

**UCHWAŁA NR X/89/2024
RADY MIEJSKIEJ W SULEJOWIE**

z dnia 8 listopada 2024 r.

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Sulejów

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, poz. 1572) w związku z art. 8 i art. 11 ust.4 i 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) Rada Miejska w Sulejowie uchwała co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Sulejów w granicach określonych w załączniku graficznym stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Nie ustanawia się na rzecz gminy prawa pierwokupu nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sulejowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Sulejowie

Rafał Kulbat

WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI
DLA GMINY SULEJÓW

SULEJÓW 2024

Spis treści

1. Wstęp
2. Sfera społeczna
3. Sfera gospodarcza
4. Analiza środowiska naturalnego
5. Problemy przestrzenno-funkcjonalne
6. Problemy techniczne
7. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Spis rysunków

Spis fotografii

Spis map

Spis tabel

Spis wykresów

1. Wstęp

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, przed przystąpieniem do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina musi wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar podlegający rewitalizacji (Art. 8). Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) gospodarczych

– w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

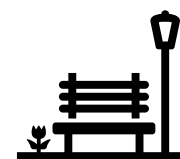
2) środowiskowych

– w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) przestrzenno-funkcjonalnych

– w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych

– w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Delimitacja obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Sulejów została przeprowadzona w oparciu o podział gminy na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Dla tych jednostek zebrano i przetworzono dane opisujące sferę: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Dokonując podziału Gminy Sulejów na jednostki analityczne skorzystano z istniejącego już podziału administracyjnego, a zatem w ramach jednostek analitycznych wyznaczono miasto Sulejów oraz 25 sołectw.

Użyte do diagnozy dane zostały udostępnione przez: Urząd Miejski w Sulejowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim, Komisariat Policji w Sulejowie. Częściowo dane zostały pozyskane również z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na potrzeby diagnozy zebrano dane umożliwiające zbadanie sfery społecznej – m.in. liczba i struktura wieku mieszkańców, liczba beneficjentów pomocy społecznej, poziom bezrobocia czy zjawiska przemocy w rodzinie.

W sferze gospodarczej skupiono się przede wszystkim na zbadaniu aktywności gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

W sferze środowiskowej przeanalizowano występowanie azbestu, zanieczyszczenie powietrza oraz kwestie związane z gospodarką ściekową.

W sferze technicznej oraz sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność infrastruktury publicznej, a także poruszono kwestie związane z zabytkami.

Wszystkie wskaźniki oraz przedstawione dane liczbowe zawierają informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczą. Ma to na celu uszczegółowienie i przedstawienie występowania w czasie danego zjawiska negatywnego. Większość danych dotyczy lat 2020-2023 (nie uwzględniono 2024 roku – wskaźniki nie dotyczyłyby całego roku, a jedynie jego części, co zafałszowałoby wyniki).

Przeprowadzona została również wnikliwa wizja lokalna, która wraz z rozmowami z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Sulejowie dostarczyła wielu cennych informacji dla przedmiotowej diagnozy.

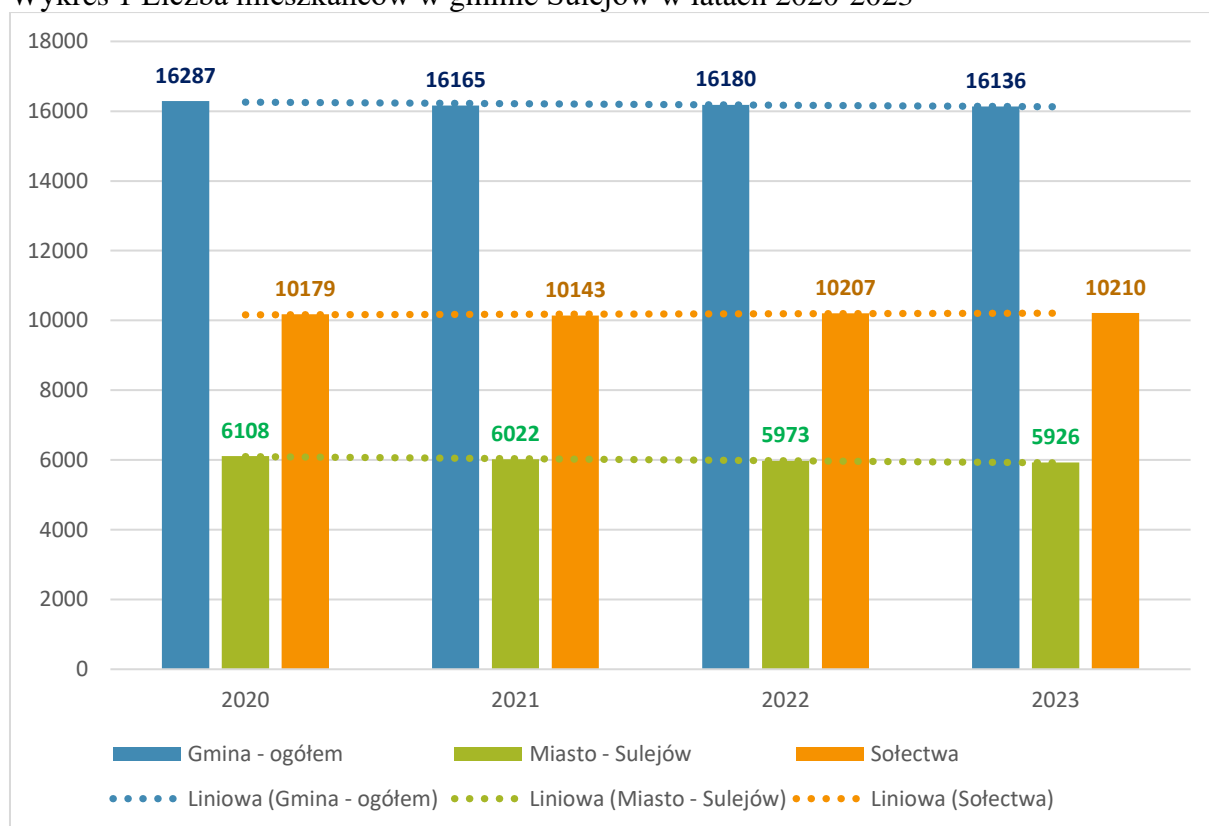
Niniejszy dokument jest analizą możliwości wytyczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie gminy Sulejów. Należy zaznaczyć, że **zgodnie z art. 10 pkt 1 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.**

2. Sfera społeczna

LICZBA LUDNOŚCI

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby mieszkańców gminy Sulejów udostępnione przez Urząd Miejski w Sulejowie. Na dzień 31.12.2023 roku liczba mieszkańców gminy ogółem wyniosła 16 136 osób, przy czym 5 926 osób zamieszkuje miasto Sulejów, zaś 10 210 osób obszar wiejski. Mieszkańcy miasta stanowią zatem 36,73% ogółu mieszkańców gminy Sulejów. Liczba mieszkańców gminy ogółem zmniejsza się, przy czym w analizowanych latach 2020-2023 ma to związek ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców miasta, na obszarze wiejskim gminy liczba ludności zwiększyła się w tym okresie o 31 osób.

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Sulejów w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Najbardziej zaludnionym obszarem w gminie jest miasto Sulejów oraz sołectwa Włodzimierzów oraz Przyglów. Najmniejsza liczba mieszkańców zamieszkuje sołectwo Wójtostwo. W tabeli poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy w podziale na sołectwa oraz miasto Sulejów w latach 2020-2023.

Tabela 1 Liczba mieszkańców w gminie Sulejów z podziałem na miejscowości oraz miasto Sulejów - stan na 31 grudnia w latach 2020-2023

Obszar	Liczba ludności ogółem			
	2020	2021	2022	2023
Gmina ogółem	16287	16165	16180	16136
Sulejów- miasto	6108	6022	5973	5926
Solectwa	10179	10143	10207	10210
Barkowice	414	427	427	426
Barkowice-Mokre	129	126	141	142
Biała	462	453	449	448
Bilska Wola-Kolonia	222	223	216	210
Bilska-Wola	194	193	201	205
Kałek	321	315	314	308
Klementynów	228	226	228	220
Kłudzice	369	369	374	372
Koło	395	390	386	391
Korytnica	273	272	276	289
Krzewiny	236	244	238	243
Kurnędz	351	354	347	346
Łazy-Dąbrowa	185	182	183	182
Łęczno	438	446	440	436
Nowa Wieś	148	150	151	149
Podlubień	146	145	140	139
Poniatów	912	900	908	900
Przyglów	1033	1022	1013	1013
Uszczyń	657	650	670	669
Witów	281	300	308	308
Witów-Kolonia	455	462	472	481
Włodzimierzów	1761	1737	1762	1778
Wójtostwo	88	88	85	82
Zalesice	280	272	277	274
Zalesice-Kolonia	201	197	201	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

Urodzenia są kluczowym czynnikiem wpływającym na strukturę ludności. W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w gminie Sulejów był co roku ujemny. Najniższa wartość wskaźnika została odnotowana dla roku 2022 (-103).

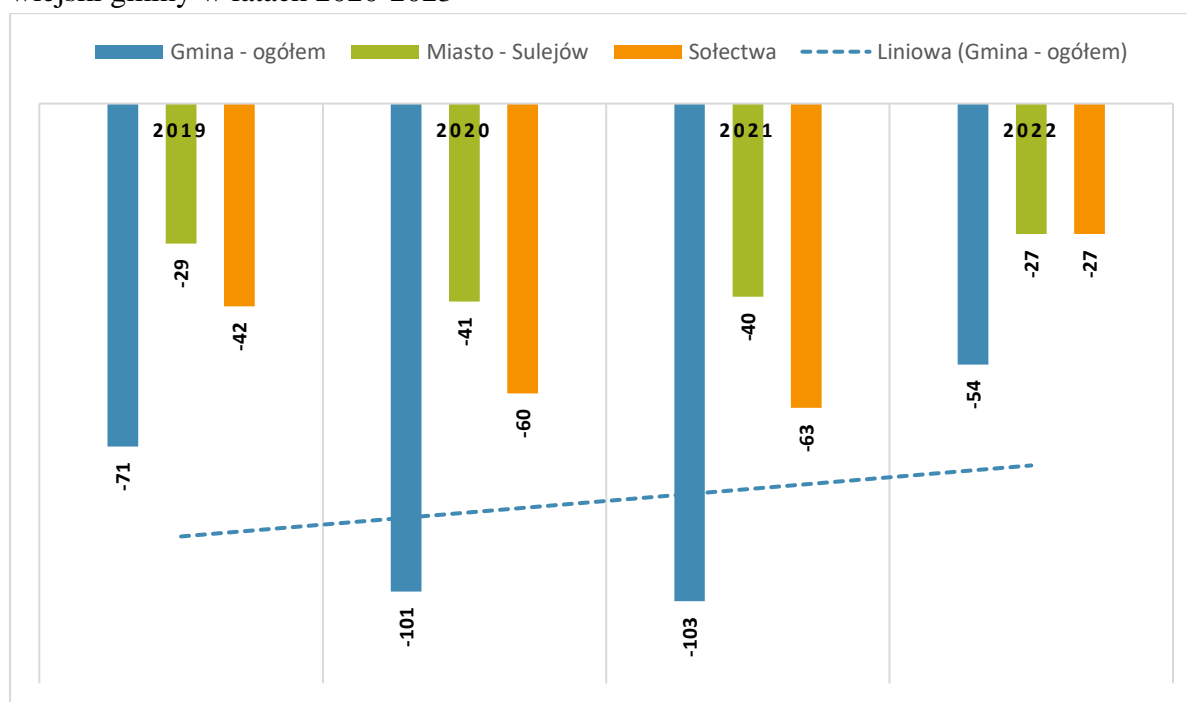
Tabela 2 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Sulejów w latach 2020-2023 (stan w dniu 31 grudnia)

	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	138	141	116	116
Zgony ogółem	209	242	219	170
Przyrost naturalny	-71	-101	-103	-54

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Poniżej na wykresie przedstawiono przyrost naturalny w gminie Sulejów z podziałem na miasto Sulejów i obszar wiejski gminy. Z analizy danych wynika, iż najtrudniejsza sytuacja wystąpiła w latach 2021-2022. W 2023 roku przyrost naturalny zwiększył się, choć nadal odnotowano wartości ujemne, co istotne, w porównaniu do roku 2020 w 2023 roku przyrost naturalny dla miasta Sulejów przyjął zbliżoną wartość, natomiast dla obszaru wiejskiego gminy jego wartość choć nadal ujemna, szybciej wzrasta. Podsumowując, sytuacja demograficzna gorzej kształtuje się na obszarze miasta Sulejowa.

Wykres 2 Przyrost naturalny w gminie Sulejów w podziałem na miasto Sulejów oraz obszar wiejski gminy w latach 2020-2023

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

MIGRACJE

Znaczny wpływ na liczbę mieszkańców danego obszaru mają również migracje ludności. Poniżej przedstawiono migracje na pobyt stały gminne w kierunku miast i wsi w latach 2020 – 2023. Saldo migracji dla całej gminy Sulejów jest dodatnie, jednak wynika ono z dodatniego salda dla obszaru wiejskiego. Na obszarze miasta Sulejów, co roku z wyjątkiem 2022 roku, odnotowywano ujemne saldo migracji. Zameldowania zarówno w mieście jak i na obszarze wiejskim gminy to w większości zameldowania z innych miast. Kierunkiem wymeldowań również w większości pozostają miasta, choć w latach 2022-2023 z miasta Sulejowa więcej wymeldowań nastąpiło w kierunku obszarów wiejskich.

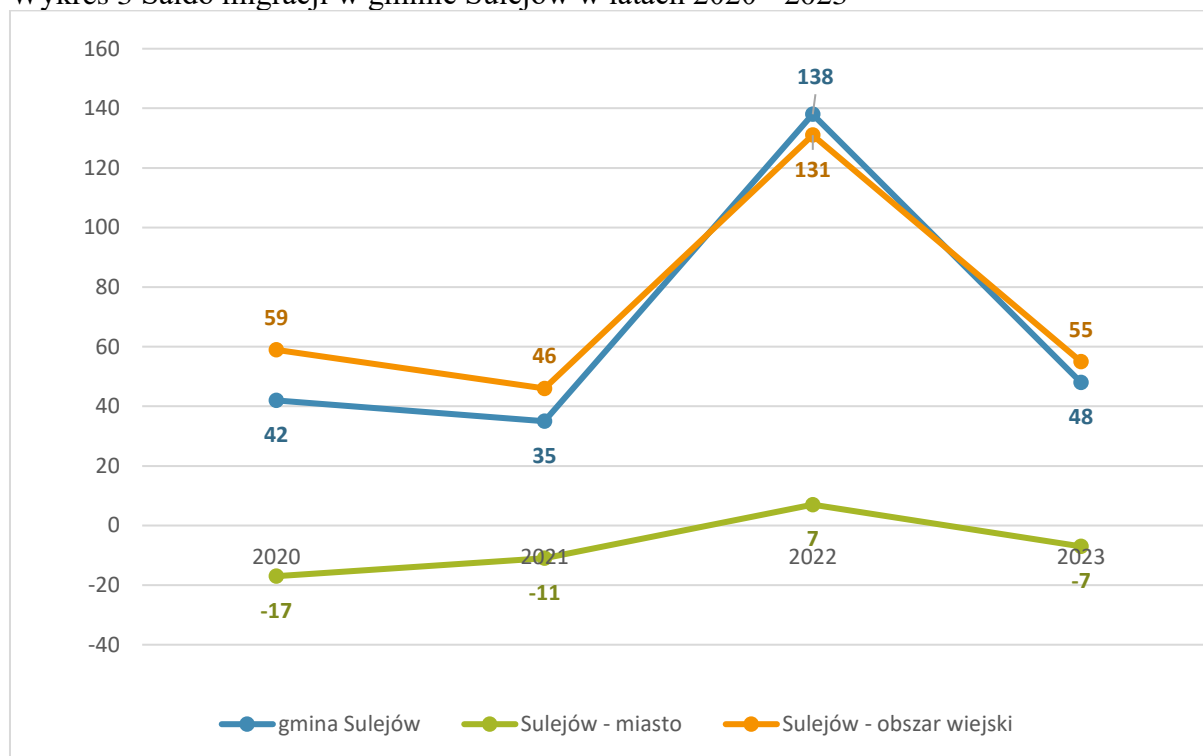
Tabela 3 Migracje na pobyt stały gminne

	zameldowania z miast					wymeldowania do miast			
	2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
gmina Sulejów	144	120	212	154	gmina Sulejów	93	90	78	89
Sulejów - miasto	29	31	39	42	Sulejów - miasto	32	33	25	30
Sulejów - obszar wiejski	115	89	173	112	Sulejów - obszar wiejski	61	57	53	59
	zameldowania ze wsi					wymeldowania na wieś			
	2020	2021	2022	2023		2020	2021	2022	2023
gmina Sulejów	36	63	61	39	gmina Sulejów	48	60	59	56
Sulejów - miasto	11	19	24	14	Sulejów - miasto	25	29	31	33
Sulejów - obszar wiejski	25	44	37	25	Sulejów - obszar wiejski	23	31	28	23

	saldo migracji			
	2020	2021	2022	2023
gmina Sulejów	42	35	138	48
Sulejów - miasto	-17	-11	7	-7
Sulejów - obszar wiejski	59	46	131	55

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 3 Saldo migracji w gminie Sulejów w latach 2020 - 2023

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

STRUKTURA WIEKU LUDNOŚCI

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

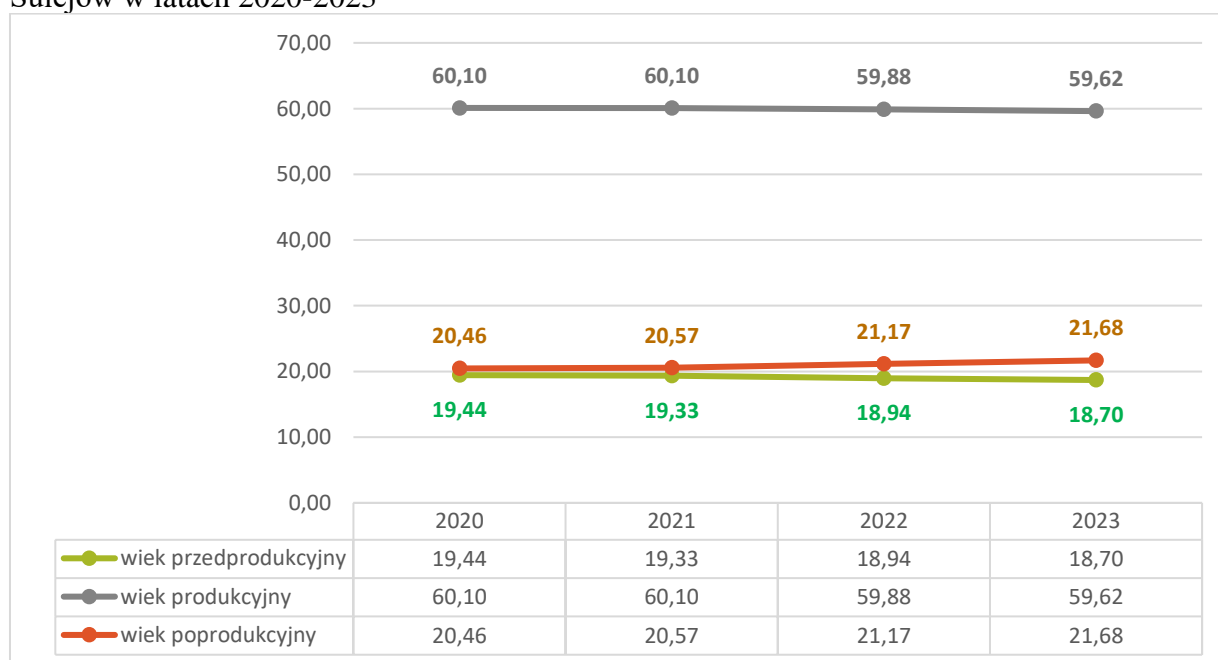
- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Zależności w strukturze wieku ludności na obszarze gminy ogółem, obszarem wiejskim oraz w mieście Sulejów obrazują poniższe wykresy. W każdym z trzech badanych obszarów wykazywana jest podobna tendencja, tzn.:

- zmniejsza się udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym,
- zmniejsza się udział liczby osób w wieku produkcyjnym;
- zwiększa się udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym,

W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując na koniec 2023 roku 59,62% społeczeństwa. Niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalne na przestrzeni badanych lat zwiększenie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym (21,68% społeczeństwa) oraz stopniowe zmniejszanie się udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, osiągając w 2023 roku 18,70%.

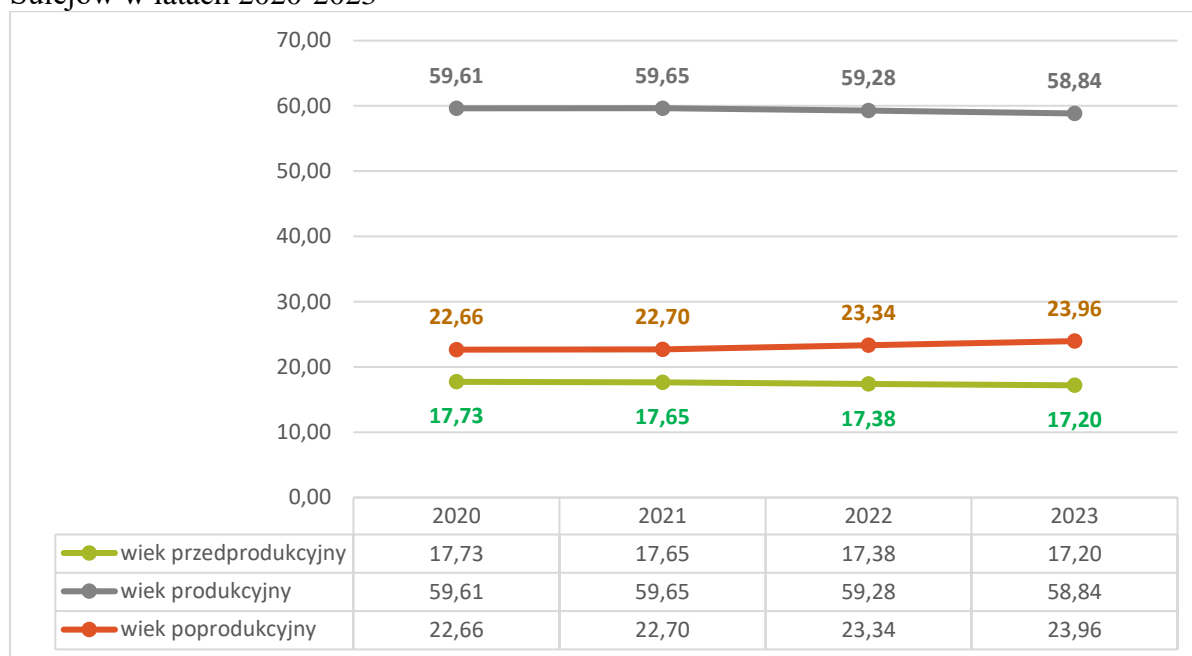
Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie Sulejów w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

W mieście Sulejów podobnie jak w gminie ogółem widoczne jest zwiększenie odsetka osób w wieku poprodukcyjnym, zaś udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym zmniejsza się.

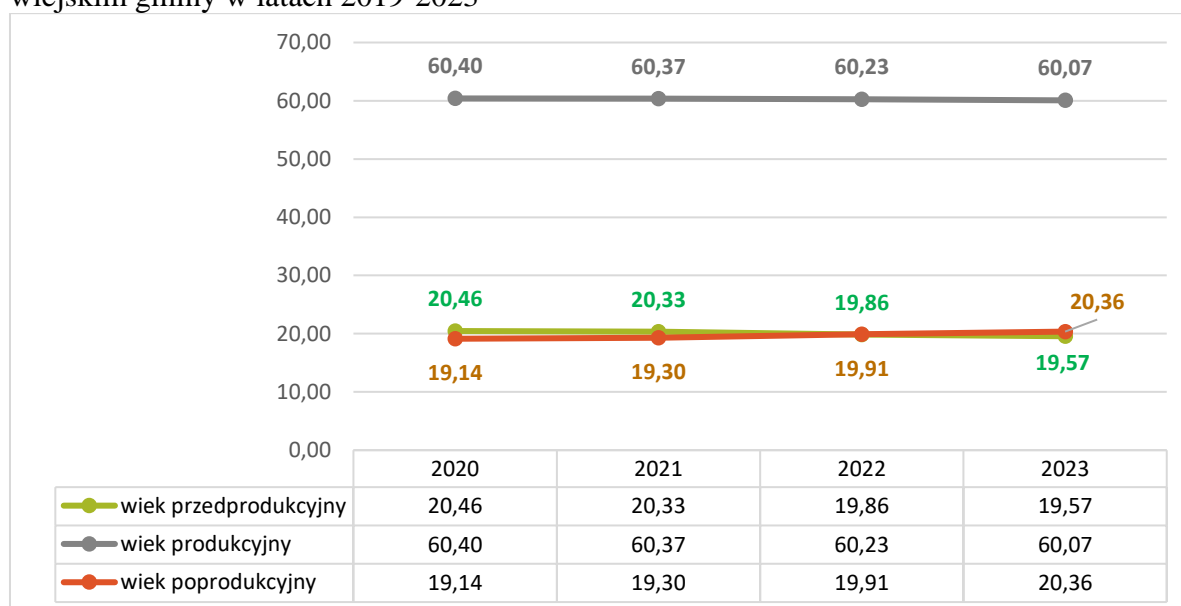
Wykres 5 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w mieście Sulejów w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Na obszarze wiejskim gminy również zwiększa się udział osób w wieku poprodukcyjnym, zaś zmniejsza się przedprodukcyjnym i udział ludności wieku produkcyjnym.

Wykres 6 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na obszarze wiejskim gminy w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

W latach 2020-2023 w mieście Sulejów:

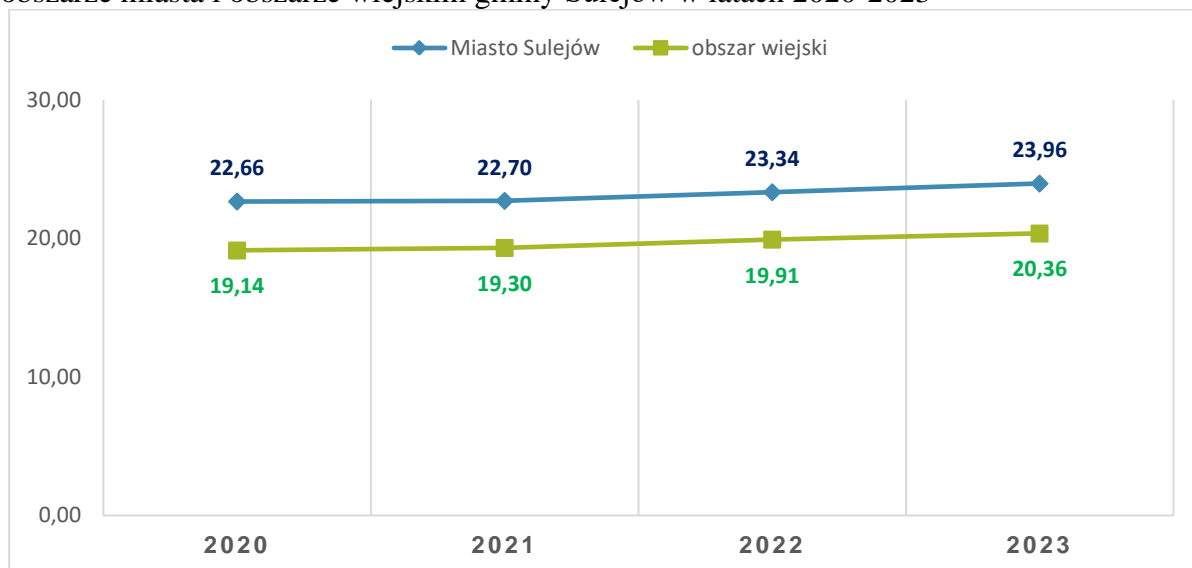
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,54 punktu procentowego (pp.),
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 0,77 pp.,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,30 pp.,

zaś na obszarze wiejskim gminy:

- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,89 pp.,
- zmniejszył się udział liczby ludności w wieku produkcyjnym o 0,33 pp.,
- zwiększył się udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,22 pp.

Na wykresie poniżej przedstawiono udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy. Na obszarze miasta odnotowano większy udział osób w wieku poprodukcyjnym niż na obszarze wiejskim gminy, dodatkowo wskaźnik ten wzrasta dla miasta szybciej – różnica w latach 2020-2023 dla miasta wyniosła 1,30 pp., zaś dla obszaru wiejskiego gminy 1,22 pp.

Wykres 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy Sulejów w latach 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

POMOC SPOŁECZNA

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymaga dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w gminie Sulejów przyczyniają się do zwalczania

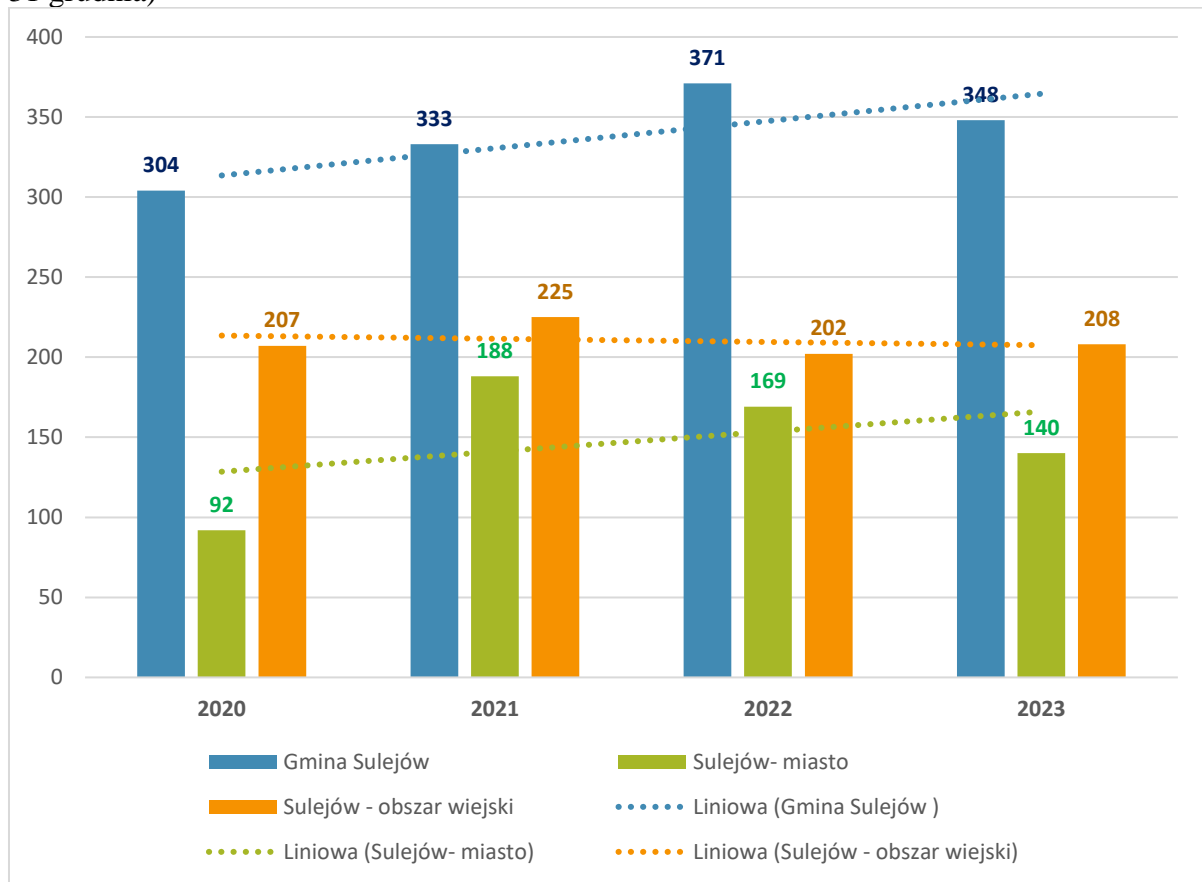
dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym. Na terenie gminy Sulejów pomoc społeczną realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie, który jest jednostką organizacyjną gminy Sulejów powołaną na podstawie Uchwały Nr VII/49/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Sulejowie z dnia 12 kwietnia 1990 roku, zrealizowanej Zarządzeniem Nr 7/90 Naczelnika Miasta i Gminy Sulejów z dnia 19 kwietnia 1990 roku. Działa na podstawie Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie przyjętego Uchwałą Nr LXXIV/646/2024 Rady Miejskiej W Sulejowie z dnia 25 marca 2024 r.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie realizuje zadania pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z póź. zm.). Poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe, rzeczowe, usługowe pomoc społeczna umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

W 2023 roku w Gminie Sulejów z pomocy społecznej korzystało 348 osób, w tym (40,22%) z obszaru miasta. Zarówno na obszarze wiejskim jak i na obszarze miasta liczba beneficjentów wsparcia w porównaniu z rokiem 2020 zwiększa się, przy czym trend ten jest znacznie wyraźniejszy w przypadku miasta, gdzie zauważalny jest wzrost o prawie 50% wartości z 2020 roku. Na obszarze wiejskim liczba beneficjentów zwiększyła się o 1 osobę, a zatem wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia na obszarze gminy ogółem wynika ze zwiększenia liczby tych osób na terenie miasta Sulejów.

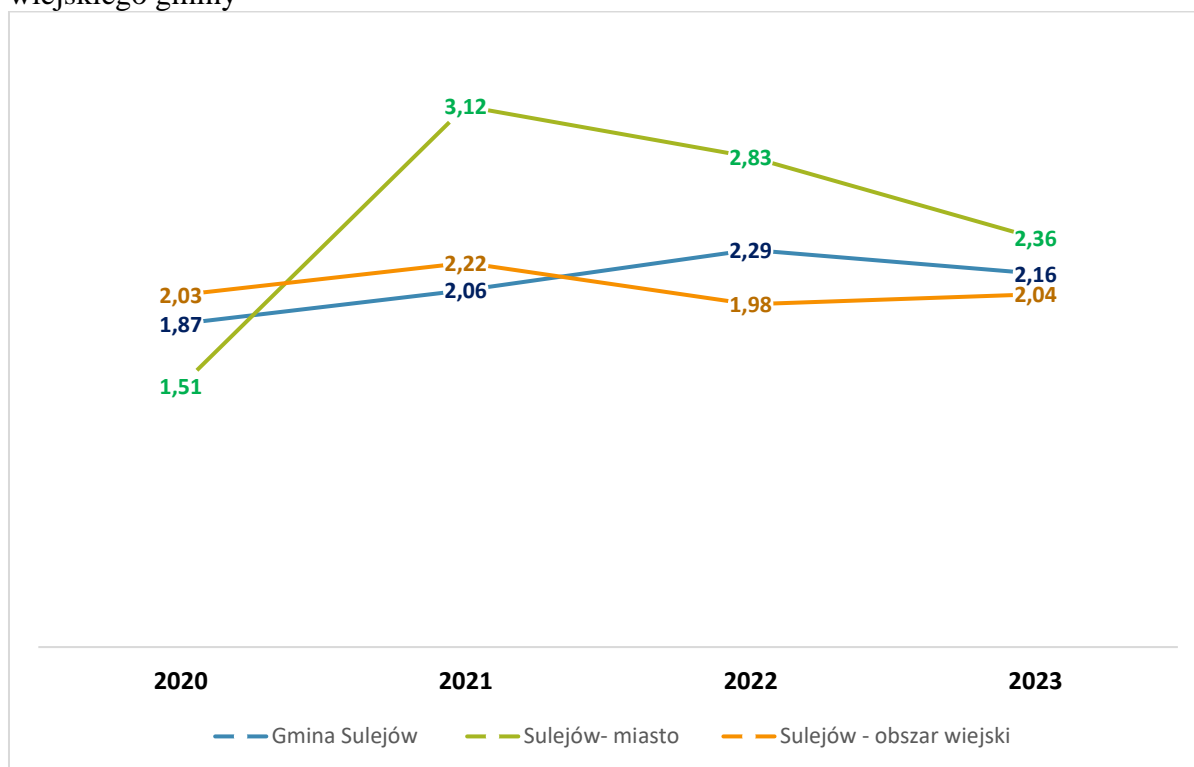
Wykres 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 (stan na 31 grudnia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie

Poniżej przedstawiono wskaźnik obrazujący udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w latach 2020-2023 w liczbie mieszkańców odpowiednio: gminy ogółem, obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy. Widoczny jest trend zmniejszania się wartości wskaźnika w każdym z obszarów, jednak wskaźniki dla miasta Sulejów są najwyższe.

Wykres 9 Udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w liczbie ludności odpowiednio obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie

BEZROBOCIE

Bezrobocie to sytuacja, kiedy większa lub mniejsza liczba osób zdolnych do pracy i pracy tej poszukująca nie znajdzie zatrudnienia. Bezrobocie rozumie się jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Bezrobocie jest poważną kwestią społeczną, która dotyczy znacznych obszarów społecznych, oraz która kumuluje szereg negatywnych cech położenia materialnego i społecznego.

W chwili obecnej zjawisko to jest najbardziej niepokojącym problemem społecznym, ponieważ dotyka jego szerokie kręgi, a straty jakie za sobą niesie są trudne do oszacowania. W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w latach 2020-2023. Na całym obszarze gminy w 2023 roku odnotowano mniej osób bezrobotnych niż w roku 2020. W 2023 roku w całej gminie zarejestrowano 397 osób bezrobotnych, z czego około 37,02% stanowili mieszkańcy miasta Sulejów.

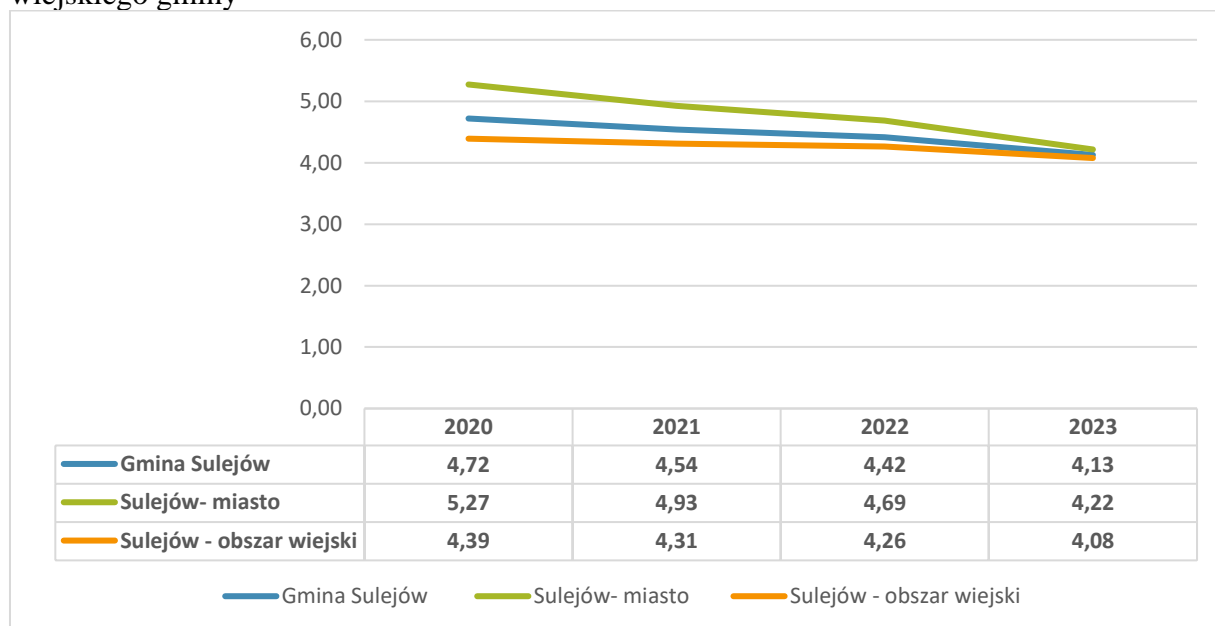
Tabela 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z obszaru gminy Sulejów w latach 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
gmina Sulejów	462	441	428	397
Sulejów- miasto	192	177	166	147
Sulejów - obszar wiejski	270	264	262	250

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

Poniżej przedstawiono wskaźnik obrazujący udział liczby osób bezrobotnych w latach 2020-2023 w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym odpowiednio: gminy ogółem, obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy. Widoczny jest trend zmniejszania się wartości wskaźnika w każdym z obszarów, jednak wskaźniki dla miasta Sulejów są najwyższe.

Wykres 10 Udział liczby osób bezrobotnych w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, odpowiednio gminy, obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Warto nadmienić, iż bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),

- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

BEZPIECZEŃSTWO

Na terenie gminy Sulejów działa 17 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w tym 3 w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym tj.: OSP Sulejów, OSP Przygłówek oraz OSP Krzewiny.

Wszystkie OSP posiadają stacjonarne elektryczne syreny alarmowe, znajdujące się na budynkach remiz. Jednostki OSP w: Sulejowie, Przygłowie, Krzewinach, Kurnędu, Kłudzicach, Barkowicach oraz Barkowicach Mokrych, wyposażone są w środki łączności alarmowania selektywnego.

Wszystkie jednostki wyposażone w pojazdy pożarnicze posiadają bezpośrednią łączność radiową ze stanowiskiem kierowania Państwowej Straży Pożarnej poprzez radiotelefony.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komisariat Policji w Sulejowie, którego obszar działania obejmuje również gminę Aleksandrów. Za realizację zadań w zakresie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym na terenie powiatu odpowiedzialne jest Ogniwko Ruchu Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim. Na terenie działania KMP Piotrków Trybunalskim; w 2022 roku odnotowano 142 wypadki drogowe (...). Natomiast na terenie gminy Sulejów w 2022 roku odnotowano, aż 22 wypadki. Duża liczba zdarzeń drogowych na terenie gminy Sulejów wynika z przebiegającej przez jej terytorium drogi krajowej nr DK-12 o znaczeniu międzynarodowym¹.

---

¹ Analiza o stanie porządku i bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie podległym KMP Piotrków Tryb. w 2022 roku odsłona z dnia 22.08.2024

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE SPOŁECZNEJ

Zjawisko negatywne: zmniejszenie liczby ludności

- Wskaźnik: Zmiany % liczby ludności w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2020

Bazując na danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Sulejowie wskazuje się, iż w gminie zmniejsza się liczba mieszkańców. W porównaniu z rokiem 2020 liczba mieszkańców gminy w 2023 roku zmniejszyła się o 151 osób (-0,93%). Zmniejszenie liczby ludności dotyczy głównie miasta Sulejów, minus 181 (-2,98%) osób, w tym samym czasie na obszarze wiejskim nastąpiło zwiększenie o 31 osób (+0,30%). W tabeli poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców gminy Sulejów ogółem oraz z uwzględnieniem obszaru miasta Sulejów, a także sołectw na obszarze wiejskim gminy. Obliczono wskaźniki dla każdego z obszarów, a następnie kolorem oznaczono wartości niższe od wskaźnika dla gminy ogółem, wskazując obszar objęty zjawiskiem negatywnym.

Tabela 5 Ludność w Gminie Sulejów w latach 2020-2023 -zmiany w 2023 roku w stosunku do 2020 roku („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Liczba ludności ogółem				Saldo	Zmiany % liczby ludności w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2020
	2020	2021	2022	2023		
Gmina ogółem	16287	16165	16180	16136	-151	-0,93
Sulejów- miasto	6108	6022	5973	5926	-182	-2,98
Sołectwa	10179	10143	10207	10210	31	0,30
Barkowice	414	427	427	426	12	2,90
Barkowice-Mokre	129	126	141	142	13	10,08
Biała	462	453	449	448	-14	-3,03
Bilska Wola-Kolonia	222	223	216	210	-12	-5,41
Bilska-Wola	194	193	201	205	11	5,67
Kałek	321	315	314	308	-13	-4,05
Klementynów	228	226	228	220	-8	-3,51
Kłudzice	369	369	374	372	3	0,81
Koło	395	390	386	391	-4	-1,01
Korytnica	273	272	276	289	16	5,86
Krzewiny	236	244	238	243	7	2,97
Kurnędz	351	354	347	346	-5	-1,42
Łazy-Dąbrowa	185	182	183	182	-3	-1,62
Łęczno	438	446	440	436	-2	-0,46
Nowa Wieś	148	150	151	149	1	0,68
Podlubień	146	145	140	139	-7	-4,79
Poniatów	912	900	908	900	-12	-1,32
Przyglów	1033	1022	1013	1013	-20	-1,94
Uszczyń	657	650	670	669	12	1,83
Witów	281	300	308	308	27	9,61
Witów-Kolonia	455	462	472	481	26	5,71

Obszar	Liczba ludności ogółem				Saldo	Zmiany % liczby ludności w 2023 roku w porównaniu z rokiem 2020
	2020	2021	2022	2023		
Gmina ogółem	16287	16165	16180	16136	-151	-0,93
Włodzimierzów	1761	1737	1762	1778	17	0,97
Wójtostwo	88	88	85	82	-6	-6,82
Zalesice	280	272	277	274	-6	-2,14
Zalesice-Kolonia	201	197	201	199	-2	-1,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: ujemny przyrost naturalny

- Wskaźnik: przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 roku

Przyrost naturalny przybierał trend malejący od początku analizowanego okresu, czyli od 2020 roku, wartości wskaźnika wzrosły dopiero w 2023 roku. Widoczne jest to również w podziale na miasto oraz obszar wiejski gminy.

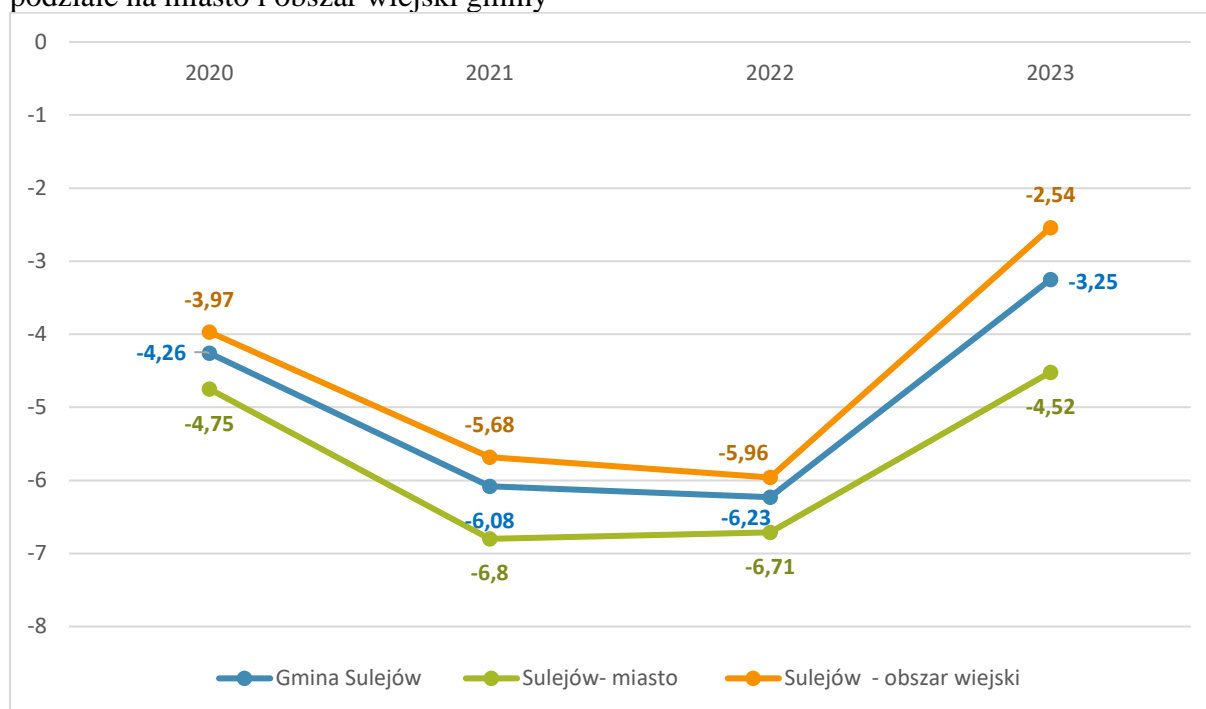
Tabela 6 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

obszar	2020	2021	2022	2023
Gmina Sulejów	-4,26	-6,08	-6,23	-3,25
Sulejów- miasto	-4,75	-6,80	-6,71	-4,52
Sulejów - obszar wiejski	-3,97	-5,68	-5,96	-2,54

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wartości wskaźnika są niższe dla obszaru miasta, zauważalna jest tam także mniejsza różnica pomiędzy rokiem 2020 a 2023. W porównaniu do roku 2020, w 2023 roku wskaźnik dla miasta zmniejszył się o 0,23 pp. (punktu procentowego), podczas gdy dla obszaru wiejskiego gminy było to 1,43 pp.. Sytuacja na obszarze miasta Sulejów jest zatem trudniejsza. Zjawisko to doskonale obrazuje poniższy wykres.

Wykres 11 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Zjawisko negatywne: ujemne saldo migracji

- Wskaźnik: saldo migracji na 1000 ludności w 2023 roku

W latach 2020-2023 ujemne wartości salda migracji na 1000 ludności odnotowano dla miasta Sulejów, tylko w roku 2022 wskaźnik był dodatni. Dla obszaru wiejskiego gminy wskaźniki co roku były dodatnie i to one wpływają na dodatnie wartości salda migracji na 1000 ludności w gminie Sulejów ogółem. Świadczy to o negatywnej tendencji wyprowadzania się mieszkańców miasta poza jego granice.

Tabela 7 Saldo migracji na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020 -2023

obszar	2020	2021	2022	2023
Gmina Sulejów	2,5	2,1	8,3	2,9
Sulejów - miasto	-2,8	-1,8	1,2	-1,2
Sulejów - obszar wiejski	5,6	4,4	12,4	5,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Zjawisko negatywne: starzenie się społeczeństwa

- Wskaźnik: udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze

W tabeli przedstawiono wyżej opisany wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika niższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy, kolorem oznaczono wartości od niej niższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy). Co istotne, wskaźnik dla miasta Sulejów utrzymuje niższe wartości niż na obszarach wiejskich gminy.

Tabela 8 Udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze w Gminie Sulejów w latach 2020-2023 z uwzględnieniem wartości wskaźnika niższych niż średnia gminy („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 35
Gmina ogółem	19,44	19,33	18,94	18,70	średnia = 1,35
Sulejów- miasto	17,73	17,65	17,38	17,20	4
Sołectwa	20,46	20,33	19,86	19,57	0
Barkowice	17,63	18,27	16,16	16,20	4
Barkowice-Mokre	19,38	19,84	17,02	17,61	3
Biała	20,35	20,31	20,49	19,87	0
Bilska Wola-Kolonia	22,52	22,87	21,76	20,48	0
Bilska-Wola	22,68	22,28	21,89	21,46	0
Kałek	23,99	22,86	21,66	19,48	0
Klementynów	22,81	22,57	21,93	21,82	0
Kłudzice	18,70	19,24	19,52	19,35	2
Koło	17,97	16,67	16,84	16,37	4
Korytnica	17,95	18,38	18,12	19,38	3
Krzewiny	25,85	26,64	27,31	27,16	0
Kurnędz	21,37	20,62	19,31	19,94	0
Łazy-Dąbrowa	19,46	18,68	19,13	20,33	1
Łęczno	24,66	24,22	23,41	22,71	0
Nowa Wieś	27,70	26,00	25,17	26,17	0
Podlubień	21,92	22,07	19,29	20,14	0
Poniatów	17,65	17,56	17,29	17,00	4
Przyglów	17,62	18,10	17,87	17,87	4
Uszczyń	21,00	20,31	20,45	19,28	0
Witów	22,78	24,67	24,35	25,65	0
Witów-Kolonia	23,96	22,94	22,25	21,21	0
Włodzimierzów	20,05	20,03	19,18	19,35	0
Wójtostwo	14,77	12,50	12,94	9,76	4
Zalesice	19,29	18,75	20,22	18,98	2
Zalesice-Kolonia	25,87	24,37	24,88	21,11	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: konieczność korzystania z pomocy społecznej

- Wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%]

Z danych statystycznych przedstawionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulejowie oraz Urząd Miejski w Sulejowie wynika, iż na dzień 31.12.2023 roku 2,16% mieszkańców gminy Sulejów korzystało ze wsparcia instytucji pomocy społecznej (348 osób). Powody korzystania ze świadczeń są różnorodne i w wielu przypadkach nie są wskazywane pojedynczo, lecz występują łącznie. W tabeli poniżej przedstawiono wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%] – stan na 31 grudnia w latach 2020-2023 – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy – oznaczenie kolorem. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy, kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy). Dla miasta Sulejów wskaźnik utrzymuje wartości wyższe od wartości dla obszaru wiejskiego.

Tabela 9 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%] – stan na 31 grudnia w latach 2020-2023 – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 46 średnia = 1,76
Gmina ogółem	1,87	2,06	2,29	2,16	
Sulejów- miasto	1,51	3,12	2,83	2,36	3
Sołectwa	2,03	2,22	1,98	2,04	2
Barkowice	1,93	1,17	2,11	0,94	1
Barkowice-Mokre	2,33	3,97	2,13	2,11	2
Biała	3,25	4,86	1,78	2,68	3
Bilska Wola-Kolonia	4,05	2,24	1,85	2,38	3
Bilska-Wola	4,12	6,74	5,47	5,37	4
Kałek	1,56	2,86	2,55	2,60	3
Klementynów	1,75	3,10	3,95	3,64	3
Kłudzice	1,63	2,44	2,14	2,42	2
Koło	2,28	2,05	1,81	2,56	2
Korytnica	2,20	1,10	2,17	4,15	2
Krzewiny	0,42	1,23	2,10	1,65	0
Kurnędz	1,71	2,82	2,02	1,45	1
Łazy-Dąbrowa	2,70	0,55	1,64	1,10	1
Łęczno	5,25	5,16	4,09	3,44	4
Nowa Wieś	0,68	0,67	1,99	0,67	0

Obszar	Udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 46
Gmina ogółem	1,87	2,06	2,29	2,16	średnia = 1,76
Podlubień	0,00	0,00	0,00	0,72	0
Poniatów	2,41	2,44	2,31	2,33	4
Przyglów	1,84	1,76	2,47	2,96	2
Uszczyń	1,07	1,69	1,34	1,94	0
Witów	1,78	0,00	0,32	0,65	0
Witów-Kolonia	0,88	1,30	0,85	0,62	0
Włodzimierzów	1,87	2,13	1,59	1,29	1
Wójtostwo	2,27	2,27	2,35	2,44	4
Zalesice	0,71	0,74	0,72	0,73	0
Zalesice-Kolonia	1,99	1,52	0,50	1,01	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: wysoki odsetek osób bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym

- Wskaźnik: udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru [%]

W tabeli przedstawiono wyżej opisany wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy, kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy). Dla miasta Sulejów wskaźnik utrzymuje wartości wyższe od wartości dla obszaru wiejskiego.

Tabela 10 Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru w latach 2020-2023 [%] (,-,,-, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym %				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 44
Gmina ogółem	4,72	4,54	4,42	4,13	średnia = 1,69
Sulejów- miasto	5,27	4,93	4,69	4,22	4
Sołectwa	4,39	4,31	4,26	4,08	0
Barkowice	4,80	4,29	2,14	2,90	1
Barkowice-Mokre	1,67	3,51	2,82	4,11	0
Biała	6,79	6,25	4,82	3,25	3
Bilska Wola-Kolonia	8,89	5,84	5,93	4,51	4
Bilska-Wola	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kałek	7,22	3,30	5,41	2,70	2
Klementynów	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym %				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 44 średnia = 1,69
Gmina ogółem	4,72	4,54	4,42	4,13	
Kłudzice	3,51	3,54	3,59	3,20	0
Koło	3,78	3,80	2,59	1,70	0
Korytnica	2,12	2,13	0,53	1,02	0
Krzewiny	3,70	2,82	1,44	2,86	0
Kurnędz	10,28	8,33	8,33	8,96	4
Łazy-Dąbrowa	11,71	13,64	15,45	15,45	4
Łęczno	4,74	5,04	6,23	4,74	4
Nowa Wieś	3,53	5,75	6,82	4,60	3
Podlubień	4,82	5,95	4,82	7,41	4
Poniatów	3,24	5,67	5,54	5,84	3
Przyglów	5,63	4,45	4,29	3,97	1
Uszczyń	3,22	3,47	4,40	4,12	0
Witów	2,75	3,28	2,62	2,73	0
Witów-Kolonia	2,46	2,73	3,05	2,62	0
Włodzimierzów	4,66	3,60	3,55	4,22	0
Wójtostwo	1,96	3,85	4,00	4,00	0
Zalesice	5,33	4,19	5,33	4,17	3
Zalesice-Kolonia	7,55	5,71	8,41	5,22	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: aktywna Niebieska Karta

- Wskaźnik: Liczba funkcjonujących Niebieskich Kart w stosunku do liczby ludności ogółem

W latach 2020-2023 liczba „Niebieskich Kart” (dalej: NK) funkcjonujących w gminie wynosiła od 26 do 47. W związku ze zwiększającą się liczbą Procedur Niebieska Karta poniżej przedstawiono wskaźnik obrazujący liczbę NK w stosunku do liczby ludności na danym obszarze. Dla każdego roku kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej dla gminy, następnie w kolumnie ogółem podano ich liczbę dla danego obszaru. Obliczono średnią dla gminy, kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy).

Tabela 11 Liczba funkcjonujących Niebieskich Kart w stosunku do liczby ludności ogółem [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Liczba funkcjonujących Niebieskich Kart w stosunku do liczby ludności ogółem				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 31
Gmina ogółem	0,23	0,29	0,24	0,16	średnia = 1,19
Sulejów- miasto	0,36	0,43	0,35	0,13	3
Sołectwa	0,15	0,21	0,18	0,18	1
Barkowice	0,00	0,00	0,23	0,23	1
Barkowice-Mokre	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Biała	0,65	0,44	0,00	0,45	3
Bilska Wola-Kolonia	0,00	0,00	0,00	1,43	1
Bilska-Wola	0,52	0,52	0,50	0,00	3
Kałek	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klementynów	0,44	0,88	0,44	0,00	3
Kłudzice	0,00	0,00	0,00	0,54	1
Koło	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Korytnica	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krzewiny	0,00	0,82	0,84	0,41	3
Kurnędz	0,00	0,00	0,00	0,29	1
Łazy-Dąbrowa	0,54	0,00	0,00	0,00	1
Łęczno	0,23	0,22	0,23	0,00	0
Nowa Wieś	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podlubień	0,00	0,00	0,71	0,00	1
Poniatów	0,22	0,11	0,22	0,22	1
Przyglów	0,19	0,39	0,20	0,00	1
Uszczyń	0,15	0,15	0,00	0,15	0
Witów	0,36	1,00	0,32	0,00	3
Witów-Kolonia	0,22	0,43	0,21	0,42	2
Włodzimierzów	0,06	0,12	0,11	0,11	0
Wójtostwo	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zalesice	0,00	0,00	0,72	0,36	2
Zalesice-Kolonia	0,00	0,00	0,50	0,00	1

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: przestępczość

- Wskaźnik: Liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020-2023 [%]

Poniżej przedstawiono wskaźnik: liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020-2023. W kolumnie „ogółem” podano liczbę wskaźników wyższych od średniej dla gminy na danym obszarze, a następnie kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej dla gminy, wskazując obszary koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy).

Tabela 12 Liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020-2023 [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	Liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 42 średnia = 1,61
Gmina ogółem	0,96	0,97	1,03	0,90	
Sulejów- miasto	0,97	1,08	0,82	0,93	3
Solectwa	0,95	0,90	1,16	0,88	1
Barkowice	1,69	0,94	0,94	1,17	2
Barkowice-Mokre	2,33	3,17	2,13	2,82	4
Biała	1,30	1,32	2,45	0,22	3
Bilska Wola-Kolonia	0,00	0,45	0,46	0,95	1
Bilska-Wola	3,09	2,59	0,50	2,93	3
Kałek	1,25	0,63	0,64	1,30	2
Klementynów	0,88	0,88	0,00	0,45	0
Kłudzice	0,27	0,00	0,53	0,00	0
Koło	0,25	0,00	0,00	1,28	1
Korytnica	3,30	3,31	3,99	2,77	4
Krzewiny	0,85	0,41	0,84	0,41	0
Kurnędz	0,28	0,56	0,58	0,29	0
Łazy-Dąbrowa	2,16	1,10	2,19	0,55	3
Łęczno	1,14	2,24	2,95	1,15	4
Nowa Wieś	0,68	0,00	2,65	2,01	2
Podlubień	0,68	0,00	0,00	0,00	0
Poniatów	0,77	0,67	1,32	1,11	2
Przyglów	0,97	0,68	0,99	0,79	1
Uszczyń	1,22	0,46	1,64	0,30	2
Witów	0,71	0,33	0,00	0,65	0
Witów-Kolonia	0,66	1,52	0,85	0,62	1
Włodzimierzów	0,68	0,81	0,85	0,96	1
Wójtostwo	0,00	1,14	0,00	0,00	1
Zalesice	0,36	0,74	1,44	0,36	1
Zalesice-Kolonia	0,50	1,02	1,00	0,00	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: ubożenie społeczeństwa (korzystanie z programu „Korpus wsparcia seniorów”)

- Wskaźnik: udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym [%]

Program „Korpus wsparcia seniorów” skierowany jest do seniorów w wieku 65 lat i więcej, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi,

które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Program nie był realizowany w latach 2020-2021.

Poniżej przedstawiono wskaźnik: udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na danym obszarze w latach 2022-2023. Kolorem oznaczono wartości wskaźników wyższych od średniej dla gminy ogółem w danym roku na danym obszarze, następnie w kolumnie „ogółem” podano liczbę tych wskaźników, obliczono średnią dla gminy i kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej dla gminy, wskazując obszary koncentracji zjawiska (wskaźnik dla sołectw ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy).

Tabela 13 Udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar - Nazwa ulicy/sołectwa	Udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym [%]		ogółem
	2022	2023	suma = 9
Gmina ogółem	1,78	1,51	średnia = 0,33
Sulejów- miasto	3,30	2,75	2
Sołectwa	0,74	0,67	0
Barkowice	3,90	2,47	2
Barkowice-Mokre	0,00	0,00	0
Biała	1,85	0,88	1
Bilska Wola-Kolonia	0,00	0,00	0
Bilska-Wola	2,56	2,50	2
Kałek	0,00	0,00	0
Klementynów	0,00	0,00	0
Kłudzice	0,00	0,00	0
Koło	0,00	0,00	0
Korytnica	0,00	0,00	0
Krzewiny	0,00	2,70	1
Kurnędz	3,13	0,00	1
Łazy-Dąbrowa	0,00	0,00	0
Łęczno	0,00	0,00	0
Nowa Wieś	0,00	0,00	0
Podlubień	0,00	0,00	0
Poniatów	0,96	0,93	0
Przyglów	0,44	0,44	0
Uszczyn	0,81	0,79	0
Witów	0,00	0,00	0
Witów-Kolonia	0,00	0,00	0
Włodzimierzów	0,85	1,36	0
Wójtostwo	0,00	0,00	0
Zalesice	0,00	0,00	0
Zalesice-Kolonia	0,00	0,00	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

PODSUMOWANIE NEGATYWNYCH ZJAWISK W SFERZE SPOŁECZNEJ

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie dotychczasowej analizy, prezentując zjawiska negatywne występujące w sferze społecznej na obszarze gminy Sulejów.

Dla każdego sołectwa na obszarze wiejskim gminy oraz miasta Sulejów podsumowano liczbę występujących negatywnych zjawisk społecznych (kolumna „ogółem”), obliczono średnią dla gminy (przy obliczaniu średniej nie uwzględniono wartości dla sołectw ogółem), kolorem oznaczono wartości wyższe od średniej (3). W ten sposób wyłoniono obszar koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej – są to: miasto Sulejów oraz sołectwa: Biała, Bilska-Wola, Kałek, Poniatów i Zalesice.

Tabela 14 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych w sferze społecznej

Obszar	zmiany % ludności w 2023 r. w porównaniu z 2020 r.	przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	saldo migracji na 1000 ludności w 2023 r.	udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]	udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]	udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru [%]	liczba funkcjonujących Niebieskich Kart w stosunku do liczby ludności ogółem	liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020- 2023 [%]	udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym [%]	ogółem
				ogółem = 35	ogółem = 46	ogółem = 44	ogółem = 31	ogółem = 42	ogółem = 9	
Gmina ogółem	-0,93	-3,25	2,9	średnia 1,35	średnia 1,76	średnia 1,69	średnia 1,19	średnia 1,61	średnia 0,34	średnia 3
Sulejów- miasto	-2,98	-4,52	-1,2	4	3	4	3	3	2	9
Solectwa	0,3	-2,54	5,2	0	2	0	1	1	0	
Barkowice	2,9			4	1	1	1	2	2	3
Barkowice- Mokre	10,08			3	2	0	0	4	0	3
Biała	-3,03			0	3	3	3	3	1	6
Bilska Wola- Kolonia	-5,41			0	3	4	1	1	0	3
Bilska-Wola	5,67			0	4	0	3	3	2	4
Kątek	-4,05			0	3	2	0	2	0	4
Klementynów	-3,51			0	3	0	3	0	0	3
Kłudzice	0,81			2	2	0	1	0	0	2

Obszar	zmiany % ludności w 2023 r. w porównaniu z 2020 r.	przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	saldo migra- cji na 1000 ludności w 2023 r.	udział liczby osób w wieku przedproduk- cyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]	udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]	udział zarejestrowanyc h osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru [%]	liczba funkcjonuj- ących Niebieskic h Kart w stosunku do liczby ludności ogółem	liczba zarejestrowan ych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020- 2023 [%]	udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjny m [%]	ogółem
				ogółem = 35	ogółem = 46	ogółem =44	ogółem = 31	ogółem = 42	ogółem = 9	78
Gmina ogółem	-0,93	-3,25	2,9	średnia 1,35	średnia 1,76	średnia 1,69	średnia 1,19	średnia 1,61	średnia 0,34	średnia 3
Koło	-1,01			4	2	0	0	1	0	3
Korytnica	5,86			3	2	0	0	4	0	3
Krzewiny	2,97			0	0	0	3	0	1	2
Kurnędz	-1,42			0	1	4	1	0	1	3
Łazy- Dąbrowa	-1,62			1	1	4	1	3	0	3
Łęczno	-0,46			0	4	4	0	4	0	3
Nowa Wieś	0,68			0	0	3	0	2	0	2
Podlubień	-4,79			0	0	4	1	0	0	2
Poniatów	-1,32			4	4	3	1	2	0	5
Przyglów	-1,94			4	2	1	1	1	0	3
Uszczyń	1,83			0	0	0	0	2	0	1
Witów	9,61			0	0	0	3	0	0	1
Witów- Kolonia	5,71			0	0	0	2	1	0	1
Włodzimierz	0,97			0	1	0	0	1	0	0

Obszar	zmiany % ludności w 2023 r. w porównaniu z 2020 r.	przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	saldo migra cji na 1000 ludności w 2023 r.	udział liczby osób w wieku przedproduk cyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]	udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]	udział zarejestrowanyc h osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru [%]	liczba funkcjonuj ących Niebieskic h Kart w stosunku do liczby ludności ogółem	liczba zarejestrowan ych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020- 2023 [%]	udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjny m [%]	ogółem
				ogółem = 35	ogółem = 46	ogółem =44	ogółem = 31	ogółem = 42	ogółem = 9	
Gmina ogółem	-0,93	-3,25	2,9	średnia 1,35	średnia 1,76	średnia 1,69	średnia 1,19	średnia 1,61	średnia 0,34	średnia 3
ów										
Wójtostwo	-6,82			4	4	0	0	1	0	3
Zalesice	-2,14			2	0	3	2	1	0	4
Zalesice- Kolonia	-1			0	1	4	1	1	0	2

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z najważniejszych problemów z jakim mierzy się gmina jest zmniejszanie się liczby ludności, przy czym rozgraniczając gminę na obszar miasta i obszar wiejski, zjawisko to dotyczy tylko miasta Sulejów. Oczywiście odnotowywane jest zmniejszanie się liczby ludności w poszczególnych sołectwach, jednak w ogólnym rozrachunku, zmniejszająca się liczba mieszkańców gminy wynika z takiego samego trendu obserwowanego na obszarze miasta Sulejów. Wpływ na to ma zarówno przyrost naturalny jak i migracje. Znacznym problemem jest zatem niższy udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem.

Problemem w gminie jest z pewnością konieczność korzystania ze wsparcia pomocy społecznej oraz bezrobocie. Koncentracja tych zjawisk występuje łącznie na obszarze miasta Sulejów oraz sołectw: Biała, Bilska Wola-Kolonia, Kałek, Łęczno oraz Poniatów.

Bezrobocie to sytuacja, kiedy większa lub mniejsza liczba osób zdolnych do pracy i pracy tej poszukująca nie znajdzie zatrudnienia. Bezrobocie rozumie się jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Bezrobocie jest poważną kwestią społeczną, która dotyczy znacznych obszarów społecznych, oraz która kumuluje szereg negatywnych cech położenia materialnego i społecznego. W chwili obecnej zjawisko to jest najbardziej niepokojącym problemem społecznym, ponieważ dotyka jego szerokie kręgi, a straty jakie za sobą niesie są trudne do oszacowania. Bezrobocie poprzez zubożenie materialne wywołuje wiele negatywnych zjawisk społecznych – najbardziej poważny jest jego wpływ na życie rodzinne. Skutkami bezrobocia w gminie są:

- ryzyko wykluczenia społecznego spowodowane zmianą sytuacji rodziny,
- dezintegracja rodziny – zmiana jej sytuacji emocjonalnej (osłabienie autorytetu rodziców, zakłócenie socjalizacji ról, frustracja, zmniejszenie wsparcia emocjonalnego i solidarności wewnątrzrodzinnej),
- zwiększenie możliwości wystąpienia patologii życia rodzinnego (przypadki przemocy, sięganie po alkohol i inne),
- izolacja społeczna (ograniczenie kontaktów ze znajomymi i dalszą rodziną),
- zasadnicza zmiana poziomu życia, standardu materialnego rodziny, co może powodować konieczności korzystania z pomocy społecznej.

Bezrobocie często wiąże się z utratą poczucia własnej wartości, stresu oraz frustracji, co może prowadzić do problemów emocjonalnych i psychicznych. Te problemy mogą przyczyniać się do zwiększenia skłonności do zachowań agresywnych lub impulsywnych, takich jak:

- przemoc domowa,

- przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu,
- przestępstwa związane z używaniem narkotyków czy alkoholu.

Długotrwałe bezrobocie może zwiększać poziom frustracji i prowadzić do wybuchów agresji, zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych.

Problemem, który dotyczy mieszkańców jest również przemoc w rodzinie, której świadectwem są aktywne procedury Niebieskiej Karty (NK). NK jest narzędziem ochrony osób doświadczających przemocy domowej i ma na celu pomoc w monitorowaniu oraz przeciwdziałaniu takim sytuacjom. Procedura Niebieskiej Karty jest ważnym narzędziem ochrony ofiar przemocy domowej, pozwalającym na szybkie interwencje i pomoc ofiarom, ale wymaga zaangażowania wielu instytucji, by była skuteczna. Fakt powtarzalności aktywnej procedury w kolejnych latach, świadczy o złożonym problemie w życiu rodzin. Przemoc może mieć miejsce w każdej rodzinie, jednak częściej występuje ona w kręgach dotkniętych bezrobociem, chorobą alkoholową. Najczęściej aktywne Niebieskie Karty odnotowywano w mieście Sulejów oraz sołectwach: Biała, Bilska-Wola, Klementynów, Krzewiny oraz Witów.

Z występowaniem bezrobocia oraz byciem beneficjentem pomocy społecznej powiązane jest również odnotowywanie czynów karalnych. Osoby bezrobotne często doświadczają trudności finansowych, co może prowadzić do desperacji i poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu. W takich warunkach niektórzy ludzie mogą być bardziej skłonni do popełniania przestępstw majątkowych. Brak stabilnych dochodów może skłonić osoby bezrobotne do podejmowania działań niezgodnych z prawem w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe, może prowadzić do poczucia wykluczenia społecznego. Osoby, które czują się marginalizowane, mogą być bardziej skłonne do podejmowania działań przestępczych, ponieważ przestają widzieć szansę na poprawę swojej sytuacji życiowej poprzez legalne metody. W sytuacjach, kiedy dorośli mają problemy z zapewnieniem stabilnych warunków życia swoim dzieciom, brak wzorców sukcesu zawodowego, niski status społeczny rodziny oraz brak dostępu do edukacji i zajęć pozaszkolnych może prowadzić do zwiększonego ryzyka wciągnięcia młodzieży w przestępczość. Bezrobocie może prowadzić do spadku zaangażowania obywateli w życie społeczne, co osłabia więzi międzyludzkie. Zmniejszone zaangażowanie w społeczności lokalne i osłabienie poczucia wspólnoty może zwiększać prawdopodobieństwo popełniania przestępstw, ponieważ w takich warunkach ludzie mogą odczuwać mniejszą odpowiedzialność za swoje otoczenie.

Na obszarze gminy realizowany jest program „Korpus wsparcia seniorów”. W latach 2022-2023 najczęściej korzystali z niego seniorzy zamieszkali w mieście Sulejów oraz w

sołectwach: Barkowice, Biała, Bilska-Wola, Krzewiny i Kurnędz. Głównym celem Korpusu jest pomoc osobom starszym w codziennych zadaniach, które mogą stanowić dla nich wyzwanie z powodu ograniczeń ruchowych, zdrowotnych, społecznych czy braku wsparcia rodziny. Konieczność korzystania ze wsparcia Korpusu pokazuje, w jak trudnej sytuacji pozostają seniorzy, jak bardzo potrzebna jest im pomoc.

3. Sfera gospodarcza

Analiza gospodarcza ma określić obszary gminy o niskim stopniu przedsiębiorczości oraz słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

ROLNICTWO

W strukturze użytkowania gruntów w gminie miejsko-wiejskiej w 2020 roku użytki rolne zajmowały trzecią część jej powierzchni – 35,16%, w tym pod zasiewami pozostawało 88%, co może świadczyć o jej wciąż rolniczym charakterze.

Według waloryzacji IUNG-100 obejmującej rolniczą przestrzeń produkcyjną, w 2008 r. gmina i miasto Sulejów uzyskały 65,4 pkt (średnia krajowa 66,6 pkt.). Przyjęta metoda waloryzacji opiera się na założeniu, że o warunkach produkcyjnych obszaru decydują następujące elementy środowiska: bonitacja gleb, klimat i długość okresu wegetacyjnego, fizjografia i rzeźba terenu, warunki wodne. Syntetyczną więc ocenę wszystkich elementów wyraża „ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej IUNG-100”, stanowiący sumę wartości cech poszczególnych elementów. Stosunkowo wysoka ocena jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyraża się też występowaniem małych obszarowo gleb V i VI kl. bonitacyjnej (39,2 % gleb).²

---

² Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Sulejów” uchwalone Uchwałą Nr XXXIV/267/2006 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 31 marca 2006 r., zmienione Uchwałą Nr XVII/161/2008 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 17 kwietnia 2008 roku i uchwałą nr XLVIII/450/2022 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 28 czerwca 2022 r., oraz zgodnie z Zarządzeniem Zastępczym Wojewody Łódzkiego w sprawie wprowadzenia obszarów udokumentowanych złóż kopalin do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sulejów z dnia 29 kwietnia 2016 r. znak: IA-I.740.7.2015.

Tabela 15 Struktura powierzchniowa indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie Sulejów (stan na 2020 rok).

	ogółem	do 1 ha włącznie		1-5 ha		5 - 10 ha		10 - 15 ha		15 ha i więcej	
		Razem	%	razem	%	razem	%	razem	%	razem	%
Gmina Sulejów	899	15	1,67	472	52,50	271	30,14	62	6,90	79	8,79

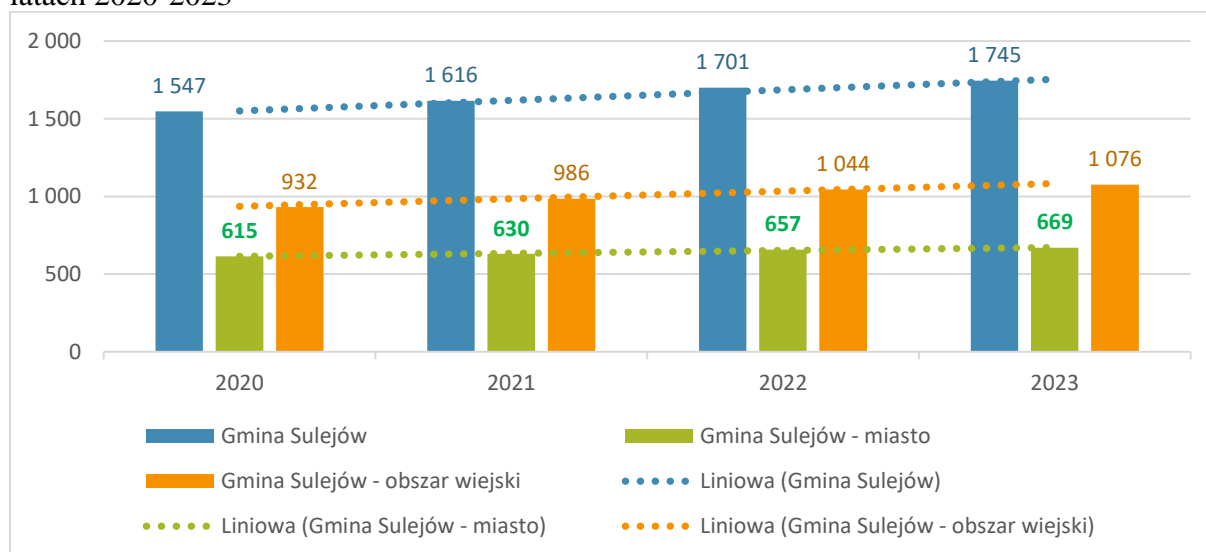
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gospodarstwa małe poniżej 5 ha stanowią ponad 54% ogólnej liczby gospodarstw w gminie. Głównie uprawia się zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi (83,75% powierzchni zasiewów) oraz kukurydzę, strączkowe i ziemniaki (6,02% powierzchni zasiewów), zdecydowanie mniej uprawia się rzepaku i rzepiku oraz warzyw gruntowych (1,20% powierzchni zasiewów). W gminie nie uprawia się buraków cukrowych. Hodowla skoncentrowana jest na drobiu (273 gospodarstwa – 105 389 szt. pogłowa) i bydło (171 gospodarstw – 2045 sztuk pogłowa), hodowlą trzody chlewnej zajmuje się 161 gospodarstw – 12 581 sztuk pogłowa.

PODMIOTY GOSPODARCZE

Liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze gminy Sulejów w latach 2020-2023 wykazuje tendencję wzrostową. W porównaniu z 2020 rokiem, w 2023 r. na terenie gminy przybyło 198 podmiotów gospodarczych ogółem, w tym 54 podmioty na obszarze miasta oraz 144 na obszarze wiejskim gminy. Linia trendu wskazuje jednak niewielkie zwiększanie się liczby podmiotów na obszarze miasta.

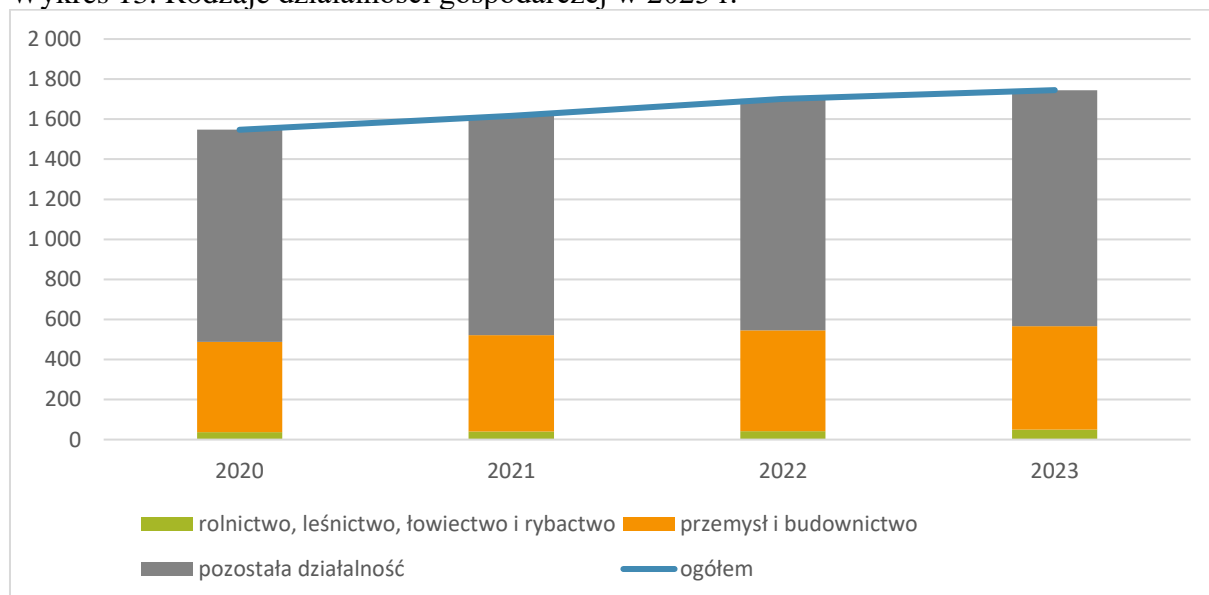
Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sulejów w latach 2020-2023

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gospodarka gminna opiera się na działalności poza-przemysłowej i poza-budowlanej. Działalność pozarolnicza (z pochodnymi dotyczącymi leśnictwa, łowiectwa i rybactwa) jako rodzaj działalności stanowi minimalny udział w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do REGON w 2023 roku.

Wykres 13. Rodzaje działalności gospodarczej w 2023 r.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2020-2023 zmiany w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w poszczególnych sekcjach kształtowały się raczej łagodnie. Największe zmiany w różnicy liczby podmiotów w roku 2023 w stosunku do 2020, wg. sekcji PKD 2007 to:

- Zwiększenie się liczby podmiotów w sekcji F Budownictwo – o 56 podmiotów,
- Zwiększenie się liczby podmiotów w sekcji S i T - Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – o 34 podmioty,
- Zwiększenie się liczby podmiotów w sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – o 24 podmioty,
- Zmniejszenie liczby podmiotów w sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – o 12 podmiotów.

Tabela 16 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sulejów wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)

Sekcja	2020	2021	2022	2023	Saldo
A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	37	40	42	50	13
B Górnictwo i wydobywanie	4	3	3	2	-2

Seksja		2020	2021	2022	2023	Saldo
C	Przetwórstwo przemysłowe	135	138	145	145	10
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	3	3	3	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	7	7	8	2
F	Budownictwo	303	330	346	359	56
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	365	363	366	353	-12
H	Transport i gospodarka magazynowa	96	101	102	97	1
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	47	48	45	49	2
J	Informacja i komunikacja	36	40	50	57	21
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	40	40	47	50	10
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	19	17	17	19	0
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	113	120	132	137	24
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	47	54	58	61	14
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	19	19	19	20	1
P	Edukacja	45	48	52	57	12
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	93	94	96	98	5
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	24	26	27	30	6
S i T	Pozostała działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	115	125	142	149	34
Ogółem		1 547	1 616	1 701	1 745	198

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych mają podmioty sklasyfikowane w Sekcji:

- F: Budownictwo – 359 podmiotów (20,5% ogółu);
- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 353 podmiotów (20,2% ogółu);
- S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 149 podmiotów (8,5% ogółu);
- C - Przetwórstwo przemysłowe – 145 podmiotów (8,3% ogółu)
- M: Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 137 podmiotów (7,8% ogółu);
- Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 98 podmiotów (5,6% ogółu);
- H: Transport i gospodarka magazynowa – 97 podmiotów (5,5% ogółu);

Gospodarka gminna opiera się głównie na działalności budowlanej, handlu (z naprawami), działalności usługowej, przetwórstwie przemysłowym. W następnej kolejności funkcjonuje działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, następnie opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz transport i gospodarka magazynowa. Gmina zapewnia mieszkańcom podstawowe usługi społeczne i finansowe – na terenie gminy funkcjonują placówki opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, oświaty i edukacji, kultury, komunikacji oraz jednostki świadczące usługi w zakresie infrastruktury komunalnej.

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2023 roku odnotowano 1713 podmiotów gospodarczych, w tym 1484 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz najczęściej oparte na samozatrudnieniu. Udział sektora prywatnego wynosi 98,17%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Miejski w Sulejowie, placówki oświatowe oraz instytucje kultury i pozostałe jednostki organizacyjne gminy.

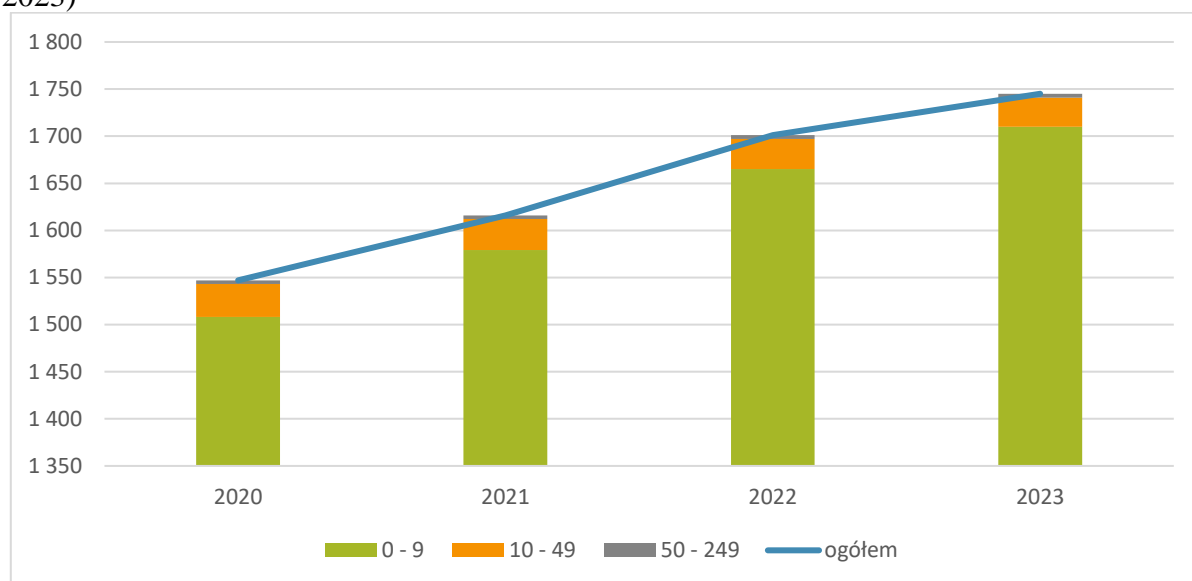
Tabela 17 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Sulejów w latach 2020-2023

Podmioty wg sektorów własnościowych		2020	2021	2022	2023
1.	podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 547	1 616	1 701	1 745
2.	sektor publiczny - ogółem	29	29	29	29
	sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	22	22	22	22
	sektor publiczny - spółki handlowe	1	1	1	1
3.	sektor prywatny - ogółem	1 518	1 583	1 668	1 713
	sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 326	1 379	1 454	1 484
	sektor prywatny - spółki handlowe	40	44	46	57
	sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	0	0	0
	sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	1	1
	sektor prywatny - fundacje	6	7	9	9
	sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	48	50	55	58

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W strukturze działalności gospodarczej przeważają firmy małe, w większości są to firmy rodzinne, prowadzące działalność na własny rachunek, w różnych gałęziach usług. Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej podmiotów zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2023 roku było ich 1710 (98%). Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2023 roku było 31 takich podmiotów (1,77%). W gminie funkcjonowały na koniec 2023 roku 4 średnie firmy zatrudniające od 50 do 249 pracowników, stanowiły one (0,23%). Duże firmy w gminie nie działały.

Wykres 14. Rozkład podmiotów gospodarki narodowej wg klasy wielkości (w okresie 2020-2023)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE GOSPODARCZEJ

Zjawisko negatywne: mniejsza aktywność gospodarcza mieszkańców

- Wskaźnik: liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze w latach 2020-2023

Dane w tabeli poniżej pozwalają zaobserwować, w których obszarach gminy odnotowuje się najmniejszą aktywność gospodarczą społeczeństwa w zakresie zakładania działalności gospodarczej.

W tabeli przedstawiono wyżej opisany wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika niższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy (przy obliczaniu średniej dla gminy nie uwzględniono wskaźnika dla sołectw ogółem) i kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska. Jest to miasto Sulejów oraz sołectwa: Biała, Bilska Wola, Kałek, Korytnica, Krzewiny, Kurnędz, Łazy-Dąbrowa, Łęczno, Nowa Wieś, Witów oraz Zalesice.

Tabela 18 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym [%], na danym obszarze w latach 2020-2023

obszar	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych - ogółem w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym				Ogółem = 60
	2020	2021	2022	2023	
Gmina Sulejów	1,44	1,55	1,63	1,50	2,3
Sulejów - miasto	1,37	1,45	1,55	1,61	3
sołectwa	1,48	1,62	1,68	1,43	
Barkowice	2,21	2,14	1,78	1,81	0
Barkowice Mokre	5,00	0,00	2,82	2,74	1
Biała	1,13	1,17	1,20	0,81	4
Bilska Wola	0,74	1,46	0,00	0,00	4
Bilska Wola-Kolonia	0,86	0,88	1,69	3,31	2
Kałek	1,67	1,10	1,08	1,08	3
Klementynów	2,19	3,70	0,75	1,55	1
Kłudzice	0,88	2,21	3,59	1,37	2
Koło	1,26	2,11	1,29	2,13	2
Korytnica	0,00	2,66	1,59	1,02	3
Krzewiny	0,00	0,00	0,00	1,43	4
Kurnędz	0,93	0,46	1,39	0,47	4
Łazy-Dąbrowa	0,00	0,00	0,00	0,91	4
Łęczno	0,00	2,71	0,78	0,79	3
Nowa Wieś	2,35	1,15	1,14	1,15	3
Podlubień	2,41	1,19	2,41	2,47	1
Poniatów	1,98	1,65	2,21	1,32	1
Przygłów	1,61	1,65	1,98	1,32	1
Uszczyń	2,97	0,99	1,22	1,69	2
Witów	0,55	1,09	1,57	2,73	3
Witów-Kolonia	1,75	1,02	3,05	1,31	2
Włodzimierzów	1,68	2,18	1,68	1,69	0
Wójtostwo	0,00	3,85	4,00	2,00	1
Zalesice	0,00	0,60	0,00	0,60	4
Zalesice-Kolonia	2,83	0,95	4,67	0,87	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie (liczba mieszkańców) oraz Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych (liczba podmiotów gospodarczych)

Zjawisko negatywne: wyrejestrowywanie działalności gospodarczej

- Wskaźnik: liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze w latach 2020-2023

W tabeli przedstawiono wyżej opisany wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy (przy obliczaniu średniej dla gminy nie uwzględniono wskaźnika dla sołectw ogółem) i kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując

obszar koncentracji zjawiska. Jest to miasto Sulejów oraz sołectwa: Barkowice Mokre, Bilaska Wola, Bilaska Wola-Kolonia, Kałek, Koło, Nowa Wieś, Podlubień, Poniatów, Przyglów, Witów, Witów-Kolonia.

Tabela 19 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym [%], na danym obszarze w latach 2020-2023

obszar	liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych - ogółem w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym				Ogółem = 40
	2020	2021	2022	2023	
Gmina Sulejów	0,83	0,80	0,79	1,03	1,53
Sulejów - miasto	1,07	0,89	0,68	1,18	3
sołectwa	0,68	0,75	0,86	0,95	1
Barkowice	0,37	0,71	0,71	0,36	0
Barkowice Mokre	1,67	1,75	1,41	0,00	3
Biała	0,75	0,78	0,80	0,81	1
Bilaska Wola	0,74	0,00	1,48	1,50	2
Bilaska Wola-Kolonia	0,00	1,75	1,69	1,65	3
Kałek	1,11	0,55	1,62	1,62	3
Klementynów	0,00	0,00	0,75	2,33	1
Kłudzice	0,00	0,88	0,45	0,91	1
Koło	0,84	0,42	1,29	1,70	3
Korytnica + Podkałek	0,53	0,53	1,06	0,51	1
Krzewiny	0,00	0,70	0,72	0,71	0
Kurnędz	0,00	0,93	0,00	0,94	1
Łazy-Dąbrowa	1,80	0,00	0,00	0,00	1
Łęczno	0,79	0,39	0,39	0,40	0
Nowa Wieś	0,00	1,15	1,14	2,30	3
Podlubień	0,00	2,38	1,20	0,00	2
Poniatów	1,44	1,10	1,11	0,75	3
Przyglów	1,29	0,66	1,16	0,99	2
Uszczyń	0,74	0,74	0,49	0,97	0
Witów	0,00	0,00	1,05	1,64	2
Witów-Kolonia	0,70	1,02	0,34	1,97	2
Włodzimierzów	0,56	0,95	0,93	0,56	1
Wójtostwo	0,00	0,00	0,00	2,00	1
Zalesice	0,59	0,60	0,59	0,60	0
Zalesice-Kolonia	0,00	0,00	0,93	0,87	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie (liczba mieszkańców) oraz Głównego Urzędu Statystycznego, Bank Danych Lokalnych (liczba podmiotów gospodarczych)

Opis zjawisk negatywnych – wizja lokalna

Kiedyś Sulejów był jednym z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa łódzkiego. Rzeka Pilica oraz Zalew Sulejowski przyciągały wielu turystów, którzy chętnie

korzystali z uroków przyrody oraz licznych atrakcji rekreacyjnych. W tamtym okresie wiele zakładów pracy posiadało w Sulejowie swoje ośrodki wypoczynkowe, gdzie pracownicy mogli spędzać czas na relaksie i aktywnym wypoczynku. Pomiędzy Piotrkowem Trybunalskim a Sulejowem kursowała kolejka wąskotorowa, która również była atrakcją turystyczną, ciesząc się dużą popularnością wśród odwiedzających.

W latach 90. ośrodki wypoczynkowe zaczęły upadać, a turystyka w Sulejowie całkowicie zanikła. Upadek turystyki miał poważne konsekwencje dla gospodarki gminy i miasta Sulejów. Wielu mieszkańców, którzy wcześniej znajdowali zatrudnienie w sektorze turystycznym, straciło pracę. Hotele, pensjonaty, restauracje oraz inne punkty usługowe, które obsługiwały turystów, zaczęły zamykać się z powodu braku klientów. Spadek liczby turystów oznaczał również mniejsze wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków od działalności gospodarczej związanej z turystyką.

Brak turystów wpłynął również na ogólną atrakcyjność Sulejowa jako miejsca do życia i inwestycji. Ulice, które kiedyś tętniły życiem, stały się opustoszałe, a wiele budynków i obiektów infrastruktury turystycznej zaczęło popadać w ruinę. Upadek turystyki spowodował również stagnację gospodarczą, gdyż brak napływu kapitału z zewnątrz ograniczył możliwości rozwoju innych sektorów gospodarki. Sytuacja ta przyczyniła się do wzrostu bezrobocia i emigracji zarobkowej, zwłaszcza wśród młodych ludzi, którzy nie widząc perspektyw na zatrudnienie, zaczęli opuszczać miasto w poszukiwaniu lepszych warunków życia. W rezultacie, Sulejów zaczął borykać się z problemami demograficznymi, takimi jak starzenie się społeczeństwa i ubytek ludności. Brak turystyki wpłynął również na społeczne i kulturowe życie miasta. Dawniej organizowane imprezy, festiwale i wydarzenia kulturalne, które przyciągały turystów i integrowały mieszkańców, przestały się odbywać. To z kolei wpłynęło na pogorszenie jakości życia mieszkańców, którzy stracili miejsca do wspólnego spędzania czasu i integrowania się.

Podsumowując, upadek turystyki w latach 90. miał daleko idące konsekwencje dla gospodarki gminy i miasta Sulejów. Utrata miejsc pracy, spadek dochodów z turystyki, stagnacja gospodarcza oraz problemy demograficzne i społeczne to tylko niektóre z wyzwań, z którymi muszą się zmierzyć mieszkańcy Sulejowa. Rewitalizacja miasta, w tym odbudowa sektora turystycznego, może przyczynić się do poprawy sytuacji gospodarczej i jakości życia mieszkańców, przynosząc nowe możliwości zatrudnienia oraz przywracając miastu jego dawną atrakcyjność turystyczną.

Fotografia 1. Domek w jednym z dawnych ośrodków wypoczynkowych

Źródło: Fotografa własna

Fotografia 2. Dawny bar w ośrodku wypoczynkowym

Źródło: Fotografa własna

W ostatnich latach w Sulejowie można zaobserwować powolne odradzanie się turystyki. Pojawiają się nowe hotele, a spływy kajakowe po rzece Pilicy zyskują na popularności, przyciągając miłośników aktywnego wypoczynku. Organizowane są również różnego rodzaju imprezy i wydarzenia kulturalne, które mają na celu ożywienie życia społecznego i kulturalnego miasta. Ważnym elementem tych zmian jest także remont

klasztoru Cystersów, który stanowi cenny zabytek i atrakcję turystyczną, przyciągającą zarówno turystów, jak i historyków oraz miłośników architektury sakralnej. Mimo tych pozytywnych zmian, powrót do dawnych czasów, gdy Sulejów był jednym z najważniejszych ośrodków turystycznych województwa łódzkiego, będzie trudny. Przede wszystkim, konkurencja ze strony innych, bardziej rozwiniętych ośrodków turystycznych w regionie oraz zmiany w preferencjach turystów sprawiają, że Sulejów nie może już liczyć na taką samą pozycję, jaką miał w przeszłości. Dodatkowo, infrastruktura turystyczna, która przez lata popadała w ruinę, wymaga znaczących inwestycji, aby mogła spełniać współczesne standardy i oczekiwania odwiedzających.

Kolejnym wyzwaniem jest fakt, że gospodarka Sulejowa nigdy już nie będzie mogła bazować wyłącznie na turystyce. Upadek tego sektora w latach 90. pokazał, jak ważne jest zróżnicowanie gospodarcze i posiadanie kilku niezależnych źródeł dochodu. Dlatego też, choć odradzająca się turystyka może stanowić ważny element lokalnej gospodarki, nie może być ona jej jedyną podstawą. Miasto musi zatem rozwijać inne sektory gospodarki, aby zapewnić stabilność i odporność na przyszłe kryzysy. Inwestycje w nowe technologie, przemysł, handel czy usługi mogą przyczynić się do stworzenia nowych miejsc pracy i zwiększenia dochodów mieszkańców. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców, poprawa infrastruktury oraz edukacja i szkolenia zawodowe to kluczowe działania, które mogą pomóc w budowaniu nowoczesnej, zróżnicowanej gospodarki.

Podsumowując, mimo pozytywnych zmian i odradzania się turystyki w Sulejowie, powrót do czasów świetności z lat 70. i 80. będzie trudny. Gospodarka miasta musi bazować na zróżnicowanych źródłach dochodu, aby zapewnić stabilność i rozwój w przyszłości. Turystyka może być ważnym, ale nie jedynym elementem tego procesu, a kluczowe będą inwestycje w inne sektory oraz działania na rzecz wsparcia lokalnych przedsiębiorców i poprawy infrastruktury.

Stagnacja gospodarcza i zmiany, jakie zaszły w Sulejowie, spowodowały, że wiele osób podjęło pracę w Piotrkowie Trybunalskim i Łodzi. Brak lokalnych możliwości zatrudnienia oraz ograniczone perspektywy rozwoju zawodowego zmusiły mieszkańców do poszukiwania lepszych warunków życia i pracy poza rodzinnym miastem. W rezultacie, znaczna liczba osób opuściła Sulejów na stałe, co wywołało istotne negatywne skutki dla lokalnej gospodarki. Emigracja zarobkowa doprowadziła do zmniejszenia się liczby ludności, co z kolei osłabiło popyt na lokalne usługi i produkty. Mniej mieszkańców oznacza mniejszą liczbę klientów dla miejscowych przedsiębiorców, co utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej. Spadek liczby ludności wpłynął również na obniżenie wpływów do budżetu

gminy z tytułu podatków, co ogranicza możliwości inwestycyjne i rozwojowe miasta. Wyludnienie Sulejowa skutkowało także spadkiem aktywności społecznej i kulturalnej. Mniej mieszkańców to mniej uczestników lokalnych wydarzeń i inicjatyw społecznych, co prowadzi do osłabienia więzi społecznych i zmniejszenia zaangażowania w życie miasta. Brak młodych, aktywnych osób w społeczności utrudnia również rozwój nowych pomysłów i inicjatyw, które mogłyby przyczynić się do ożywienia gospodarczego i społecznego Sulejowa.

Ponadto, odpływ mieszkańców w poszukiwaniu lepszych warunków życia i rozwoju spowodował, że w Sulejowie pozostały głównie osoby starsze, często o ograniczonych możliwościach ekonomicznych. To z kolei zwiększa zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne, obciążając lokalne systemy pomocy społecznej i medycznej. Starzejąca się populacja jest mniej skłonna do podejmowania nowych inicjatyw gospodarczych i społecznych, co dodatkowo pogłębia stagnację miasta. W wyniku tych zmian Sulejów stracił część swojego potencjału ludzkiego, co negatywnie wpłynęło na zdolność do adaptacji i rozwoju gospodarczego. Aby przeciwdziałać tym negatywnym trendom, niezbędne są działania mające na celu zatrzymanie młodych ludzi w mieście oraz przyciągnięcie nowych mieszkańców. Kluczowe będą inwestycje w edukację, infrastrukturę oraz tworzenie nowych miejsc pracy, które mogą zapewnić mieszkańcom lepsze perspektywy rozwoju zawodowego i osobistego.

Podsumowując, stagnacja gospodarcza oraz zmiany społeczne w Sulejowie doprowadziły do emigracji zarobkowej i stałej utraty mieszkańców, co negatywnie wpłynęło na stan gospodarki miasta. Odbudowa gospodarcza Sulejowa wymaga strategicznych działań mających na celu zróżnicowanie gospodarki, poprawę infrastruktury oraz stworzenie atrakcyjnych warunków do życia i pracy, aby zatrzymać obecnych i przyciągnąć nowych mieszkańców.

Fotografia 3. Budynki w strefie przemysłowej, ul. Błonie

Źródło: Fotografa własna

Największe problemy gospodarcze występują w samym mieście Sulejów. W mieście dominują firmy zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym oraz usługi remontowo-budowlane. Chociaż te sektory stanowią ważny element lokalnej gospodarki, nie są wystarczająco rozwinięte, aby zapewnić dynamiczny rozwój miasta i stabilność ekonomiczną. W mieście funkcjonuje również wiele punktów usługowych, które świadczą różnorodne usługi na rzecz mieszkańców, jednak ich liczba i zasięg działalności są ograniczone. W ostatnich latach można zaobserwować powolne odradzanie się gastronomii w Sulejowie. Powstają nowe restauracje i kawiarnie, które przyciągają zarówno mieszkańców, jak i turystów. Choć jest to pozytywny sygnał dla lokalnej gospodarki, sektor gastronomiczny nadal boryka się z wyzwaniami, takimi jak konkurencja z większymi ośrodkami miejskimi oraz ograniczone możliwości inwestycyjne.

Pomimo tych pozytywnych trendów, ogólna sytuacja gospodarcza Sulejowa pozostaje trudna. Miasto potrzebuje strategicznych działań, aby zrównoważyć gospodarkę i zapewnić jej stabilny rozwój. Konieczne są inwestycje w nowe technologie i innowacyjne rozwiązania,

które mogą przyciągnąć inwestorów i stworzyć nowe miejsca pracy. Wspieranie lokalnych przedsiębiorców oraz rozwój infrastruktury, w tym dróg, sieci energetycznych i transportu publicznego, są kluczowe dla poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Sulejowie.

Ważnym elementem strategii rozwoju gospodarczego miasta powinno być również zwiększenie atrakcyjności Sulejowa dla turystów. Odbudowa i promocja miejsc atrakcyjnych turystycznie, takich jak Zalew Sulejowski, spływy kajakowe na Pilicy czy remontowany klasztor Cystersów, mogą przyczynić się do wzrostu liczby odwiedzających i wzmocnienia sektora turystycznego.

Sulejów boryka się z poważnymi problemami gospodarczymi, szczególnie w samym mieście. Dominacja firm z branży handlu hurtowego i detalicznego oraz usług remontowo-budowlanych, przy jednoczesnym powolnym odradzaniu się gastronomii, wskazuje na potrzebę zróżnicowania lokalnej gospodarki. Konieczne są skoordynowane działania mające na celu wspieranie przedsiębiorczości, rozwój infrastruktury oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta, aby zapewnić mu stabilny rozwój i poprawę warunków życia jego mieszkańców.

Fotografia 4. Działalność gospodarcza w centrum Sulejowa

Źródło: Fotografa własna

Największym problemem gospodarczym w Sulejowie jest upadek małych sklepów, co jest efektem rosnącej dominacji większych sieci handlowych i dyskontów. To zjawisko ma

wiele negatywnych konsekwencji dla miasta i jego mieszkańców. Przede wszystkim, upadek małych, lokalnych sklepów prowadzi do utraty miejsc pracy, co pogłębia problem bezrobocia w Sulejowie. Właściciele tych małych biznesów oraz ich pracownicy często nie mają możliwości znalezienia alternatywnego zatrudnienia w mieście, co zmusza ich do poszukiwania pracy poza Sulejowem lub nawet do opuszczenia miasta na stałe. Dominacja większych sieci handlowych i dyskontów również negatywnie wpływa na lokalną gospodarkę, ponieważ zyski generowane przez te sklepy są często transferowane poza region, zamiast wspierać lokalne przedsiębiorstwa. Małe sklepy, które wcześniej dostarczały produkty lokalnym mieszkańcom, reinwestowały swoje zyski w rozwój lokalnej społeczności, co pomagało w tworzeniu spójności społecznej i gospodarczej. Teraz, gdy rynek jest zdominowany przez duże sieci, te korzyści są znacznie ograniczone.

Ponadto, małe sklepy często oferowały unikalne produkty i usługi, które były dostosowane do potrzeb lokalnej społeczności. Upadek tych sklepów oznacza utratę różnorodności i jakości produktów dostępnych dla mieszkańców. Większe sieci handlowe zazwyczaj oferują standardowy asortyment, który nie zawsze odpowiada specyficznym potrzebom lokalnej populacji. To może prowadzić do zubożenia oferty handlowej i spadku jakości życia mieszkańców. Kolejnym negatywnym efektem jest osłabienie więzi społecznych. Małe sklepy były miejscami, gdzie mieszkańcy nie tylko robili zakupy, ale także spotykali się i nawiązywali relacje społeczne. Upadek tych sklepów prowadzi do zmniejszenia liczby miejsc spotkań, co negatywnie wpływa na integrację społeczną i poczucie wspólnoty w mieście. Zastąpienie małych, lokalnych sklepów przez bezosobowe, duże dyskonty sprawia, że relacje międzyludzkie stają się bardziej formalne i mniej serdeczne.

Podsumowując, upadek małych sklepów w Sulejowie i dominacja większych sieci handlowych oraz dyskontów mają poważne negatywne konsekwencje dla miasta. Utrata miejsc pracy, odpływ zysków poza region, zmniejszenie różnorodności i jakości produktów oraz osłabienie więzi społecznych to tylko niektóre z problemów, z jakimi boryka się Sulejów w wyniku tych zmian. Aby przeciwdziałać tym negatywnym trendom, konieczne są działania wspierające lokalnych przedsiębiorców oraz promujące rozwój małych, lokalnych sklepów, które mogą przyczynić się do ożywienia gospodarczego i społecznego miasta.

Zmieniająca się forma robienia zakupów, a w szczególności wzrost znaczenia handlu online, ma również znaczący wpływ na gospodarkę miasta Sulejów i prowadzi do licznych zmian. Coraz więcej mieszkańców decyduje się na zakupy przez Internet, co ma kilka istotnych konsekwencji dla lokalnej gospodarki. Przede wszystkim, wzrost popularności handlu online przyczynia się do dalszego upadku małych, lokalnych sklepów, które nie są w

stanie konkurować z dużymi platformami e-commerce pod względem cen, asortymentu i wygody zakupów. Małe sklepy, które wcześniej stanowiły trzon lokalnej gospodarki, tracą klientów, co prowadzi do spadku ich przychodów i w konsekwencji do zamykania działalności. To zjawisko pogłębia problem bezrobocia w Sulejowie, ponieważ właściciele i pracownicy tych małych sklepów tracą źródło utrzymania. Dodatkowo, handel online sprawia, że znaczna część pieniędzy wydawanych przez mieszkańców Sulejowa na zakupy trafia do dużych firm spoza regionu, a często nawet do międzynarodowych korporacji. To oznacza, że zamiast wspierać lokalną gospodarkę, fundusze są transferowane poza miasto, co ogranicza możliwości inwestycyjne i rozwój ekonomiczny Sulejowa. Lokalni przedsiębiorcy mają trudności z utrzymaniem działalności, co prowadzi do dalszego osłabienia gospodarki miasta.

Zmiany te wpływają również na życie społeczne mieszkańców. Zakupy online, choć wygodne, są bezosobowe i nie sprzyjają nawiązywaniu relacji międzyludzkich. Małe, lokalne sklepy były miejscami, gdzie mieszkańcy mogli się spotykać, rozmawiać i budować więzi społeczne. Ich zanik powoduje, że społeczność staje się mniej zintegrowana, a kontakty międzyludzkie stają się rzadsze i bardziej powierzchowne. Wzrost znaczenia handlu online wpływa na gospodarkę miasta Sulejów, prowadząc do upadku małych sklepów, utraty miejsc pracy, odpływu funduszy poza lokalną gospodarkę oraz osłabienia więzi społecznych. Aby przeciwdziałać tym negatywnym trendom, konieczne jest wsparcie lokalnych przedsiębiorców w adaptacji do nowych realiów rynkowych, promocja lokalnych zakupów oraz inwestycje w infrastrukturę, które mogą pomóc w ożywieniu gospodarczym i społecznym miasta.

Miasto Sulejów stanowi również centrum usługowe dla okolicznych miejscowości, co jest niezwykle ważne dla jego gospodarki. Mieszkańcy pobliskich wsi i mniejszych miejscowości korzystają z usług oferowanych przez Sulejów, co generuje dodatkowy ruch i dochody dla lokalnych przedsiębiorstw. Usługi takie jak opieka zdrowotna, edukacja, handel, usługi remontowo-budowlane oraz punkty gastronomiczne odgrywają kluczową rolę w życiu społecznym i gospodarczym regionu.

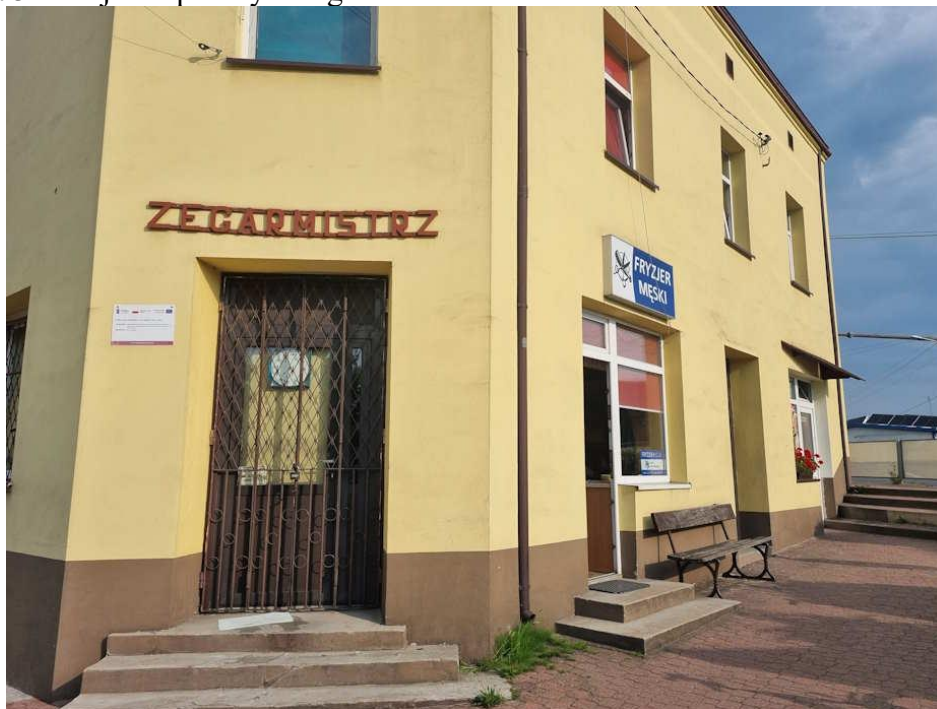
Niestety, rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz brak wykwalifikowanych kadr stwarzają poważne wyzwania dla przedsiębiorców w Sulejowie. Wysokie koszty wynajmu lokali, energii oraz innych wydatków operacyjnych sprawiają, że prowadzenie biznesu staje się coraz mniej opłacalne. Wielu przedsiębiorców zmuszonych jest do zamykania swoich punktów usługowych, co negatywnie wpływa na dostępność i jakość usług dla mieszkańców Sulejowa oraz okolicznych miejscowości. Brak wykwalifikowanych

kadr stanowi kolejny istotny problem. Wiele osób opuszcza miasto w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych, co prowadzi do niedoboru pracowników posiadających odpowiednie umiejętności i doświadczenie. Firmy mają trudności z zatrudnieniem kompetentnych pracowników, co obniża jakość świadczonych usług i utrudnia rozwój lokalnych przedsiębiorstw. Dodatkowo, brak możliwości kształcenia zawodowego na miejscu zmusza młodych ludzi do wyjazdu do większych miast, gdzie mają lepszy dostęp do edukacji i szkoleń.

Zamykanie kolejnych punktów usługowych ma poważne konsekwencje dla gospodarki Sulejowa. Zanik lokalnych usług prowadzi do spadku atrakcyjności miasta jako centrum usługowego, co z kolei może skłonić mieszkańców okolicznych miejscowości do szukania usług w innych, bardziej rozwiniętych ośrodkach. To zjawisko prowadzi do dalszego osłabienia lokalnej gospodarki, zmniejszenia dochodów przedsiębiorców i spadku wpływów do budżetu gminy. Ponadto, zamykanie punktów usługowych wpływa negatywnie na życie społeczne miasta. Mniej dostępnych usług oznacza mniejsze możliwości spędzania wolnego czasu i integracji społecznej dla mieszkańców. Lokalne społeczności stają się bardziej rozproszone, a życie społeczne ulega osłabieniu. Brak miejsc, gdzie ludzie mogą się spotykać i korzystać z usług, prowadzi do zmniejszenia więzi społecznych i poczucia wspólnoty.

Mimo że Sulejów stanowi ważne centrum usługowe dla okolicznych miejscowości, rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej oraz brak wykwalifikowanych kadr prowadzą do zamykania kolejnych punktów usługowych. To zjawisko ma poważne negatywne konsekwencje dla gospodarki miasta, obniżając jego atrakcyjność, zmniejszając dostępność usług i osłabiając życie społeczne. Aby przeciwdziałać tym problemom, konieczne są działania wspierające lokalnych przedsiębiorców, inwestycje w edukację i szkolenia zawodowe oraz poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Sulejowie.

Fotografia 5. Sulejów - punkty usługowe

Źródło: Fotografa własna

Coraz więcej lokali usługowych w Sulejowie stoi pustych, co jest widocznym świadectwem trudnej sytuacji gospodarczej miasta. Opustoszałe sklepy i punkty usługowe stają się coraz częstszym widokiem na ulicach, co nie tylko negatywnie wpływa na estetykę miasta, ale także wywołuje poważne konsekwencje ekonomiczne i społeczne. Puste lokale usługowe oznaczają utratę dochodów zarówno dla właścicieli nieruchomości, jak i dla lokalnych przedsiębiorców, którzy zmuszeni są zamykać swoje działalności. Brak najemców prowadzi do spadku wartości nieruchomości i obniżenia atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Przedsiębiorcy, którzy decydują się na zamknięcie swoich punktów, często nie mają możliwości przeniesienia działalności w inne miejsce, co prowadzi do trwałej utraty miejsc pracy i pogłębia problem bezrobocia.

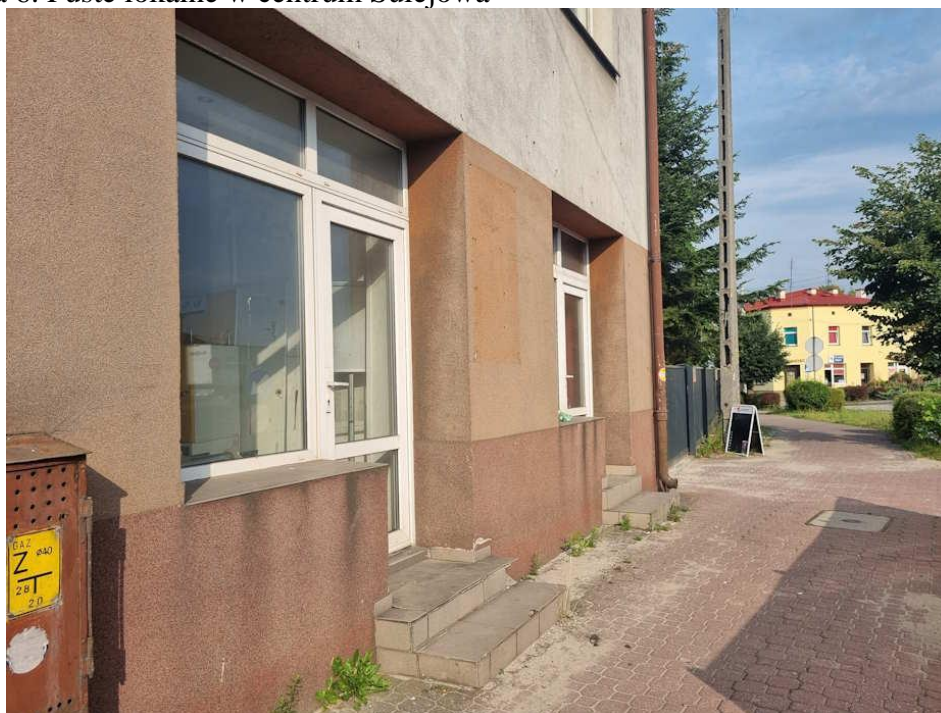
Opustoszałe lokale przyczyniają się również do zubożenia oferty usługowej miasta. Mieszkańcy Sulejowa oraz okolicznych miejscowości mają coraz mniejszy dostęp do potrzebnych usług, co zmusza ich do poszukiwania alternatyw w innych miastach. To z kolei prowadzi do dalszego odpływu klientów i ograniczenia ruchu gospodarczego w Sulejowie. Mniejsze zainteresowanie lokalnymi usługami sprawia, że pozostałe punkty usługowe mają trudności z utrzymaniem się na rynku, co tworzy błędne koło zamykania kolejnych działalności. Brak działalności gospodarczej w pustych lokalach wpływa także na życie społeczne i kulturalne miasta. Puste ulice, brak miejsc spotkań oraz zmniejszona liczba wydarzeń kulturalnych i społecznych prowadzą do osłabienia więzi społecznych i poczucia

wspólnoty wśród mieszkańców. Miasto traci swój dawny charakter, stając się mniej atrakcyjnym miejscem do życia i pracy.

Ponadto, opustoszałe lokale mogą przyciągać negatywne zjawiska, takie jak wandalizm czy bezdomność, co dodatkowo pogarsza wizerunek miasta. Brak życia gospodarczego i społecznego w centrum miasta sprawia, że przestrzenie publiczne stają się mniej bezpieczne i mniej przyjazne dla mieszkańców oraz odwiedzających.

Podsumowując, coraz więcej pustych lokali usługowych w Sulejowie to wyraźny sygnał problemów gospodarczych, z jakimi boryka się miasto. Puste lokale nie tylko obniżają estetykę i atrakcyjność inwestycyjną miasta, ale także prowadzą do utraty miejsc pracy, zmniejszenia dostępności usług oraz osłabienia więzi społecznych. Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom, niezbędne są skoordynowane działania mające na celu wsparcie lokalnych przedsiębiorców, promowanie nowych inwestycji oraz rewitalizację przestrzeni miejskiej, co może przyczynić się do ożywienia gospodarczego i społecznego Sulejowa.

Fotografia 6. Puste lokale w centrum Sulejowa

Źródło: Fotografa własna

Na szczęście w mieście Sulejów odradza się branża gastronomiczna, co stanowi promyk nadziei w trudnej sytuacji gospodarczej. Nowe restauracje, kawiarnie i bary zaczynają pojawiać się w różnych częściach miasta, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów. Ten pozytywny trend jest ważny nie tylko dla lokalnej ekonomii, ale również dla życia społecznego i kulturalnego miasta. Ożywienie sektora gastronomicznego tworzy nowe

miejsca pracy, co pomaga zmniejszyć bezrobocie i zapewnia mieszkańcom dodatkowe źródła dochodu. Nowo otwarte lokale gastronomiczne zatrudniają kucharzy, kelnerów, barmanów oraz innych pracowników, co przyczynia się do ożywienia rynku pracy i daje nadzieję na poprawę sytuacji ekonomicznej wielu rodzin.

Rozwój branży gastronomicznej przyciąga także turystów, którzy są zainteresowani lokalnymi kulinariami i atmosferą miasta. Restauracje i kawiarnie stają się miejscami spotkań, gdzie zarówno mieszkańcy, jak i przyjezdni mogą spędzać czas, ciesząc się smacznymi potrawami i napojami. To z kolei zwiększa ruch w mieście i generuje dodatkowe dochody dla innych sektorów, takich jak handel detaliczny i usługi.

Nowe lokale gastronomiczne przyczyniają się również do poprawy estetyki miasta. Właściciele restauracji i kawiarni inwestują w estetyczne i przyjazne wnętrza oraz dbają o wygląd zewnętrzny swoich lokali, co pozytywnie wpływa na ogólny wizerunek Sulejowa. Estetyczne i zadbane przestrzenie publiczne przyciągają więcej ludzi, co z kolei może zachęcać do otwierania nowych biznesów i dalszego rozwoju gospodarczego.

Ożywienie branży gastronomicznej ma także istotny wpływ na życie społeczne i kulturalne miasta. Restauracje i kawiarnie stają się miejscami spotkań, gdzie ludzie mogą nawiązywać relacje, dzielić się doświadczeniami i spędzać czas w miłej atmosferze. Wiele z tych lokali organizuje również różnego rodzaju wydarzenia, takie jak koncerty, wieczory tematyczne czy spotkania literackie, co dodatkowo wzbogaca ofertę kulturalną Sulejowa i wzmacnia więzi społeczne.

Odradzająca się branża gastronomiczna w Sulejowie jest jasnym punktem w trudnej sytuacji gospodarczej miasta. Nowe restauracje, kawiarnie i bary przyczyniają się do tworzenia miejsc pracy, przyciągania turystów, poprawy estetyki miasta oraz wzbogacenia życia społecznego i kulturalnego. Wsparcie dla tego sektora oraz dalsze inwestycje mogą stanowić klucz do ożywienia gospodarki Sulejowa i poprawy jakości życia jego mieszkańców.

Fotografia 7. Bar "Emeryt" w Sulejowie

Źródło: Fotografa własna

Fotografia 8. Kash Kebab w centrum miasta

Źródło: Fotografa własna

Podstawowym problemem gospodarczym w mieście i całej gminie Sulejów jest brak firm innowacyjnych. Firmy te odgrywają kluczową rolę w nowoczesnej gospodarce, napędzając rozwój technologiczny, zwiększając konkurencyjność oraz tworząc wysokiej jakości miejsca pracy. Ich brak w regionie negatywnie wpływa na dynamikę gospodarczą i

możliwości rozwojowe. Innowacyjne przedsiębiorstwa charakteryzują się wprowadzaniem nowych technologii, produktów i usług, które mają potencjał do rewolucjonizowania rynku. Ich obecność przyczynia się do wzrostu produktywności i efektywności w różnych sektorach gospodarki. W miastach, gdzie innowacje są na porządku dziennym, obserwuje się szybszy wzrost gospodarczy, większe inwestycje oraz przyciąganie wykwalifikowanych pracowników.

Brak firm innowacyjnych w Sulejowie oznacza, że miasto i gmina nie korzystają z tych korzyści. Lokalny rynek pracy staje się mniej atrakcyjny dla młodych, ambitnych ludzi, którzy poszukują dynamicznych i rozwijających się środowisk pracy. W rezultacie, wielu utalentowanych mieszkańców decyduje się na opuszczenie Sulejowa w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych w większych miastach, co prowadzi do osłabienia lokalnego potencjału ludzkiego.

Firmy innowacyjne mają również zdolność do przyciągania kapitału inwestycyjnego. Inwestorzy są bardziej skłonni lokować swoje środki w regionach, gdzie istnieje potencjał dla rozwoju nowych technologii i produktów. Brak takich firm w Sulejowie sprawia, że miasto traci szansę na napływ kapitału, który mógłby być wykorzystany na rozwój infrastruktury, edukacji i innych kluczowych obszarów. Ponadto, innowacyjne przedsiębiorstwa często współpracują z lokalnymi instytucjami edukacyjnymi i badawczymi, co prowadzi do wzrostu poziomu edukacji i umiejętności w regionie. Współpraca ta może obejmować programy stażowe, projekty badawczo-rozwojowe oraz inne inicjatywy, które przyczyniają się do podniesienia kwalifikacji zawodowych mieszkańców i zwiększenia ich szans na rynku pracy.

Brak firm innowacyjnych w Sulejowie ogranicza również możliwości dywersyfikacji gospodarki. Region staje się zbyt zależny od tradycyjnych sektorów, takich jak handel detaliczny i usługi remontowo-budowlane, które są mniej odporne na zmiany rynkowe i mogą nie zapewniać długoterminowego, zrównoważonego wzrostu. Dywersyfikacja gospodarki poprzez rozwój sektorów opartych na innowacjach może pomóc w budowaniu bardziej stabilnej i zrównoważonej gospodarki lokalnej.

Brak firm innowacyjnych w mieście i gminie Sulejów jest istotnym problemem gospodarczym, który hamuje rozwój regionu. Obecność takich firm jest kluczowa dla zwiększenia konkurencyjności, przyciągania inwestycji, tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy oraz podnoszenia poziomu edukacji i umiejętności wśród mieszkańców. Aby przeciwdziałać tym wyzwaniom, konieczne są działania mające na celu wspieranie innowacyjności, rozwój współpracy z instytucjami badawczymi oraz przyciąganie inwestorów zainteresowanych nowoczesnymi technologiami.

Wprowadzenie innowacji opartych na sztucznej inteligencji (SI) może znacząco wpłynąć na gospodarkę Sulejowa, mimo jego oddalenia od większych rynków zbytu. Dzięki SI, miasto ma szansę na odbudowę i dynamiczny rozwój gospodarki, co może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności regionu dla inwestorów i przedsiębiorców. Sztuczna inteligencja ma szerokie zastosowanie w różnych sektorach gospodarki. Może wspierać automatyzację procesów produkcyjnych, co prowadzi do zwiększenia efektywności i redukcji kosztów. Przedsiębiorstwa w Sulejowie mogłyby wykorzystać SI do optymalizacji swoich operacji, co pozwoliłoby im konkurować na równi z firmami z większych miast. Automatyzacja i analiza danych, które oferuje SI, mogą również pomóc lokalnym przedsiębiorstwom lepiej zrozumieć potrzeby rynku, dostosować swoje produkty i usługi oraz szybko reagować na zmieniające się warunki rynkowe. Dzięki SI, możliwe jest również rozwinięcie nowych sektorów gospodarki w Sulejowie. Przykładem mogą być usługi zdalne, takie jak telemedycyna, zdalne nauczanie czy konsultacje online. Wykorzystanie technologii SI w tych obszarach pozwoliłoby na świadczenie wysokiej jakości usług na odległość, co jest szczególnie ważne w kontekście oddalenia od większych ośrodków miejskich. To mogłoby przyciągnąć nowych mieszkańców oraz inwestorów, którzy szukają miejsc z rozwiniętą infrastrukturą cyfrową i innowacyjnymi rozwiązaniami.

Ponadto, SI może wspierać lokalnych przedsiębiorców w procesie podejmowania decyzji biznesowych poprzez analizę dużych zbiorów danych i przewidywanie trendów rynkowych. Tego rodzaju narzędzia mogą pomóc firmom w lepszym zarządzaniu zasobami, identyfikowaniu nowych możliwości rynkowych oraz minimalizowaniu ryzyka. W rezultacie, lokalne przedsiębiorstwa mogłyby stać się bardziej konkurencyjne i zrównoważone. Wprowadzenie SI do edukacji i szkoleń zawodowych również przyniosłoby korzyści gospodarce Sulejowa. Nowoczesne technologie edukacyjne, wspierane przez SI, mogą oferować spersonalizowane programy nauczania, które lepiej odpowiadają potrzebom uczniów i pracowników. To pozwoliłoby na podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, zwiększając ich szanse na rynku pracy i przyczyniając się do ogólnego wzrostu kompetencji w regionie.

Mimo oddalenia od większych rynków zbytu, Sulejów ma potencjał, aby stać się innowacyjnym centrum dzięki wprowadzeniu technologii SI. Inwestycje w infrastrukturę cyfrową, szkolenia oraz współpracę z instytucjami badawczymi i edukacyjnymi mogą przynieść wymierne korzyści ekonomiczne. Odbudowa gospodarki Sulejowa poprzez rozwój sektora technologicznego i innowacyjnego może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, przyciągania inwestorów oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Konieczne jest wprowadzenie kształcenia w zakresie innowacji już na poziomie szkoły podstawowej, co stanowi kluczowy krok w budowaniu przyszłości gospodarczej Sulejowa. Wczesne edukowanie młodych ludzi na temat nowoczesnych technologii, takich jak sztuczna inteligencja, programowanie, robotyka czy analiza danych, może przyczynić się do stworzenia dobrze wykształconej i kompetentnej siły roboczej, która będzie zdolna sprostać wymaganiom przyszłego rynku pracy. Rozpoczęcie edukacji innowacyjnej na wczesnym etapie ma wiele zalet. Dzieci są naturalnie ciekawskie i otwarte na nowe idee, co czyni je idealnymi kandydatami do nauki o zaawansowanych technologiach. Wprowadzenie takich przedmiotów w szkołach podstawowych może zainspirować uczniów do rozwijania swoich zainteresowań w dziedzinach nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki (STEM). To z kolei może prowadzić do zwiększenia liczby uczniów wybierających te kierunki w późniejszym etapie edukacji, co jest niezbędne dla przyszłego rozwoju gospodarczego. Edukacja w zakresie innowacji na poziomie podstawowym i średnim powinna obejmować zarówno teoretyczne podstawy, jak i praktyczne zastosowania. Programy nauczania powinny być zaprojektowane w taki sposób, aby uczniowie mieli możliwość eksperymentowania, rozwiązywania problemów i pracy nad projektami, które rozwijają ich umiejętności praktyczne. Dodatkowo, współpraca z lokalnymi firmami technologicznymi i instytucjami edukacyjnymi może zapewnić dostęp do nowoczesnych narzędzi i zasobów, które uczniowie mogą wykorzystać w swoim procesie nauki.

Inwestowanie w edukację innowacyjną ma także długoterminowe korzyści dla społeczności lokalnej. Młodzi ludzie, którzy zdobywają zaawansowane umiejętności technologiczne, mają większe szanse na znalezienie dobrze płatnej pracy, co przyczynia się do zwiększenia ich jakości życia i stabilności finansowej. Ponadto, wykształcona siła robocza jest bardziej atrakcyjna dla inwestorów i przedsiębiorstw, co może prowadzić do przyciągnięcia nowych firm i stworzenia nowych miejsc pracy w regionie. Wprowadzenie kształcenia w zakresie innowacji od najmłodszych lat może również wspierać rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Uczniowie, którzy zdobywają umiejętności techniczne i innowacyjne, są lepiej przygotowani do zakładania własnych firm i wprowadzania nowych produktów oraz usług na rynek. To może przyczynić się do dynamicznego rozwoju lokalnej gospodarki oraz zwiększenia jej odporności na zmiany rynkowe.

Konieczność wprowadzenia edukacji w zakresie innowacji już na poziomie szkoły podstawowej jest kluczowa dla przyszłego rozwoju Sulejowa. Wczesne kształcenie w dziedzinach technologicznych może zainspirować młodych ludzi, zwiększyć ich kompetencje i przygotować ich do sprostania wymaganiom nowoczesnego rynku pracy. Inwestowanie w

edukację innowacyjną przyniesie długoterminowe korzyści dla gospodarki miasta, przyciągając inwestorów, tworząc nowe miejsca pracy i wspierając rozwój lokalnej przedsiębiorczości.

Miasto Sulejów boryka się z poważnymi problemami gospodarczymi. Brak firm innowacyjnych, upadek małych sklepów, dominacja większych sieci handlowych i dyskontów, rosnące koszty prowadzenia działalności gospodarczej, brak wykwalifikowanych kadr oraz opustoszałe lokale usługowe to tylko niektóre z wyzwań, z jakimi mierzy się miasto. Dodatkowo, zmieniająca się forma robienia zakupów na handel online pogłębia trudności lokalnych przedsiębiorców, a stagnacja gospodarcza zmusza wielu mieszkańców do szukania lepszych perspektyw zawodowych poza Sulejowem.

Mimo pewnych pozytywnych trendów, takich jak odradzanie się branży gastronomicznej i organizowanie nowych imprez kulturalnych, miasto wciąż potrzebuje strategicznych działań, aby skutecznie przeciwdziałać jego gospodarczej zapaści. Konieczne jest wprowadzenie innowacji i technologii, zwłaszcza sztucznej inteligencji, aby przywrócić dynamikę gospodarczą i stworzyć nowe miejsca pracy. Edukacja w zakresie innowacji już na poziomie szkoły podstawowej może odegrać kluczową rolę w przygotowaniu przyszłych pokoleń do wyzwań nowoczesnego rynku pracy.

Podsumowując, Sulejów wymaga kompleksowej rewitalizacji, która uwzględni rozwój infrastruktury, wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców, inwestycje w edukację oraz wprowadzenie nowoczesnych technologii. Tylko poprzez skoordynowane działania można przywrócić miastu dawną świetność, poprawić jakość życia mieszkańców i zapewnić zrównoważony rozwój gospodarczy.

4. Analiza środowiska naturalnego

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, kolejnym kryterium oceny jest stan środowiska naturalnego.

POŁOŻENIE

Większość obszaru Gminy Sulejów znajduje się na Równinie Piotrkowskiej, która rozciąga się na zachód od rzeki Pilicy. Tereny położone na wschód od rzeki, w północno-

wschodniej części gminy, należą do Wzgórz Opoczyńskich. Rzeka Pilica stanowi naturalną granicę między tymi jednostkami. Geologicznie, wschodnie rejony Gminy Sulejów są częścią obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, podczas gdy pozostała część gminy leży na południowo-wschodnim krańcu obrzeżenia Kredowej Niecki Łódzkiej. Na starszych warstwach skalnych, reprezentowanych przez utwory jurajskie (wapień, margle), znajdują się młodsze osady czwartorzędowe (piaski, pyły, gliny). Najmłodsze osady holoceniowe to torfy, mułki, piaski i żwiry rzeczne, które występują w obniżeniach terenu oraz dolinach rzecznych.

WALORY PRZYRODNICZE

Warunki hydrologiczne

Gmina Sulejów znajduje się w dorzeczu Wisły, w zlewni Pilicy, która jest najważniejszym ciekim wodnym tego obszaru. Do Pilicy wpływają dopływy takie jak Luciąża, Strawa i Czarna. Gmina leży w zasięgu dwóch głównych zbiorników wód podziemnych: GZWP nr 401 Niecka Łódzka oraz GZWP nr 410 Zbiornik Opoczno, które wymagają ochrony zgodnie z ustawą Prawo wodne. Geologicznie, obszar gminy obejmuje trzy piętra wodonośne: jurajski, czwartorzędowy i kredowy.

Ważnym elementem hydrograficznym jest Zbiornik Sulejowski o powierzchni 2600 ha, położony w północno-wschodniej części gminy. Jest to sztuczne jezioro utworzone w 1973 roku przez spiętrzenie wód Pilicy zaporą w Smardzewicach. Zalesione brzegi i urozmaicona linia brzegowa czynią zalew atrakcyjnym miejscem do wypoczynku i żeglarstwa. Zalew Sulejowski jest intensywnie użytkowany rekreacyjnie, z licznymi polami biwakowymi, ośrodkami wczasowymi i gospodarstwami agroturystycznymi. Jest także siedliskiem wielu gatunków ptaków i ryb.

Wody powierzchniowe Gminy Sulejów nie spełniają norm czystości dla klasy I. Rzeka Pilica w rejonie Sulejowa ma wody klasy III, a stan czystości Zbiornika Sulejowskiego jest kształtowany przez wody doprowadzane przez rzeki uchodzące do niego (klasa III). Zbiornik jest narażony na eutrofizację, co przyczyniło się do degradacji jego walorów przyrodniczych i turystycznych. W 2019 roku stan wód Zbiornika Sulejowskiego oceniono jako zły, z najsłabszym w województwie potencjałem ekologicznym.

Niska jakość wód powierzchniowych wskazuje na potrzebę działań zmniejszających ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do rzek, budowy systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Zgodnie z Aktualizacją Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły na lata 2016-2021, gmina Sulejów znajduje się w zasięgu zlewni kilku jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

W Aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami postuluje się następujące działania:

- 1) Do realizowania przez gminę:
  - Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata;
  - Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Sulejów;
  - Rozbudowa oczyszczalni ścieków Sulejów;
  - Weryfikacja Programu ochrony środowiska dla gminy;
- 2) Do realizowania przez właścicieli nieruchomości:
  - Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących;
  - Regularny wywóz nieczystości płynnych; budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków;
- 3) Do realizowania przez właścicieli/użytkowników obiektów:
  - Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego stwierdzono, że teren gminy znajduje się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią dla zalewu wodą Q1% oraz Q10% od rzek Luciąża i Pilica. Aktualne Plany Zarządzania Ryzykiem Powodziowym nie zawierają szczegółowych zapisów dotyczących obszaru Gminy Sulejów, ale jednym z celów jest unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Gleby

Gleby na terenie miasta Sulejów są przeważnie mało urodzajne. Dominują tu gleby bielicowe, które powstały na piaskach luźnych, naglinnych i gliniastych, a także gleby na podłożu wapiennym. Największy udział mają grunty V i VI klasy bonitacyjnej, które są bardzo słabe i często wykorzystywane pod budownictwo oraz porośnięte lasami sosnowymi. Mimo to, znaczna ich część jest użytkowana rolniczo. Grunty III i IV klasy bonitacyjnej tworzą zwarty kompleks w południowo-zachodniej części miasta oraz występują wyspowo na jego obrzeżach, przeznaczone wyłącznie do produkcji rolnej.

W gminie Sulejów, większe kompleksy gleb o najwyższej wartości fizykochemicznej i najwyższych klasach bonitacyjnych znajdują się w okolicach miejscowości: Koło, Uszczyn, Nowa Wieś, Przyglów, Zalesice, Zalesice Kolonia, Witów, Kłudzice, Łęczno, Krzewiny,

Kurnędz i Biała. Na pozostałym obszarze występują zróżnicowane warunki glebowe, z przewagą gleb o niskiej wartości bonitacyjnej.

Flora i fauna

Gmina Sulejów wyróżnia się wysoką lesistością, co stanowi istotny walor przyrodniczy tego obszaru. Lasy i grunty leśne zajmują 7 833 ha, co stanowi 41% całkowitej powierzchni gminy. Tereny leśne są głównie zlokalizowane w północnej, południowo-zachodniej i południowej części gminy. Największe obszary zajmują siedliska borowe. Sulejowski Park Krajobrazowy, obejmujący 4 200 ha powierzchni gminy, leży w zasięgu geograficznego występowania świerka pospolitego, jodły pospolitej, buka, klonu oraz jawora.

Wysoka lesistość gminy, obecność Sulejowskiego Parku Krajobrazowego z cennymi gatunkami roślin oraz dwóch rezerwatów przyrody, stanowi duży walor przyrodniczy i czyni gminę atrakcyjną turystycznie. Bogate tereny leśne korzystnie wpływają na klimat, powietrze, glebę oraz warunki życia ludzi. W parku stwierdzono 35 gatunków roślin podlegających całkowitej ochronie oraz 15 częściowej, w tym długosz królewski, storczyki, widłaki i zimoziół północny.

Rezerwat przyrody „Lubiaszów” charakteryzuje się dominacją jodły, będącej pozostałością lasu pierwotnego na Wyżynie Łódzkiej. Znajdują się tu liczne gatunki roślin oraz typy fitocenoz objęte ochroną. Rezerwat „Las Jabłoniowy” chroni populacje dzikich drzew owocowych, głównie jabłoni i gruszy, i jest jedynym takim rezerwatem w Polsce. Pomniki przyrody w gminie tworzą gatunki lipy drobnolistnej, jesionów i sosny zwyczajnej.

Fauna gminy obejmuje głównie zwierzęta leśne, zwłaszcza w Sulejowskim Parku Krajobrazowym. Dla niektórych gatunków ostoję stanowią zabytkowe parki oraz śródpolne i porolne zalesienia, a także stare drewniane budynki. W lasach można spotkać wiele rzadkich gatunków bezkręgowców lądowych i wodnych, takich jak motyle, chrząszcze, muchówki, wypławki, przywry, pajęczaki wodne, skoczogonki, widelnice, ważki i chrząszcze wodne.

W Pilicy stwierdzono obecność 38 gatunków ryb, w tym troć jeziorową, szczupaka, karasia, lina, karpia, leszcza, kiełbia, amura białego, płoć, węgorza, sandacza i okonia. Występuje tu także wiele gatunków płazów, takich jak żaba trawna, żaba moczarowa, żaba wodna, rzekotka, ropucha szara, kumak nizinny, traszka zwyczajna i traszka grzebieniasta.

Fauna ptaków jest bogata, z 160 gatunkami ptaków lęgowych, co stanowi 69% awifauny gniazdującej w kraju. Występują tu m.in. perkoz, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, czapla siwa, bocian czarny i biały, łabędź niemy, krzyżówka, błotniak stawowy, jastrząb, myszołów, kuropatwa, przepiórka, bażant, czajka, mewa pospolita, kukułka, sowa uszata, dudek, krętogłów, dzięcioł duży i średni, skowronek borowy i polny, jaskółka

brzegówka, dymówka i oknówka, słowik szary i rdzawy, kopciuszek, kos, kwiczoł, sikora bogatka, sówka, sroka, kawka, gawron, wrona, kruk, szpak, wróbel, zięba, czyż, gil i wiele innych.

Fauna ssaków jest również zróżnicowana. W lasach można spotkać jelenie, sarny, łosie, dziki, lisy, kuny leśne i domowe, borsuki, piżmaki, bobry, zające, krety, jeże oraz gryznie, takie jak myszy leśne i polne, szczury wędrownie i wiewiórki. Na terenach rolniczych występuje fauna związana z polami uprawnymi, łąkami i pastwiskami, w tym bąki, łowiki szerszeniaki, motyle, turkucie podjadki, świerszcze polne oraz owady żywiące się nektarem i pyłkiem kwiatowym, takie jak motyle i pszczołowate, w tym trzmielce objęte ochroną gatunkową.

Na polach i łąkach można spotkać różnorodne gatunki ptaków, takie jak bogatka, kos, zięba, szpak, sroka, bażant łowny, kuropatwa, skowronek, jaskółka, wróbel domowy oraz bocian biały. Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryznie, głównie myszy zielne, a z gatunków łownych najpospolitsze są zające.

Obszary o szczególnych właściwościach naturalnych

Podstawowym aktem prawnym regulującym ochronę przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, t.j.). Ustawa ta określa cele, zasady i formy ochrony przyrody, uwzględniając wytyczne UE zawarte w Dyrektywie Siedliskowej (dyrektywa 92/43/EWG) oraz Dyrektywie Ptasiej (dyrektywa 79/409/EWG), na podstawie których utworzono sieć obszarów Natura 2000. Na podstawie tej ustawy powoływane są różne formy ochrony przyrody oraz uchwalane dokumenty zarządzające obszarami chronionymi.

Obszar gminy Sulejów obejmuje Sulejowski Park Krajobrazowy, który zajmuje 4 200 ha, co stanowi 23,3% powierzchni gminy. Na terenie gminy wyznaczono również fragment planowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Spalsko-Sulejowskiego. Występują tu także dwa rezerваты przyrody: „Las Jabłoniowy” i „Lubiaszów”, oraz pomniki przyrody, takie jak:

- 217 lip drobnolistnych i 6 jesionów tworzących aleję przy drodze wojewódzkiej nr 30187 na odcinku Uszczyn – Witów, w Poniatowie,
- sosna zwyczajna o obwodzie 300 cm, rosnąca w pasie drogowym drogi powiatowej nr 30188 Przygłów - Milejów w miejscowości Kłudzice,
- lipa drobnolistna we wsi Barkowice Mokre.

Rezerwat Lubiaszów (146 ha) to rezerwat leśny położony w pobliżu wsi Lubiaszów w gminie Sulejów. Utworzony w 1958 roku, ma na celu zachowanie fragmentu lasu mieszanego z dużym udziałem jodły, będącej pozostałością lasu pierwotnego na Wyżynie Łódzkiej, z

licznymi roślinami objętymi ochroną gatunkową. Przedmiotem ochrony są tu grąd, dąbrowa i bór jodłowy z cennym stanowiskiem jodły oraz stanowiska roślin rzadkich i chronionych. Jest to jednocześnie obszar Natura 2000.

Rezerwat Las Jabłoniowy (18,9 ha) to rezerwat florystyczny leżący między Piotrkowem Trybunalskim a Kołem. Utworzony w 1996 roku, ma na celu ochronę naturalnych stanowisk dzikich drzew owocowych, głównie gruszy, jabłoni i głogu, występujących w poszyciu boru mieszanego.

Użytki ekologiczne, takie jak „Na Murowańcu” o powierzchni 224,69 ha, stanowią siedliska przyrodnicze i stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków.

Obszary Natura 2000

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 są dyrektywy Rady: 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. dotycząca ochrony dzikich ptaków oraz 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. dotycząca ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Dyrektywy te zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 t.j.). Sieć Natura 2000 obejmuje dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Dolina Środkowej Pilicy (Kod obszaru: PLH100008) jest obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty, o powierzchni 3787,4 ha, zatwierdzonym decyzją Komisji Europejskiej. Obejmuje odcinek Pilicy o długości 40 km od Przedbórza do Sulejowa. Charakteryzuje się naturalnym charakterem rzeki Pilicy i różnorodnością siedlisk, takich jak lasy łąkowe, zarośla wierzbowe, torfowiska, trzcinowiska, turzycowiska, łąki kośne i pastwiska. Wiosną część doliny jest regularnie zalewana. W Dolinie Środkowej Pilicy występują liczne gatunki zwierząt cennych dla europejskiej przyrody, w tym 4 gatunki ryb (koza, minóg strumieniowy, minóg ukraiński i głowacz białopłetwy), wydra, bóbr oraz płazy. Jest to również miejsce bytowania i żerowania 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Znaczna część ostoi leży w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

Lubiaszów w Puszczy Pilickiej (Kod obszaru: PLH100026) to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 202,81 ha, zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej. Obejmuje rezerwat Jodły Lubiaszów, chroniący ekosystemy dawnej Puszczy Pilickiej. Dominują tu fitocenozy grądu subkontynentalnego Tilio-Carpinetum z udziałem jodły pospolitej. Występują tu stare drzewostany jodły, modrzewia polskiego oraz dęby. W południowej części obszaru znajduje się dolina niewielkiego cieku z łągiem jesionowo-

olszowym Fraxino-Alnetum. Obszar ten ma duże znaczenie dla ochrony geograficznego zróżnicowania ekosystemów leśnych z jodłą pospolitą na północnej granicy jej zasięgu w Europie. Naturalność ekosystemów potwierdza obecność licznych gatunków związanych z martwym drewnem, w tym 306 gatunków grzybów oraz licznych bezkręgowców i ptaków typowych dla puszczańskich lasów.

KLIMAT

Klimat w rejonie Sulejowa jest typowy dla Polski, charakteryzując się cechami klimatu przejściowego. Wynika to z przenikania się wpływów kontynentalnych i oceanicznych, a także oddziaływania Morza Bałtyckiego, gór i wyżyn. Klimat gminy Sulejów cechuje zmienność elementów meteorologicznych w czasie oraz niewielkie zróżnicowanie przestrzenne. Średnie temperatury wynoszą 7-8°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią temperaturą -3°C, natomiast najcieplejszym jest lipiec z temperaturą 17,5°C.

Okres wegetacyjny roślin, związany z temperaturami powyżej 5°C, trwa na obszarze gminy 210 dni. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi 600 mm, co jest stosunkowo wysoką wartością w porównaniu do reszty województwa łódzkiego.

Wybrane cechy klimatu:

- a) Wiatry w gminie Sulejów są przeważnie zachodnie i południowo-zachodnie, co jest typowe dla większości obszarów Polski. Wiatry te przynoszą wilgotne powietrze z Atlantyku, co wpływa na ilość opadów.
- b) Opady są dość równomiernie rozłożone w ciągu roku, z nieco większą intensywnością w miesiącach letnich. Śnieg w zimie jest powszechny, ale jego pokrywa nie jest zazwyczaj bardzo gruba i nie utrzymuje się zbyt długo.
- c) Wilgotność powietrza jest umiarkowana, z wyższymi wartościami w miesiącach letnich i niższymi w zimie.
- d) Gmina Sulejów, podobnie jak inne regiony Polski, może doświadczać ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak burze, silne wiatry, a czasami nawet powódzie, zwłaszcza wiosną, kiedy topnieją śniegi i zwiększa się ilość opadów.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

Podstawowym problemem miasta Sulejów jest olbrzymi ruch pojazdów, który koncentruje się w centrum miasta, gdzie krzyżują się droga krajowa nr 12 i nr 74. Ruch pojazdów ciężarowych należy do najwyższych w Polsce, co stwarza szereg poważnych

problemów środowiskowych i społecznych dla miasta. Wysoki poziom ruchu drogowego, zwłaszcza ciężarowego, prowadzi do znacznego zanieczyszczenia powietrza. Emisje spalin z ciężarówek zawierają szkodliwe substancje, takie jak tlenki azotu (NO_x), dwutlenek siarki (SO₂), pyły zawieszane (PM₁₀ i PM_{2.5}) oraz dwutlenek węgla (CO₂). Zanieczyszczenia te mają negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, przyczyniając się do chorób układu oddechowego, krążenia oraz pogorszenia ogólnej jakości życia. Długotrwała ekspozycja na zanieczyszczenia powietrza zwiększa ryzyko wystąpienia nowotworów i innych poważnych schorzeń.

Intensywny ruch drogowy powoduje również znaczny hałas, który jest uciążliwy dla mieszkańców, zwłaszcza tych zamieszkujących w pobliżu głównych arterii komunikacyjnych. Stały hałas wpływa negatywnie na zdrowie psychiczne i fizyczne, powodując stres, zaburzenia snu oraz problemy z koncentracją. Hałas drogowy jest również szkodliwy dla środowiska naturalnego, wpływając negatywnie na faunę, w szczególności na ptaki i inne zwierzęta.

Kolejnym problemem wynikającym z dużego ruchu pojazdów jest degradacja infrastruktury drogowej. Ciężkie pojazdy przyczyniają się do szybszego zużycia nawierzchni dróg, co wymaga częstych napraw i modernizacji. To generuje dodatkowe koszty dla miasta i utrudnia codzienne życie mieszkańców z powodu zwiększonego hałasu, pyłu i utrudnień w ruchu podczas prac drogowych. Ruch pojazdów ciężarowych wpływa również na estetykę i bezpieczeństwo miasta. Wysoka intensywność ruchu powoduje zatory komunikacyjne, co zwiększa ryzyko wypadków drogowych. Obecność dużych ciężarówek na wąskich miejskich ulicach stanowi zagrożenie dla pieszych i rowerzystów, co ogranicza swobodę poruszania się i obniża jakość życia w mieście.

Olbrzymi ruch pojazdów w Sulejowie, zwłaszcza ciężarowych, jest poważnym problemem środowiskowym i społecznym. Zanieczyszczenie powietrza, hałas, degradacja infrastruktury drogowej oraz zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców to kluczowe wyzwania, z którymi miasto musi się zmierzyć. Konieczne są działania mające na celu zmniejszenie natężenia ruchu, poprawę infrastruktury oraz wprowadzenie środków ochrony środowiska, aby poprawić jakość życia mieszkańców i ochronić środowisko naturalne.

Fotografia 9. Ruch pojazdów w centrum Sulejowa

Źródło: Fotografa własna

Jednym z największych problemów w Sulejowie jest fatalny stan niektórych obiektów w centrum miasta. Brak odpowiedniej izolacji termicznej, przestarzałe źródła ogrzewania oraz ubóstwo energetyczne przyczyniają się do znacznego zanieczyszczenia powietrza. Wiele budynków w centrum Sulejowa, szczególnie tych starszych, jest w złym stanie technicznym. Brak izolacji termicznej powoduje, że mieszkańcy muszą zużywać znacznie więcej energii na ogrzewanie swoich domów, co nie tylko zwiększa koszty, ale również negatywnie wpływa na środowisko. Przestarzałe systemy grzewcze, często opierające się na spalaniu węgla lub innych paliw stałych, emitują dużą ilość zanieczyszczeń do atmosfery. Substancje takie jak pyły zawieszone (PM10 i PM2.5), tlenki azotu (NOx) oraz dwutlenek siarki (SO2) znacznie obniżają jakość powietrza, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie mieszkańców.

Ubóstwo energetyczne jest kolejnym istotnym problemem. Wysokie koszty energii oraz niskie dochody mieszkańców sprawiają, że wielu z nich nie stać na modernizację swoich systemów grzewczych ani na poprawę izolacji budynków. W efekcie, mieszkańcy zmuszeni są do korzystania z tanich, ale wysokoemisyjnych źródeł energii, co dodatkowo pogłębia problem zanieczyszczenia powietrza. Ubóstwo energetyczne prowadzi również do tzw. „efektu cieplarnianego” w budynkach, gdzie mieszkańcy muszą mierzyć się z zimnymi wnętrzami zimą i przegrzewaniem latem, co negatywnie wpływa na ich komfort życia i zdrowie.

Wysokie zanieczyszczenie powietrza w Sulejowie ma poważne konsekwencje zdrowotne. Mieszkańcy narażeni są na choroby układu oddechowego, krążenia oraz inne schorzenia związane z długotrwałą ekspozycją na zanieczyszczenia. Dzieci, osoby starsze oraz osoby z istniejącymi problemami zdrowotnymi są szczególnie wrażliwe na negatywne skutki zanieczyszczenia powietrza. Ponadto, zanieczyszczenia mają także negatywny wpływ na środowisko naturalne, degradując lokalne ekosystemy i zmniejszając bioróżnorodność.

Fatalny stan niektórych obiektów w centrum Sulejowa, brak izolacji termicznej, przestarzałe źródła ogrzewania oraz ubóstwo energetyczne są poważnymi problemami, które przyczyniają się do znacznego zanieczyszczenia powietrza w mieście. Konieczne są pilne działania na rzecz modernizacji budynków, poprawy izolacji oraz wymiany przestarzałych systemów grzewczych na bardziej efektywne i ekologiczne rozwiązania. Tylko w ten sposób można poprawić jakość powietrza, zdrowie mieszkańców oraz komfort życia w Sulejowie, jednocześnie chroniąc środowisko naturalne.

Fotografia 10. Kamienica w centrum Sulejowa - brak poprawnej izolacji

Źródło: Fotografa własna

Coraz więcej osób w Sulejowie montuje odnawialne źródła energii, takie jak panele słoneczne czy pompy ciepła, co jest krokiem w dobrym kierunku. Niemniej jednak, działania te są niewystarczające, jeśli nie zostaną podjęte dodatkowe kroki mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków. Kluczowym elementem jest poprawna izolacja ścian, dachów i okien, która może znacząco obniżyć zużycie energii oraz koszty ogrzewania i

chłodzenia budynków. Obecnie wiele budynków w Sulejowie, zwłaszcza starszych, jest słabo izolowanych. Brak odpowiedniej izolacji termicznej prowadzi do dużych strat ciepła zimą oraz nadmiernego nagrzewania się wewnątrz latem. W efekcie, mieszkańcy muszą zużywać znacznie więcej energii na utrzymanie komfortowej temperatury w swoich domach, co nie tylko podnosi ich rachunki, ale również przyczynia się do zwiększenia emisji zanieczyszczeń. Poprawa izolacji termicznej budynków powinna obejmować ocieplenie ścian zewnętrznych, dachów oraz modernizację okien na energooszczędne. Takie działania mogą znacząco zmniejszyć zapotrzebowanie na energię, co w połączeniu z montażem odnawialnych źródeł energii pozwoli na osiągnięcie znacznych oszczędności oraz redukcję emisji. Dzięki lepszej izolacji, mieszkańcy będą mogli korzystać z mniejszych, bardziej efektywnych systemów grzewczych, co przyczyni się do dalszego zmniejszenia zużycia energii i zanieczyszczenia powietrza.

Osoby ubogie, które często nie mają środków na modernizację swoich domów, potrzebują wsparcia w tym zakresie. Programy pomocowe, zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym, powinny być skierowane do tych, którzy najbardziej potrzebują wsparcia w poprawie efektywności energetycznej swoich domów. Dotacje, pożyczki na preferencyjnych warunkach oraz programy edukacyjne mogą pomóc mieszkańcom w finansowaniu i przeprowadzaniu niezbędnych modernizacji. Dzięki takim inicjatywom, możliwe będzie znaczące ograniczenie ubóstwa energetycznego, które dotyka wiele rodzin w Sulejowie. Poprawa izolacji i efektywności energetycznej budynków nie tylko obniży koszty ogrzewania i chłodzenia, ale również poprawi komfort życia mieszkańców. Lepsza izolacja termiczna zmniejszy ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych związanych z zimą czy nadmiernym przegrzewaniem wewnątrz, co jest szczególnie ważne dla osób starszych i dzieci.

Fotografia 11. Płyty azbestowe przy ulicy Taraszczyńskiej w Sulejowie

Źródło: Fotografa własna

Problemem miasta Sulejów jest obecność wielu dachów wykonanych z azbestu, a także nieodpowiednie składowanie azbestu w różnych miejscach. Azbest, będący materiałem szeroko stosowanym w budownictwie w przeszłości, jest obecnie uznawany za poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego i środowiska. Włókna azbestu, gdy są uwalniane do powietrza, mogą być wdychane i prowadzić do poważnych chorób, takich jak azbestoza, rak płuc czy międzybłoniak opłucnej. W Sulejowie, wiele budynków, szczególnie starszych, wciąż posiada dachy pokryte płytami azbestowymi. Z biegiem czasu, te materiały ulegają degradacji, co zwiększa ryzyko uwalniania się szkodliwych włókien do powietrza. Mieszkańcy, zwłaszcza ci mieszkający w pobliżu takich budynków, są narażeni na kontakt z azbestem, co stanowi poważne zagrożenie dla ich zdrowia.

Dodatkowo, nieodpowiednie składowanie azbestu jest kolejnym poważnym problemem. W Sulejowie można znaleźć miejsca, gdzie azbest jest przechowywany w nieodpowiednich warunkach, często na otwartych przestrzeniach, bez właściwego zabezpieczenia. Takie praktyki prowadzą do dalszego rozprzestrzeniania się włókien azbestowych w środowisku, zanieczyszczając glebę, wodę oraz powietrze. Składowanie azbestu w miejscach nieprzystosowanych do tego celu zwiększa ryzyko ekspozycji nie tylko dla mieszkańców, ale również dla pracowników zajmujących się jego usuwaniem i składowaniem. Aby skutecznie rozwiązać problem azbestu w Sulejowie, konieczne są skoordynowane działania na różnych

poziomach. 9 lipca 2024 roku Burmistrz Sulejowa podpisał umowę dotyczącą dofinansowania projektu pod nazwą „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Sulejów w roku 2024”. Zakres realizacji projektu obejmuje odbiór, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest o łącznej wadze 240,1193 megagrama oraz demontaż, transport i unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest o łącznej wadze 3,00 Mg. Równie ważne jest stworzenie odpowiednich, bezpiecznych miejsc składowania usuniętego azbestu. Takie miejsca muszą spełniać wszystkie normy bezpieczeństwa, aby zapobiec dalszemu rozprzestrzenianiu się włókien azbestowych. Należy również zapewnić odpowiednie szkolenia dla pracowników zajmujących się usuwaniem i składowaniem azbestu, aby minimalizować ryzyko ekspozycji na szkodliwe substancje. Edukacja mieszkańców na temat zagrożeń związanych z azbestem oraz sposobów bezpiecznego postępowania z tym materiałem jest również kluczowa. Kampanie informacyjne mogą pomóc zwiększyć świadomość na temat ryzyka oraz dostępnych środków wsparcia.

Fotografia 12. Rzeka Pilica w Sulejowie

Źródło: Fotografa własna

Jednym z największych zasobów miasta i gminy Sulejów jest rzeka Pilica, której ochrona jest priorytetem ze względu na jej znaczenie ekologiczne, rekreacyjne i gospodarcze. Niestety, wiele terenów nad rzeką jest wciąż zaśmieczanych, co stanowi poważne zagrożenie dla jej wód i ekosystemu. Problem ten jest potęgowany przez niekontrolowane wycieki nieczystości do rzeki, co dodatkowo zagraża jakości wody oraz zdrowiu mieszkańców.

Rzeka Pilica odgrywa kluczową rolę w życiu lokalnej społeczności, będąc źródłem wody pitnej, miejscem rekreacji i odpoczynku oraz cennym siedliskiem dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Zanieczyszczenia wody wynikające z zaśmiecania oraz wycieków nieczystości prowadzą do degradacji tego cennego zasobu. Śmieci, takie jak plastikowe butelki, worki, odpady budowlane i inne nielegalnie porzucane przedmioty, nie tylko szpecą krajobraz, ale również powodują poważne zanieczyszczenia chemiczne i mikrobiologiczne, które mają negatywny wpływ na florę i faunę rzeki. Nielegalne wycieki nieczystości do rzeki, w tym ścieki komunalne i przemysłowe, są szczególnie niebezpieczne. Zawierają one substancje chemiczne, metale ciężkie, mikroorganizmy chorobotwórcze i inne zanieczyszczenia, które mogą przenikać do wód gruntowych, zanieczyszczając źródła wody pitnej. Wysoki poziom zanieczyszczeń wpływa również na jakość wody w Zalewie Sulejowskim, który jest istotnym elementem systemu wodnego regionu.

Aby skutecznie chronić rzekę Pilicę, konieczne są wielostronne działania. Przede wszystkim, należy wzmocnić kontrole i egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony środowiska, aby zapobiec nielegalnemu wywożeniu śmieci i wyciekowi nieczystości. Regularne patrole oraz monitoring terenów nad rzeką mogą pomóc w identyfikacji i ukaraniu osób odpowiedzialnych za zanieczyszczanie środowiska. Edukacja i zaangażowanie społeczności lokalnej są również kluczowe dla ochrony rzeki Pilicy. Kampanie edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców mogą pomóc w zmniejszeniu ilości odpadów trafiających do rzeki. Organizacja regularnych akcji sprzątnięcia terenów nad rzeką z udziałem mieszkańców, szkół i organizacji pozarządowych może przyczynić się do poprawy stanu czystości tych obszarów. Z kolei inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną są niezbędne, aby zapobiegać wyciekom nieczystości do rzeki. Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz budowa nowych oczyszczalni ścieków mogą znacząco zmniejszyć ilość zanieczyszczeń trafiających do Pilicy. Wprowadzenie nowoczesnych technologii oczyszczania ścieków oraz systemów monitoringu jakości wody pomoże w lepszym zarządzaniu zasobami wodnymi i ochronie rzeki.

Ochrona rzeki Pilicy jest priorytetem dla miasta i gminy Sulejów, ze względu na jej kluczowe znaczenie ekologiczne, rekreacyjne i gospodarcze. Wymaga to skoordynowanych działań w zakresie kontroli, edukacji społecznej oraz inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Tylko poprzez zintegrowane podejście i zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron możliwe będzie skuteczne zabezpieczenie i zachowanie tego cennego zasobu naturalnego dla przyszłych pokoleń.

Problemem centrum miasta Sulejów jest również zaśmiecanie przestrzeni miejskiej, co stanowi poważne wyzwanie dla estetyki, zdrowia publicznego oraz ogólnego wizerunku miasta. Zaśmiecanie przestrzeni publicznej, w tym ulic, placów, skwerów i parków, jest nie tylko nieestetyczne, ale także szkodliwe dla środowiska i zdrowia mieszkańców. Śmieci, takie jak plastikowe butelki, opakowania po jedzeniu, papierosy, puszki oraz inne odpady, często są porzucane w miejscach publicznych, zamiast trafiać do odpowiednich pojemników na śmieci. To prowadzi do powstawania dzikich wysypisk i rozprzestrzeniania się odpadów po całym mieście. Brak regularnego sprzątania oraz niewystarczająca liczba koszy na śmieci tylko pogłębiają ten problem, sprawiając, że przestrzenie publiczne stają się zaniedbane i nieprzyjemne.

Zaśmiecanie przestrzeni miejskiej ma poważne konsekwencje środowiskowe. Odpady, szczególnie te wykonane z plastiku, mogą rozkładać się przez setki lat, zanieczyszczając glebę i wodę. Mikroplastiki, które powstają w wyniku degradacji większych kawałków plastiku, mogą przenikać do ekosystemów wodnych, stwarzając zagrożenie dla organizmów żywych. Zwierzęta mogą mylić odpady z pokarmem, co prowadzi do ich zatrucia i śmierci. Ponadto, zaśmiecanie przestrzeni miejskiej wpływa negatywnie na zdrowie publiczne. Porzucone odpady mogą stać się siedliskiem dla szkodników, takich jak szczury i insekty, które przenoszą choroby. Brak czystości w przestrzeniach publicznych zniechęca mieszkańców do korzystania z tych miejsc, co prowadzi do zmniejszenia aktywności społecznej i fizycznej. Estetyczny wygląd miasta ma również duże znaczenie dla samopoczucia mieszkańców i ich poczucia dumy z miejsca zamieszkania.

Aby skutecznie przeciwdziałać problemowi zaśmiecania, konieczne są skoordynowane działania. Edukacja ekologiczna, skierowana zarówno do dzieci, jak i dorosłych, może pomóc w zwiększeniu świadomości na temat znaczenia dbania o czystość przestrzeni publicznej. Kampanie informacyjne, warsztaty i akcje sprzątania mogą zaangażować społeczność lokalną i zachęcić do bardziej odpowiedzialnego zachowania.

Inwestycje w infrastrukturę miejską są równie ważne. Zwiększenie liczby koszy na śmieci, szczególnie w miejscach o dużym natężeniu ruchu, takich jak centra handlowe, przystanki autobusowe i parki, może znacznie ułatwić mieszkańcom utrzymanie czystości. Regularne i systematyczne sprzątanie przestrzeni publicznych przez służby miejskie jest kluczowe dla utrzymania porządku i estetyki miasta.

Zaśmiecanie przestrzeni miejskiej jest poważnym problemem w centrum Sulejowa, który wymaga natychmiastowej uwagi i skoordynowanych działań. Edukacja ekologiczna, inwestycje w infrastrukturę miejską oraz regularne sprzątanie mogą przyczynić się do

poprawy estetyki miasta, ochrony środowiska oraz zdrowia publicznego. Tylko poprzez wspólne działania mieszkańców, władz miejskich i organizacji społecznych możliwe będzie stworzenie czystego i przyjaznego środowiska dla wszystkich.

Fotografia 13. Odpady na ulicy Sulejowa

Źródło: Fotografa własna

Wiele podwórek w mieście Sulejów jest zaniedbanych, a zieleń, choć stanowi wielką wartość dla strefy miejskiej, jest często pozostawiona bez odpowiedniej opieki. Zaniedbane podwórka i tereny zielone nie tylko obniżają estetykę miasta, ale także wpływają negatywnie na jakość życia mieszkańców oraz środowisko naturalne.

Fotografia 14. Podwórze przy ulicy Koneckiej w Sulejowie

Źródło: Fotografa własna

Podwórka, które są nieodpowiednio utrzymywane, często stają się miejscami gromadzenia śmieci i odpadów, co przyczynia się do zaśmiecania przestrzeni miejskiej. Porzucone przedmioty, zarośla, chwasty i niewykoszona trawa tworzą nieprzyjemny i niebezpieczny krajobraz. Zanedbane przestrzenie mogą również przyciągać szkodniki, takie jak szczury i owady, które stanowią zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Zieleń miejska, w tym parki, skwery i drzewa przy ulicach, pełni wiele istotnych funkcji. Odpowiednio utrzymana zieleń nie tylko poprawia estetykę miasta, ale także przyczynia się do poprawy jakości powietrza, redukcji hałasu i regulacji temperatury. Rośliny absorbują dwutlenek węgla i emitują tlen, co ma korzystny wpływ na zdrowie mieszkańców. Ponadto, tereny zielone stanowią ważne miejsce rekreacji i wypoczynku, sprzyjając integracji społecznej i poprawie samopoczucia.

Niestety, w Sulejowie wiele z tych terenów jest zanedbanych, co prowadzi do utraty ich potencjału. Brak regularnej pielęgnacji roślin, przycinania drzew i krzewów, koszenia trawników oraz usuwania chwastów powoduje, że zieleń traci swoje walory estetyczne i ekologiczne. Mieszkańcy, którzy mogliby korzystać z tych przestrzeni do rekreacji i relaksu, często unikają ich z powodu nieestetycznego wyglądu i poczucia zagrożenia.

Aby poprawić stan zieleni miejskiej i podwórek w Sulejowie, konieczne są skoordynowane działania. Władze miejskie powinny zainwestować w regularną konserwację i pielęgnację terenów zielonych, w tym w zatrudnienie pracowników odpowiedzialnych za utrzymanie czystości i porządku. Dodatkowo, programy rewitalizacji mogą obejmować modernizację podwórek, wprowadzenie nowych nasadzeń, tworzenie placów zabaw i miejsc do

wypoczynku. Zaangażowanie społeczności lokalnej również odgrywa kluczową rolę w poprawie stanu zieleni miejskiej. Organizacja wspólnych akcji sadzenia drzew, zakładania ogrodów społecznych oraz dbania o czystość podwórek może zwiększyć poczucie odpowiedzialności mieszkańców za swoje otoczenie. Edukacja ekologiczna i kampanie informacyjne mogą pomóc w zwiększeniu świadomości na temat korzyści płynących z dbania o zieleni miejską.

Zaniedbane podwórka i zieleni w Sulejowie stanowią poważny problem, który wpływa na estetykę miasta, jakość życia mieszkańców i środowisko naturalne. Konieczne są działania mające na celu regularną pielęgnację i konserwację terenów zielonych, zaangażowanie społeczności lokalnej oraz inwestycje w infrastrukturę zieloną. Dzięki temu Sulejów może stać się bardziej przyjaznym, estetycznym i zdrowym miejscem do życia, korzystając z pełnego potencjału swoich zasobów naturalnych.

Problemem miasta i całej gminy Sulejów jest przystosowanie infrastruktury do zmian klimatu, co stanowi poważne wyzwanie dla lokalnych władz i społeczności. Zmiany klimatyczne przynoszą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak intensywne opady deszczu, fale upałów, susze i burze, które mają znaczący wpływ na funkcjonowanie miasta i jakość życia mieszkańców. Przystosowanie infrastruktury do tych zmian jest niezbędne, aby zminimalizować ich negatywne skutki i zapewnić bezpieczeństwo oraz komfort mieszkańcom. Jednym z głównych wyzwań jest modernizacja systemów odprowadzania wody deszczowej. Intensywne opady deszczu mogą prowadzić do zalewania ulic, podwórek i budynków, powodując poważne szkody materialne i zakłócenia w życiu codziennym. Obecne systemy kanalizacyjne często nie są przystosowane do przyjmowania dużych ilości wody w krótkim czasie, co prowadzi do ich przeciążenia i awarii. Konieczne jest inwestowanie w rozbudowę i modernizację infrastruktury kanalizacyjnej, w tym budowę zbiorników retencyjnych, które mogą przechowywać nadmiar wody deszczowej i stopniowo ją odprowadzać.

Fale upałów stanowią kolejne wyzwanie związane ze zmianami klimatu. Wysokie temperatury mogą prowadzić do przegrzewania się budynków, szczególnie tych, które nie są odpowiednio izolowane. To z kolei zwiększa zapotrzebowanie na energię potrzebną do chłodzenia, co może przeciążać lokalne sieci energetyczne i prowadzić do wyższych kosztów dla mieszkańców. Modernizacja budynków, w tym poprawa izolacji termicznej i instalacja systemów wentylacyjnych, jest kluczowa dla zapewnienia komfortu termicznego i efektywności energetycznej.

Susze i zmniejszona dostępność wody stanowią kolejne zagrożenie dla infrastruktury miasta i gminy Sulejów. Woda jest niezbędna nie tylko dla mieszkańców, ale także dla rolnictwa, przemysłu i utrzymania zieleni miejskiej. Konieczne jest wprowadzenie systemów zarządzania zasobami wodnymi, które pozwolą na oszczędne i efektywne wykorzystanie dostępnej wody. Inwestycje w technologie odzyskiwania wody, takie jak systemy zbierania wody deszczowej i oczyszczalnie ścieków, mogą pomóc w zmniejszeniu zużycia wody i zapewnieniu jej dostępności w okresach suszy.

Burze i silne wiatry także stanowią zagrożenie dla infrastruktury miejskiej, powodując uszkodzenia budynków, linii energetycznych i innych elementów infrastruktury. Wzmocnienie konstrukcji budynków oraz regularne przeglądy i konserwacja infrastruktury są niezbędne, aby minimalizować ryzyko uszkodzeń i zapewnić ciągłość funkcjonowania miasta. Przystosowanie infrastruktury miasta i całej gminy Sulejów do zmian klimatu jest kluczowym wyzwaniem, które wymaga skoordynowanych działań i inwestycji. Modernizacja systemów odprowadzania wody deszczowej, poprawa izolacji budynków, zarządzanie zasobami wodnymi oraz wzmocnienie infrastruktury to kluczowe elementy strategii adaptacyjnej. Tylko poprzez proaktywne podejście i inwestowanie w nowoczesne rozwiązania można zapewnić bezpieczeństwo, komfort i zrównoważony rozwój miasta w obliczu zmieniającego się klimatu.

Miasto Sulejów boryka się z poważnymi problemami środowiskowymi, które znacząco wpływają na jakość życia mieszkańców i stan lokalnych ekosystemów. Ze względu na te wyzwania, Sulejów powinien zostać objęty programem rewitalizacji, aby skutecznie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom i przywrócić lokalną równowagę ekologiczną. Jednym z kluczowych problemów jest olbrzymi ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych, który koncentruje się w centrum miasta, gdzie krzyżują się droga krajowa nr 12 i nr 74. Wysokie natężenie ruchu prowadzi do znacznego zanieczyszczenia powietrza, emisji hałasu oraz degradacji infrastruktury drogowej. Te czynniki mają bezpośredni negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców oraz stan środowiska naturalnego. Stan techniczny wielu budynków w centrum miasta jest również problematyczny. Brak odpowiedniej izolacji termicznej, przestarzałe systemy grzewcze oraz ubóstwo energetyczne przyczyniają się do wysokiego poziomu zanieczyszczenia powietrza. Konieczne jest modernizowanie budynków, w tym wymiana przestarzałych źródeł ogrzewania na bardziej efektywne i ekologiczne, aby poprawić jakość powietrza i komfort życia mieszkańców.

Dodatkowo, problemem są dachy pokryte azbestem oraz nieodpowiednie składowanie tego szkodliwego materiału. Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego, a jego

obecność w budynkach i niekontrolowane składowanie zwiększają ryzyko uwalniania niebezpiecznych włókien do powietrza. Pilne działania w zakresie usuwania azbestu i jego bezpiecznego składowania są niezbędne dla ochrony zdrowia mieszkańców.

Rzeka Pilica, będąca jednym z najważniejszych zasobów naturalnych miasta, również wymaga szczególnej ochrony. Tereny nad rzeką są zaśmiecanie, a problem niekontrolowanych wycieków nieczystości dodatkowo zagraża jakości wód. Zanieczyszczenia w rzece wpływają nie tylko na lokalny ekosystem, ale również na zdrowie mieszkańców korzystających z tych wód. Konieczne są działania mające na celu oczyszczenie i ochronę rzeki Pilicy, w tym edukacja społeczna oraz inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.

Zaśmiecanie przestrzeni miejskiej, zaniedbane podwórka oraz niedostateczna pielęgnacja terenów zielonych to kolejne wyzwania środowiskowe. Te problemy obniżają estetykę miasta, zmniejszają atrakcyjność przestrzeni publicznych oraz mają negatywny wpływ na zdrowie i samopoczucie mieszkańców. Regularne sprzątanie, modernizacja podwórek oraz inwestycje w zieleń miejską są kluczowe dla poprawy jakości życia w Sulejowie.

Podsumowując, Sulejów posiada duże problemy środowiskowe, które wymagają kompleksowych działań w ramach programu rewitalizacji. Zanieczyszczenie powietrza, obecność azbestu, zanieczyszczenia rzeki Pilicy, zaśmiecanie przestrzeni miejskiej oraz konieczność dostosowania infrastruktury do zmian klimatu to tylko niektóre z wyzwań, z jakimi miasto musi się zmierzyć. Rewitalizacja Sulejowa jest niezbędna, aby poprawić jakość środowiska, zdrowie mieszkańców oraz zapewnić zrównoważony rozwój regionu.

Środowisko i jego poszanowanie w Sulejowie wywrą pozytywny wpływ na gospodarkę miasta, zwłaszcza w kontekście rozwijania turystyki. Ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego są kluczowe dla przyciągnięcia turystów, którzy poszukują czystych, estetycznych i zdrowych miejsc do wypoczynku. Dbłość o środowisko przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Sulejowa jako destynacji turystycznej, co z kolei wpłynie na rozwój lokalnej gospodarki.

Turystyka jest jednym z potencjalnie dochodowych sektorów gospodarki Sulejowa. Rzeka Pilica, Zalew Sulejowski oraz malownicze tereny zielone stanowią naturalne atrakcje, które mogą przyciągnąć zarówno turystów krajowych, jak i zagranicznych. Aby jednak w pełni wykorzystać ten potencjał, konieczne jest zapewnienie czystości i estetyki tych obszarów. Ochrona wód rzeki Pilicy przed zanieczyszczeniami, usuwanie dzikich wysypisk śmieci oraz regularne utrzymywanie porządku na terenach rekreacyjnych to podstawowe kroki, które mogą znacząco zwiększyć atrakcyjność tych miejsc. Inwestycje w infrastrukturę

turystyczną, takie jak ścieżki rowerowe, szlaki piesze, miejsca biwakowe i punkty widokowe, również przyczynią się do zwiększenia liczby odwiedzających. Jednak, aby te inwestycje przyniosły oczekiwane korzyści, muszą być realizowane z poszanowaniem dla środowiska naturalnego. Zrównoważony rozwój turystyki, który uwzględnia ochronę przyrody, może stać się magnesem dla turystów ceniących ekoturystykę i aktywny wypoczynek na łonie natury.

Dbałość o środowisko naturalne wpływa także na poprawę jakości życia mieszkańców, co pośrednio przyczynia się do rozwoju gospodarczego. Mieszkańcy, którzy żyją w czystym i estetycznym otoczeniu, są bardziej skłonni do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym miasta. Lepsza jakość powietrza, czyste tereny zielone oraz zdrowe warunki mieszkaniowe sprzyjają zdrowiu i samopoczuciu ludzi, co z kolei zwiększa ich produktywność i zaangażowanie w lokalne inicjatywy gospodarcze. Ponadto, poprawa stanu środowiska naturalnego w Sulejowie może przyciągnąć inwestorów zainteresowanych realizacją projektów związanych z ekoturystyką, rekreacją i ochroną przyrody. Inwestycje te mogą prowadzić do powstania nowych miejsc pracy, zarówno w sektorze turystycznym, jak i w innych branżach powiązanych, takich jak gastronomia, handel czy usługi. W ten sposób, dbałość o środowisko staje się katalizatorem dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego miasta.

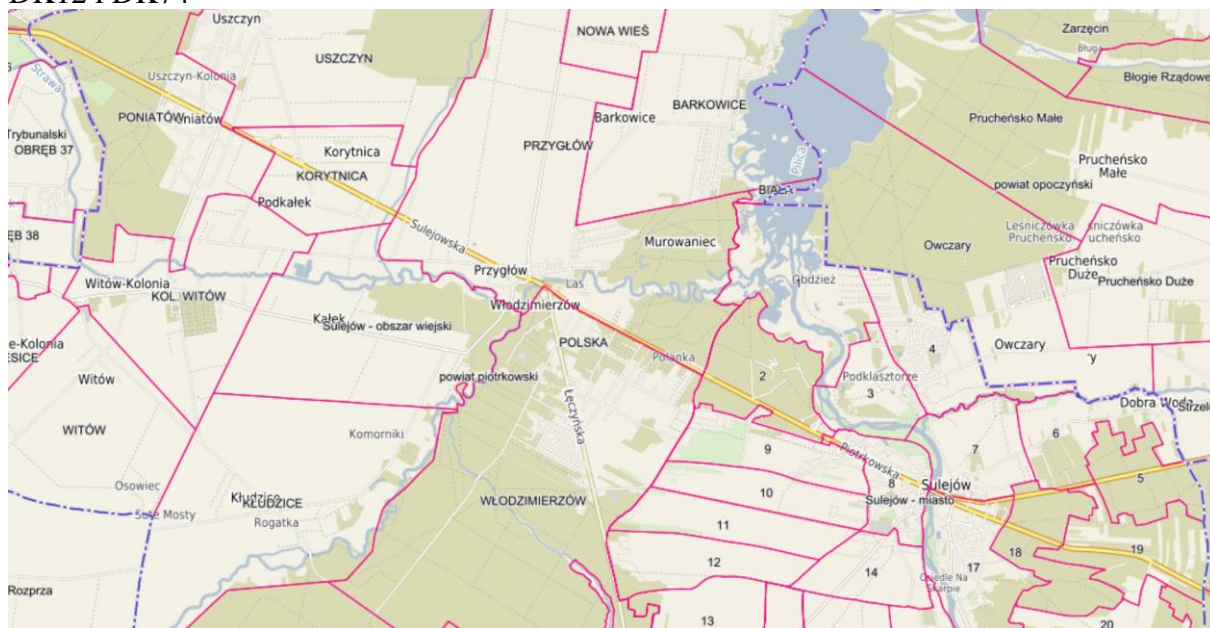
Poszanowanie środowiska w Sulejowie wywrze pozytywny wpływ na gospodarkę, szczególnie poprzez rozwój turystyki. Ochrona naturalnych zasobów, inwestycje w infrastrukturę turystyczną i poprawa jakości życia mieszkańców przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności miasta jako destynacji turystycznej. Dzięki temu Sulejów będzie mógł w pełni wykorzystać swój potencjał, przyciągając turystów i inwestorów oraz zapewniając zrównoważony rozwój gospodarczy.

Podsumowując, do zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej na terenie gminy zaliczyć należy:

Zjawisko negatywne: zanieczyszczenie powietrza oraz hałas wynikające z położenia przy drogach krajowych nr 12 oraz 74

Obszar objęty zjawiskiem negatywnym: miasto Sulejów oraz sołectwa: Włodzimierzów, Przyglów, Korytnica, Uszczyn oraz Poniatów.

Rysunek 1 Fragment mapy przedstawiającej gminę Sulejów – lokalizacja dróg krajowych DK12 i DK74

Źródło: <https://sulejow.e-mapa.net/>

Zjawisko negatywne: pokrycie wyrobami zawierającymi azbest

- Wskaźnik: udział powierzchni materiałów zawierających azbest na danym obszarze w powierzchni danego obszaru [%].

W tabeli poniżej wskazano zinventaryzowaną powierzchnię azbestu pozostającą do unieszkodliwienia na obszarze gminy Sulejów w podziale na miasto Sulejów i sołectwa. Następnie obliczono udział powierzchni materiałów zawierających azbest na danym obszarze w powierzchni danego obszaru [%], kolorem oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy Sulejów. Zjawiskiem negatywnym szczególnie dotknięte jest miasto Sulejów, gdzie występuje większość zinventaryzowanego azbestu.

Tabela 20 Udział powierzchni materiałów zawierających azbest na danym obszarze w powierzchni danego obszaru [%]

obszar	Powierzchnia azbestu pozostającego do unieszkodliwienia [ha]	Powierzchnia obszaru [ha]	Wskaźnik [%]
Gmina Sulejów	45,49	18795,29	0,24
Miasto Sulejów	43,15	2624,94	1,64
Sołectwa	2,35	16170,35	
Barkowice	0,06	460,12	0,01
Barkowice-Mokre	0,01	1101,06	0,00
Biała	0,41	1116,78	0,04
Bilska Wola	0,13	733,11	0,02
Bilska-Wola	0,07	310,20	0,02

obszar	Powierzchnia azbestu pozostającego do unieszkodliwienia [ha]	Powierzchnia obszaru [ha]	Wskaźnik [%]
Gmina Sulejów	45,49	18795,29	0,24
Kolonia			
Kałek	0,06	463,24	0,01
Klementynów	brak	983,53	-
Kłudzice	0,03	612,49	0,00
Koło	0,07	525,64	0,01
Korytnica	brak	182,23	-
Krzewiny	0,10	612,37	0,02
Kurnędz	0,51	516,75	0,10
Łazy-Dąbrowa	0,15	1265,21	0,01
Łęczno	0,12	1421,39	0,01
Nowa Wieś	0,19	149,94	0,12
Podlubień	brak	629,94	-
Poniatów	brak	507,35	-
Przygłów	0,04	832,41	0,01
Uszczyn	0,08	1465,04	0,01
Witów	0,06	366,06	0,02
Witów-Kolonia	brak	348,22	-
Włodzimierzów	0,07	1015,76	0,01
Wójtostwo	brak	68,25	-
Zalesice	0,10	288,71	0,03
Zalesice-Kolonia	0,09	194,55	0,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sulejowie

Zjawisko negatywne: wysoki odsetek występowania bezodpływowych zbiorników ścieków

- Wskaźnik: stosunek liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby bezodpływowych zbiorników ścieków na danym obszarze

W tabeli poniżej wskazano liczbę funkcjonujących bezodpływowych zbiorników ścieków (tzw. szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w podziale na miasto Sulejów i sołectwa. Następnie obliczono stosunek liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby bezodpływowych zbiorników ścieków na danym obszarze, kolorem oznaczono wartości wskaźnika niższe od średniej dla gminy Sulejów. Zjawiskiem negatywnym szczególnie dotknięte są miasto Sulejów oraz sołectwa: Barkowice, Barkowice-Mokre, Biała, Bilska Wola-Kolonia, Bilska-Wola, Klementynów, Krzewiny, Kurnędz, Łazy-Dąbrowa, Łęczno, Nowa Wieś, Podlubień, Przygłów, Włodzimierzów, Wójtostwo oraz Zalesice.

Tabela 21 Stosunek liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby bezodpływowych zbiorników ścieków na danym obszarze

obszar	bezodpływowy zbiornik ścieków (bzś)	przydomowa oczyszczalnia ścieków (poś)	wskaźnik: poś / bzś
Gmina Sulejów	3332	821	0,25
Sulejów - miasto	553	69	0,12
solectwa			
Barkowice	163	23	0,14
Barkowice-Mokre	129	20	0,16
Biała	116	27	0,23
Bilska Wola- Kolonia	48	2	0,04
Bilska-Wola	50	4	0,08
Kałek	61	21	0,34
Klementynów	47	5	0,11
Kłudzice	94	24	0,26
Koło	108	50	0,46
Korytnica	51	37	0,73
Krzewiny	52	5	0,10
Kurnędz	105	9	0,09
Łazy-Dąbrowa	46	10	0,22
Łęczno	99	9	0,09
Nowa Wieś	24	3	0,13
Podlubień	34	2	0,06
Poniatów	269	105	0,39
Przyglów	252	34	0,13
Uszczyń	139	95	0,68
Witów	67	33	0,49
Witów-Kolonia	86	59	0,69
Włodzimierzów	609	143	0,23
Wójtostwo	28	4	0,14
Zalesice	62	11	0,18
Zalesice-Kolonia	40	17	0,43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sulejowie

5. Problemy przestrzenno-funkcjonalne

Ocenić podlega również występowanie negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Sulejów to gmina miejsko-wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Obszar gminy Sulejów położony jest w zachodniej części powiatu i graniczy z gminami:

- od północy z gminą Wolbórz,
- od zachodu z miastem Piotrków Trybunalski i gminą Rozprza,
- od południa z gminą Ręčno
- od wschodu z gminą Aleksandrów oraz gminą Mniszków (z powiatu opoczyńskiego).

Powierzchnia Gminy Sulejów wynosi 189,45 km², w tym miasta Sulejów 26,25 km². Administracyjnie obszar opracowania składa się z 1 miasta (Sulejów) i 25 sołectw obejmujących 34 miejscowości. Gmina Sulejów położona jest w środkowej części dorzecza rzeki Pilicy. Należy ona do jednych z większych i piękniejszych rzek Polski Środkowej w tym województwa łódzkiego.

Miasto Sulejów dzieli rzeka Pilica, tworząc wyraźny podział na dwie części, z których każda ma swoje specyficzne cechy i funkcje. W zachodniej części miasta dominuje funkcja przemysłowa i handlowa. Znajdują się tu różnorodne zakłady przemysłowe, magazyny oraz centra handlowe, które stanowią ważne elementy lokalnej gospodarki. Obok tych obiektów przemysłowych i handlowych, w zachodniej części miasta występują również domy, głównie jednorodzinne, które zapewniają mieszkania.

Fotografia 15. Rzeka Pilica w mieście Sulejów

Źródło: Fotografa własna

Z kolei wschodnia część miasta to historyczne centrum, charakteryzujące się gęstą zabudową wielorodzinną i jednorodzinną. Znajdują się tu zabytkowe budynki, wąskie uliczki oraz liczne miejsca o znaczeniu kulturalnym i społecznym. Ta część miasta przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów, którzy są zainteresowani jego historycznym dziedzictwem i unikalnym charakterem.

Fotografia 16. Centrum miasta

Źródło: Fotografa własna

W użytkowaniu ziemi przeważają użytki rolne oraz grunty leśne. Wyraźnie dominujący odsetek ich powierzchni w całkowitej powierzchni gminy świadczy o znaczącej roli rolnictwa na jej terenie. Gmina ma charakter rolniczy, z którego wyłącza się obszar miasta oraz tereny o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych. Głównymi elementami tożsamości funkcjonalno-przestrzennej gminy, mającymi swe wyraźne odniesienie także w strukturze samego miasta, są zatem: walory przyrodnicze, cenne obiekty architektoniczne, rolnicza przestrzeń produkcyjna, zabudowa mieszkaniowa, korytarze infrastrukturalne przy głównych ciągach komunikacyjnych. Powierzchnia gminy wynosi 18 823 ha. Strukturę użytkowania gruntów wg stanu na 1 stycznia 2020 roku przedstawia tabela poniżej. Największy udział w całkowitej powierzchni gminy mają użytki rolne (48,17%), a wśród nich grunty orne (41,4%). Grunty leśne stanowią 42,69%, w tym najwięcej lasy (42,42%) całkowitej powierzchni gminy. Grunty zabudowane i zurbanizowane to 5,26% powierzchni, zaś grunty pod wodami 2,77%.

Tabela 22 Zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów, stan na 01.01.2020 r. (pow. geodezyjna)

Rodzaj gruntów	obszar miejski [ha]	obszar wiejski [ha]	gmina ogółem [ha]	udział % w powierzchni gminy ogółem
Użytki rolne	1348	7 719	9 067	48,17%
grunty orne	1141	6 651	7 792	41,40%
sady	16	79	95	0,50%
łąki trwałe	49	379	428	2,27%
pastwiska trwałe	87	265	352	1,87%
grunty rolne zabudowane	50	281	331	1,76%
grunty pod stawami	0	3	3	0,02%
grunty pod rowami	5	30	35	0,19%
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	0	31	31	0,16%
Nieużytki	28	98	126	0,67%
Grunty leśne	616	7 420	8 036	42,69%
Lasy	564	7 420	7 984	42,42%
grunty zadrzewione i zakrzewione	52	0	52	0,28%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	340	651	991	5,26%
tereny mieszkaniowe	109	227	336	1,79%
tereny przemysłowe	3	0	3	0,02%
inne tereny zabudowane	39	45	84	0,45%
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	22	68	90	0,48%
tereny rekreacji i wypoczynku	62	22	84	0,45%
użytki kopalne	0	0	0	0,00%
drogi	100	287	387	2,06%

Rodzaj gruntów	obszar miejski [ha]	obszar wiejski [ha]	gmina ogółem [ha]	udział % w powierzchni gminy ogółem
tereny kolejowe	4	1	5	0,03%
inne tereny komunikacyjne	0	1	1	0,01%
grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	1	0	1	0,01%
Grunty pod wodami	242	280	522	2,77%
morskimi wewnętrznymi	0	0	0	0,00%
powierzchniowymi płynącymi	241	280	521	2,77%
powierzchniowymi stojącymi	1	0	1	0,01%
Użytki ekologiczne	2	28	30	0,16%
Tereny różne	50	1	51	0,27%
Razem	2626	16 197	18 823	100,00%

Źródło: geoportal województwa łódzkiego, <https://mapy.lodzkie.pl/mapa/struktura-wladania-gruntow-w-województwie-lodzkiem/>

CHARAKTERYSTYKA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA GMINY

Główny szkielet systemu osiedleńczego gminy, a zwłaszcza miasta Sulejów, tworzy korytarz infrastrukturalny położony głównie wzdłuż drogi krajowej nr 12. Zabudowa w mieście występuje w różnym stopniu intensywności i kształtuje się wzdłuż ciągów komunikacyjnych i zgodnie z ukształtowaniem powierzchni. W części centralnej miasta zabudowa jest dość zwarta - charakteryzuje się przemieszaniem funkcji mieszkalnych, usługowych i administracyjnych. W części południowo-wschodniej i północno-wschodniej przeważa zabudowa mieszkaniowa, jednorodzinna.

Mieszkalnictwo w mieście reprezentowane jest głównie przez budownictwo jednorodzinne w centralnej części miasta oraz na obszarach peryferyjnych. Właścicielami zdecydowanej większości budynków jednorodzinnych są osoby prywatne. Przy ul. Koneckiej powstało budownictwo wielorodzinne - blokowe.

Na terenie miasta są także budynki letniskowe. Znajdują się one głównie na północ od ul. Piotrkowskiej w zachodniej części miasta, w sąsiedztwie rzeki Pilicy. Są to zarówno budynki letniskowe osób prywatnych jak i przedsiębiorstw, prowadzących ośrodki wypoczynkowe. Ta część zajmuje teren w mieście wielkości ok. 100 ha.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy charakteryzuje się korzystnym ukształtowaniem terenu i klimatem. Posiada wysoki wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni IUNG 100 równy 65,4 pkt. (przy średniej dla województwa 61,9 pkt). Gleby na terenie miasta są jednak mało urodzajne - są to gleby bielcowe utworzone na piaskach luźnych, naglinnych, gliniastych oraz gleby utworzone na podłożu wapiennym. Największy odsetek stanowią gleby

klas V i VI, gdzie rozwija się m.in. budownictwo. Wykorzystywane rolniczo są grunty klas III i IV, które tworzą zwarty kompleks w części południowo-zachodniej oraz na obrzeżach miasta. W mieście jest 1 348 ha użytków rolnych, co stanowi 51,33% jego powierzchni. Na obszarze gminy Sulejów, większe kompleksy gleb o najwyższej wartości fizykochemicznej i najwyższych klasach bonitacyjnych, występują w okolicach miejscowości: Koło, Uszczyń, Nowa Wieś, Przyglów, Zalesice, Zalesice Kol., Witów, Kłudzice, Łęczno, Krzewiny, Kurnędz i Biała. Na pozostałym obszarze występują zróżnicowane warunki glebowe z przewagą gleb o niskiej wartości bonitacyjnej.

Fotografia 17 Widok na miejscowość Kurnędz

Źródło: Fotografia własna

Tereny przemysłowe, składowe oraz z tereny usług zajmują stosunkowo niewielkie rozczłonkowane obszary w różnych częściach miasta. W strukturze przestrzennej miasta wyróżniają się ponadto miejsca dawnej eksploatacji surowców mineralnych -wapieni dla przemysłu wapienniczego. Złóża surowców znajdują się we południowo-wschodniej części – wg. Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r., eksploatowane jest złóżo „Sulejów” – wapienie dla przemysłu wapienniczego.

Charakter krajobrazowo-przestrzenny gminy kształtują tereny leśne oraz doliny rzek i zbiorniki wodne. Duże znaczenie ma fakt, że lasy na terenie miasta i gminy tworzą duże powierzchniowo i zwarte kompleksy leśne, warunkują one istnienie dobrych warunków klimatycznych oraz czynnych biologicznie terenów i bogatych, zróżnicowanych ekosystemów. Lasy spełniają funkcje: gospodarcze, wodochronne, biologiczne, rekreacyjne.

Sulejowski Park Krajobrazowy z otuliną wraz ze Spalskim i Przedborskim Parkiem Krajobrazowym tworzy Oddział Terenowy Nadpilicznych Parków Krajobrazowych i w powiązaniu z obszarami chronionego krajobrazu i głównymi korytarzami ekologicznymi stanowi fragment ogólnokrajowej sieci Ekologicznego Systemu Obszaru Chronionego. SPK na terenie gminy Sulejów zajmują powierzchnię 4 248 ha.

Rzeka Pilica wraz z dopływami: Czarną, ciekami Radońki i Luciążą oraz fragmentem Zbiornika Sulejowskiego zajmuje tereny stanowiące bazę do rozwoju funkcji turystycznych, wypoczynkowych, sportowych i rekreacyjnych. Wody otwarte zajmują ok. 10% obszaru gminy. Hydrologia gminy decyduje o rozplanowaniu przestrzeni i dostosowywaniu przestrzeni do naturalnego ukształtowania dolin (przykładami są: teren klasztoru cysterskiego usytuowanego w zakolu Pilicy oraz w pobliżu doliny Radońki oraz rozplanowanie dwóch rynków miasta po obu stronach Pilicy). Na terenie miasta grunty pod wodami zajmują 242 ha, czyli ponad 9% ogólnej jego powierzchni.

Fotografia 18 Miasto Sulejów – położenie nad rzeką Pilicą

Źródło: Fotografia własna

Obszar zajmowany przez Klasztor Cystersów w Sulejowie - Podklasztorzu z uwagi na najwyższą wartość kulturową stanowi bazę rozwoju turystyki, w tym turystyki pielgrzymkowej. Jako zabytek wysokiej rangi jest ważnym elementem europejskiego "Szlaku Cysterskiego" oraz Pomnikiem Historii (powierzchnia ok. 11,8 ha). Znaczną część miasta stanowią obszary wyłączone z zabudowy - jest ich ogółem 680 ha, tj. aż 25% jego powierzchni. Obszary te to: tereny nadpłyciczne w północno-wschodniej części (214 ha), obszary w dolinie rzeki Luciąży (110 ha) i zwarty kompleks w południowo-zachodniej części miasta (ok. 356 ha).³

---

³ Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Sulejów na lata 2016-2023

Fotografia 19 Podklasztorze – kościół romański

Źródło: Fotografia własna

ZABYTKI

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020 – 2023 wskazuje obiekty i obszary reprezentatywne – ocenę stanu zachowania oraz rekomendowane działania do podjęcia w latach 2020-2023. Z obszaru Gminy Sulejów wytypowano:

Miejscowość	Obiekt	Chronologia	Adres	Stan zachowania na 2020 r.	Rekomendowane działania
Witów	zespół klasztorny ponorbertański	XVIII	Witów Kolonia 32/34	dobry	kontynuacja rewaloryzacji /rewitalizacji
Sulejów - Podklasztorze	zespół klasztorny cystersów	XIII	Opacka 13	dobry	kontynuacja rewaloryzacji /rewitalizacji

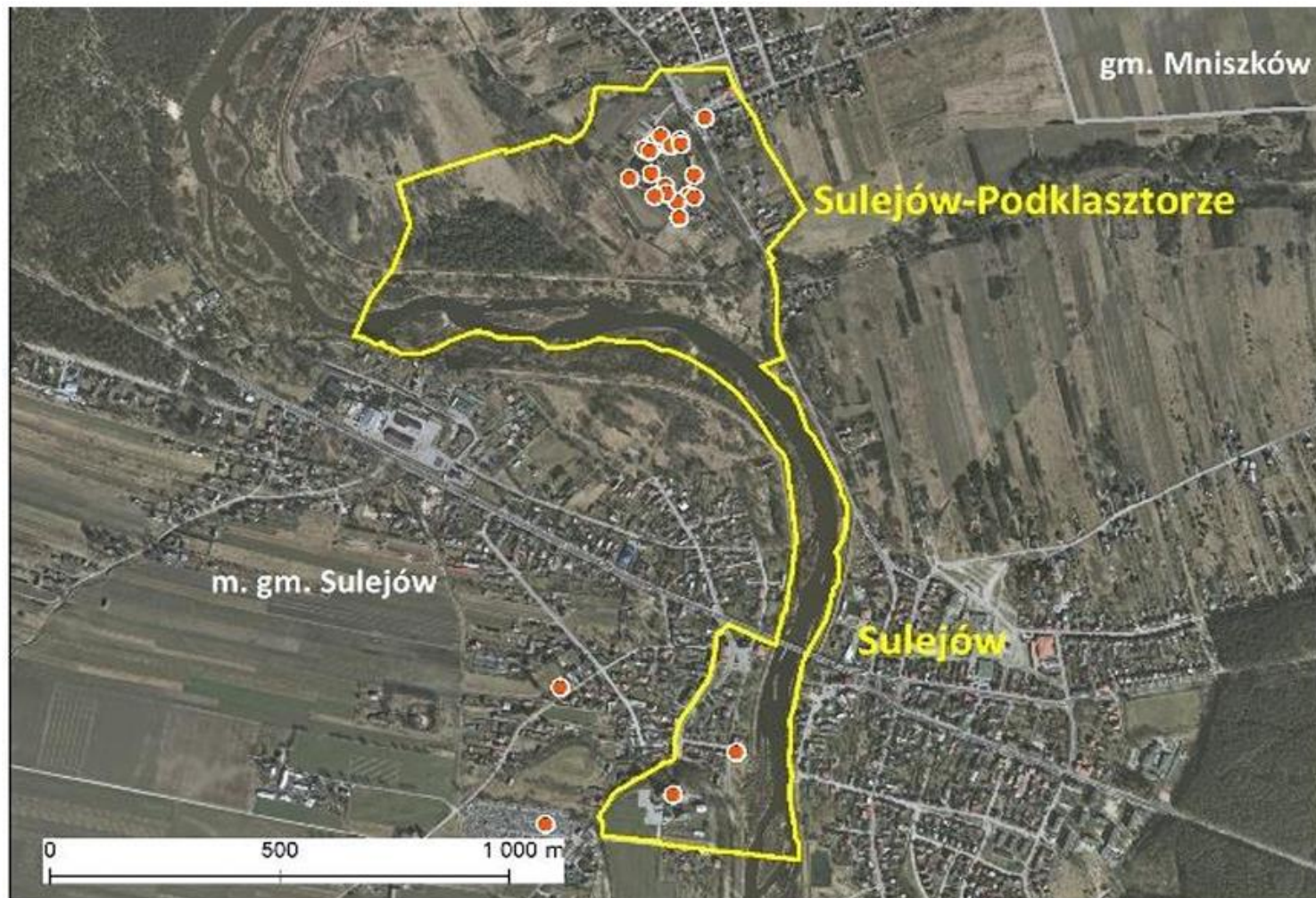
Sulejów został wyróżniony w *Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020-2023* „Mając na uwadze potrzebę wzmocnienia opieki nad specyficznymi i cennymi pod względem kulturowym i krajobrazowym układami przestrzennymi miast i wsi województwa łódzkiego w WPOnZ na lata 2020-2023 wskazano 66 miejscowości, które tworzą sieć ośrodków historycznych o zróżnicowanej randze i potrzebach działań rewaloryzacyjnych w ich historycznych przestrzeniach i zabytkowych

zespołach zabudowy. Podstawowym kryterium wytypowania ośrodków były walory przestrzenne i aspekty niematerialne, a także instytucjonalne atrybuty pozwalające pełnić im rolę centrów kulturotwórczych na różnych poziomach. W ramach sieci wskazano:

- 1 ośrodek o randze europejskiej: Łódź;
- 5 ośrodków o randze krajowej: Łowicz, Łęczyca, Piotrków Trybunalski, Sieradz, Wieluń;
- 11 ośrodków o randze regionalnej: Kutno, Opoczno, Pabianice, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Skierniewice, Tomaszów Mazowiecki, Uniejów, Wieruszów, Wolbórz, Zgierz;
- 49 ośrodków o randze lokalnej Aleksandrów Łódzki, Bełchatów, Biała Rawska, Będków, Białaczów, Błaszki, Bolesławiec, Bolimów, Brzeziny, Burzenin, Drzewica, Działoszyn, Gidle, Głowno, Gorzkowice, Grabów, Inowłódz, Jeźów, Kamieńsk, Kiernozia, Konstantynów Łódzki, Krośniewice, Lutomiersk, Łask, Oporów, Osjaków, Ozorków, Pajęczno, Parzęczew, Piątek, Poddębice, Poświętne, Przedbórz, Rozprza, Spała, Stryków, **Sulejów**, Szadek, Tuszyn, Ujazd, Warta, Widawa, Zduny, Zduńska Wola, Żelów, Żłoczew, Żarnów, Żychlin, Żytno.

Wśród terenów charakterystycznych dla historii i tradycji osadniczej regionu wskazanych do stanowienia form ochrony obszarowej wymieniono Sulejów z Podklasztorzem „Jedyny w skali kraju warowne Opactwo Cystersów, usytuowane na skrzyżowaniu szlaków romańskiego i cysterskiego, z dobrze zachowanymi późnośredniowiecznymi obwarowaniami klasztorными w postaci odcinków muru kurtynowego z wieżami i bramami (Opacką, Mauretańską, Attykową, Muzyczną, Rycerską, Krakowską) oraz budynkiem arsenału (tzw. zbrojownią). Całość tworzy zamknięty zespół architektoniczny o kształcie nieregularnego wieloboku wraz z zabudowaniami klasztorными, trójnawową bazyliką z transeptem (pocz. XIII w.) pw. NMP i św. Tomasza Kantuaryjskiego, z barokowym wyposażeniem wnętrza. Na uwagę zasługują także zabytki Sulejowa m.in. neogotycki kościół górujący nad miastem oraz pozostałości po wapiennikach.

Mapa 1 Sulejów z Podklasztorzem

Źródło: *Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2020 – 2023*

Na walory kulturowe miasta i gminy Sulejów mają wpływ obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków.

Do wojewódzkiego rejestru zabytków z terenu miasta i gminy Sulejów zostało wpisanych 26 obiektów, z czego większość jest położona na terenie zespołu klasztorowego opactwa cystersów w Sulejowie Podklasztorzu lub zespołu klasztorowego Norbertanów w Witowie. Natomiast do gminnej ewidencji zabytków wpisanych jest 87 obiektów w tym 8 układów przestrzennych a do gminnej ewidencji zabytków archeologicznych zostało wpisanych 109 stanowisk archeologicznych. W Sulejowie zlokalizowane są również cenne zabytki ruchome zgromadzone głównie w kościołach oraz muzeum działającym w zespole opactwa cystersów⁴. Poniżej wskazano obiekty wpisane do rejestru zabytków

Tabela 23 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NAZWA OBIEKTU	DATA CJA	NR REJESTRU	DATA WPISU DO REJESTRU
Sulejów	Podkurnędz	2	Kaplica cmentarna	1 poł. XIX w.	189	1967.09.27
Sulejów	Podkurnędz	2	Kościół parafialny rz-kat p.w. Św. Floriana	1901-1903	358	1985.08.21
Sulejów	Podkurnędz	2	Kościół rz-kat szpitalny ob. kaplica p.w. NMP zw. Ligęzów	1644 r.	190	1967.09.27
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Arsenał O.O Cystersów	XVI/XVII w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Budynek mieszkalny ob. Plebania O.O Cystersów	kon. XV w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża obronna tzw. Opacka O.O Cystersów	XV/XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża obronna tzw. Muzyczna O.O Cystersów	pocz. XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Gorzelnia budynek gosp. O.O Cystersów	XVIII w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Klasztor wsch. część z kapitułarzem O.O Cystersów	2 ćw. XIII w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Kościół rz-kat. p.w. Tomasza Kantauryjskiego O.O	przed 1259 r.	569	1971.09.16

⁴ Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta i Gminy Sulejów na lata 2021 - 2024

MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NAZWA OBIEKTU	DATA CJA	NR REJES TRU	DATA WPISU DO REJESTR U
			Cystersów			
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Młyn Koński ob. "trwała ruina" O.O Cystersów	XVIII w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Obwód warowny mur obronny O.O Cystersów	XV/XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Pałac Opata ob. "trwała ruina" O.O Cystersów	XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Park przykościelny	XII-XVIII w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża bramna. dzwonnica tzw. Krakowska O.O Cystersów	pocz. XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża bramna. tzw. Rycerska O.O Cystów	pocz. XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża obronna tzw. Mauretańska O.O Cystersów	kon. XV w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Wieża obronna tzw. Attykowa O.O Cystersów	poł. XVI w.	569	1971.09.16
Sulejów - Podklasztorze	Opacka	13	Zespół klasztorny O.O Cystersów	XII-XVIII w.	569	1971.09.16
Witów	Kol. Witów	32, 34	Budynek Kuchni ob. Dom O.O Norbertanów	poł. XVIII w.	359	1986.01.08
Witów	Kol. Witów	32, 34	Klasztor O.O Norbertanów	1 poł. XVIII w.	052	1967.09.28
Witów	Kol. Witów	32, 34	Kościół cmentarny rz.-kat. p.w. Św. Marcina O.O Norbertanów	2 poł. XVIII w.	194	1967.09.28
Witów	Kol. Witów	32, 34	Kościół rz.-kat. p.w. Św. Małgorzaty i Św. Augustyna O.O Norbertanów	1 poł. XVIII w.	051	1967.09.28
Witów	Kol. Witów	32, 34	Park klasztorny O.O Norbertanów	kon. XVIII w.	327	1983.08.31
Witów	Kol. Witów	32, 34	Spichlerz O.O Norbertanów	poł. XVIII w.	360	1986.01.08
Witów	Kol. Witów	32,	Wieża obronna brama	1470 r..	054	1967.09.28

MIEJSCOWOŚĆ	ULICA	NR	NAZWA OBIEKTU	DATA	CZAS	NR REJESTRU	DATA WPISU DO REJESTRU
		34	klasztorna O.O Norbertanów				

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Sulejów na lata 2021 - 2023

Tabela 24 Wykaz obiektów zamieszczony w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sulejów

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
1	Barkowice Mokre	układ przestrzenny			1231 r.	ulicówka	
2	Barkowice Mokre	kapliczka			1937 r.		
3	Barkowice	kapliczka			1935 r.		
4	Biała	układ przestrzenny			1176 r.	rzędówka	
5	Bilska Wola	dom		23	XIX		
6	Bilska Wola	chałupa		27	pocz. XX w.		
7	Bilska Wola	kapliczka			XX w.		
8	Klementynów	cmentarz ewangelicki					
9	Kłudzice	młyn			1895 r.	wodny Mantejów	
10	Koło	kapliczka		Przy drodze Koło – Przyglów	XIX w.		
11	Koło	dawna szkoła			XIX w.		
12	Koło	dom nr 53			lata 30 XX w.		
13	Koło	dom nr 92			pocz. XX w.		
14	Łęczno	park			kon. XVIII w.		
15	Łęczno	układ przestrzenny			1176 r.	rzędówka	
16	Poniatów	układ przestrzenny				złożony układ przestrzenny	

L. p.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
17	Przyglów	układ przestrzenny			1242 r.	owalnica	
18	Przyglów	dworzec kolejki wąskotorowej			kon. XIX w.	PKP kolejki wąskotorowej	
19	Sulejów	układ przestrzenny			1145 r.	miejski układ przestrzenny	
20	Sulejów	cmentarz żydowski				żydowski II	zamknięty
21	Sulejów	cmentarz rzym. – kat.		Cmentarna			
22	Sulejów	kaplica cmentarna rzym. - kat.		Cmentarna 22	I poł. XIX w.	Więckowskich	
23	Sulejów	dom		Górna 04	XX w.		
24	Sulejów	dom		Konecka 05	I. 30-te XX w.		
25	Sulejów	dom		Konecka 07	I. 20-te XX w.		
26	Sulejów	dom		Konecka 46	I. 20-te XX w.		
27	Sulejów	kapliczka		Konecka pomiędzy domami 46 -48	1940 r.		
28	Sulejów	willa		Leśna 05	1925 r.		
29	Sulejów	kapliczka rzym. - kat.		Milejowska 48	XIX/XX w.		
30	Sulejów	dom		Opoczyńska 03	pocz. XX w.		
31	Sulejów	dworzec kolejki		Piotrkowska 64	pocz. XX w.		
32	Sulejów	zespół kościelny		Podkurnędz 02	XIX/XX w.		
33	Sulejów	plebania		Podkurnędz 02	4 ćw. XIX w.		
34	Sulejów	cmentarz		Podkurn		przykości	

L. p.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
		rzym. - kat		ędz 02		elny	
35	Sulejów	kościół par. rzym. - kat	358 z dnia 21.08.1985 r. Znak KUV-5340/13/85	Podkum ędz 02	1901-1903 r.	p. w. św. Floriana	
36	Sulejów	kościół rzym.-kat szpitalny		Podkum ędz 02	1644 r.	ob. kaplica p. w. NMP zw. Ligęzków	
37	Sulejów	dom		Pl. Straży 2, 3	pocz. XX w,		
38	Sulejów	budynek straży		Pl. Straży 1	1905 r.		
39	Sulejów – Podklasztorze	kapliczka rzym. – kat.		Jagiełły/ Grunwaldzka	ok. poł. XVIII w.	św. Jana Nepomucena	
40	Sulejów – Podklasztorze	cmentarz rzym. - kat.		Ustronna	XIX w.		
41	Sulejów - Podklasztorze	gorzelnia	569/A z dnia 16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XVIII w.	budynek gosp. skrzydło zach.	
42	Sulejów - Podklasztorze	zespół klasztorny	569/A z dnia 16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XII-XVIII w	OO Cystersów	stano wisko arche ologiczne nr 6 obszar 75-55
43	Sulejów - Podklasztorze	wieża		Opacka 13	pocz. XVI w.	bramna, tzw. Rycerska	;
44	Sulejów - Podklasztorze	plebania – ruiny	569/A z dnia 16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XVIII w.	wniosek o skreślenie z rejestru	wnios ek o skreśl enie
45	Sulejów - Podklasztorze	pałac		Opacka 13	XVI w.	Opata, ob. "trwała ruina"	
46	Sulejów - Podklasztorze	obwód warowny	569/A z dnia 16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XV/XVI w.	mur obronny	
47	Sulejów -	młyn	569/A z dnia	Opacka	XVIII	"trwała	

L. p.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
	Podklasztorze	koński	16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	13	w.	ruina"	
48	Sulejów - Podklasztorze	park	429 z dnia 17.08.1992 r. Znak PSOZ-6400/13/92	Opacka 13	XII-XVIII w	przykościelny	
49	Sulejów - Podklasztorze	klasztor	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	2 ćw. XIII w.	wsch. część z kapitularem	
50	Sulejów - Podklasztorze	wieża	569/A z dnia 16.09.1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	poł. XVI w.	obronna, tzw. Attykowa	
51	Sulejów - Podklasztorze	budynek mieszkalny obecna plebania	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	kon. XV w.	w ciągu południowym	
52	Sulejów - Podklasztorze	wieża	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	pocz. XVI w.	obronna, tzw. Muzyczna	
53	Sulejów - Podklasztorze	wieża	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XV/XVI w.	Obronna, tzw. Opacka,	
54	Sulejów - Podklasztorze	arsenał	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	XVI/XVII w.		
55	Sulejów - Podklasztorze	wieża	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	kon. XV w.	Obronna, tzw. Mauretańska	
56	Sulejów - Podklasztorze	kościół kl. rzym. - kat.	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	przed 1259 r.	p. w św. Tomasz Kantauryjskiego	
57	Sulejów - Podklasztorze	browar	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13		budynek gospodarczy skrzydło wsch. I.	
58	Sulejów - Podklasztorze	spichlerz	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13		budynek gospodarczy skrzydło wsch. II.	
59	Sulejów - Podklasztorze	stajnie i wozownie		Opacka 13		budynek gospodarczy – współ.	

L. p.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
						rekonstrukcja	
60	Sulejów - Podklasztorze	wołownia		Opacka 13		bud. Współczesny pomiędzy attykowa a Rycerską	
61	Sulejów - Podklasztorze	owczarnia	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13		ciąg południowy, obok ob. Plebanii	
62	Sulejów - Podklasztorze	chlewnia		Opacka 13		od strony wsch. Mauretańskiej	
63	Sulejów - Podklasztorze	klasztor		Opacka 13		skrzydło południowe	
64	Sulejów - Podklasztorze	klasztor		Opacka 13		skrzydło zachodnie	
65	Sulejów - Podklasztorze	rzeźnia		Opacka 13		od zachodniej strony wieży Mauretańskiej	
66	Sulejów - Podklasztorze	cmentarz rzym.-kat.	429 z dnia 17.08.1992 r. Znak PSOZ-6400/13/92	Opacka 13		przykościelny	I
67	Sulejów - Podklasztorze	wieża	569/A z dnia 16.09/1971 r. Znak KI.Vb-680/569/71	Opacka 13	pocz. XVI w.	brama, dzwonnica tzw. Krakowska	
68	Uszczyń	dworzec			kon. XIX w.	PKP kolejki wąskotorowej	
69	Uszczyń	kapliczka rzym.-kat.			XIX w.		
70	Winduga	układ przestrzenny			do XII w.	przysiółek	
71	Winduga	park			XVII-XVIII		

L. p.	Miejscowość	Nazwa	Wpis do rejestru	Ulica/nr	Data	Określenie	Uwagi
					w.		
72	Witów	kapliczka przydrożna			XVII w.	kapliczka słupowa	
73	Witów	kapliczka przydrożna	89 z dnia 8.04.1971 r. KL.IV 660/47/71		1781 r.	figura św. J. Nepomucena	
74	Witów	kuźnia			pocz. XX w. j		
75	Witów	układ przestrzenny			1190 r.	rzędówka	
76	Witów	cmentarz rzym. - kat.		Kol. Witów 32. 34	XVIII	przykościelny	
77	Witów	park	327 2 z dnia 31.08.1983 r. Znak KUV-5340/44/83	Kol. Witów 32, 34	kon. XVIII w	klasztorny	
78	Witów	zespół klasztorny		Kol. Witów 32, 34	1 poł. XVIII w.	OO Norbertanów	
79	Witów	spichlerz		Kol. Witów 32r 34	poł. XVIII w.	ob szkoła	
80	Witów	kuchnia	359 z dnia 08.01.1986 r. Znak KI.IV-5340/2/86	Kol. Witów 32, 34	poł. XVIII w.	ob dom	
81	Witów	wieża obronna	195 z dnia 28-09.1967 r. Znak KMV-680/509/67	Kol. Witów 32, 34	1470 r.	bramna	
82	Witów	kościół cmentarny rzym. – kat	194 Z dnia 28.09.1967 r. Znak KI.IV-680/510/67	Kol. Witów 32, 34	2 poł. XVII w.	p.w. św. Marcina	
83	Witów	klasztor	193 Z dnia 28.09.1967 r. Znak KI.IV-680/508/67	Kol. Witów 32, 34	1 poł. XVIII	OO Norbertanów	
84	Witów	kościół kl. rzym. - kat.	r 192 Z dnia 28.09.1967 r. Znak KI.IV-680/507/67	Kol. Witów 32, 34	1 poł. XVIII	p.w. św. Małgorzaty i św. Augustyna	
85	Wójtostwo	kapliczka		Droga Łęczno – Sulejów	1887 r.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sulejowie

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE I FUNKCJONALNE⁵

Głównymi elementami tożsamości obszaru gminy są:

- Rzeka Pilica z dopływami oraz Zalew Sulejowski, stanowiące materialną, naturalną bazę rozwoju funkcji sportowych, rekreacyjnych i turystycznych. Uprawianie turystyki kwalifikowanej związanej z wodą (żeglarstwo, kajakarstwo, wioślarstwo), turystyki rowerowej i pieszej, oraz wędkarstwa i łowiectwa - stanowią podstawy utylitarnego wykorzystania walorów rzeki.
- Klasztor Cystersów w Sulejowie - Podklasztorzu z uwagi na najwyższą wartość kulturową obszaru - stanowi bazę rozwoju turystyki docelowej i ważny element rozwijającego się w Europie „Szlaku Cysterskiego”. Założenie przestrzenne klasztoru, jego architektura (oraz stanowiska archeologiczne w jego otoczeniu) podlegają ochronie ze względów poznawczych, dokumentacyjnych, estetycznych i utylitarnych.
- Sulejowski Park Krajobrazowy z otuliną parku stanowiący obszar chroniony w celu utrzymania i wzbogacenia wartości przyrodniczych i kulturowych obszaru. Na terenie gminy położone jest 25% powierzchni parku. Park, razem z parkami krajobrazowymi: Przedborskim i Spalskim, tworzy zespół nadpiliczańskich parków krajobrazowych, co w powiązaniu z obszarami chronionego krajobrazu (OCHK) i głównymi korytarzami ekologicznymi tego obszaru, stanowi istotny element ogólnokrajowej sieci Ekologicznego Systemu Obszaru Chronionego (ESOCH).
- Duże kompleksy leśne na północny i w południowo - zachodnim oraz południowym obszarze gminy warunkujące istnienie czynnych biologicznie terenów, zróżnicowanych ekosystemów i atrakcyjnych warunków klimatycznych. Lasy obok funkcji gospodarczych, wodochronnych i biologicznych stanowią największą obszarowo bazę rekreacji codziennej, weekendowej i pobytowej.
- Korytarze infrastrukturalne wzdłuż drogi krajowej Nr 12, stanowiące główny szkielet systemu osiedleńczego, oraz liniowych sieci infrastruktury technicznej. Głównymi elementami układu jest znacznie obciążona trasa komunikacji kołowej relacji Piotrków Trybunalski - Kielce, gazociąg wysokoprężny i linia światłowodowa Telekomunikacji Polskiej.

Do najważniejszych powiązań przyrodniczych z obszarami sąsiednimi zalicza się:

- Doliny rzeczne rzek: Pilicy i Luciąży;
- Obszar Sulejowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny;

---

⁵ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulejów

- Duże kompleksy leśne północnego i zachodniego fragmentu gminy;
- Proponowany Spalsko-Sulejowski OCHK;
- Strefa pośrednia ochrony wód Zbiornika Sulejowskiego.

Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów

Na obszarze gminy Sulejów oraz miasta Sulejów obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, którego ostatnia edycja zatwierdzona została uchwałą nr XLVIII/450/2022 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 28 czerwca 2022 r. Dokument ten określa politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy obowiązuje również Zarządzenie Zastępcze Wojewody Łódzkiego w sprawie wprowadzenia obszarów udokumentowanych złóż kopalin do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sulejów z dnia 29 kwietnia 2016 r. znak: IA-I.740.7.2015⁶.

Obecnie na terenie Gminy Sulejów obowiązują następujące akty planowania przestrzennego:

---

⁶ Raport o stanie Gminy Sulejów za 2023 rok

Tabela 25 Akty planowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Sulejów (dostęp: 10.09.2024 r.)

Nazwa	Pow. [ha]	Data uchwał y	Ważn y od	Dziennik	Uchwała
w sprawie przyjęcia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sulejów	18796,01	28.06.2022	28.06.2022		XLVIII/450/2022
w sprawie zmian fragmentów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Sulejów	67,56	24.03.1998	23.06.1998	Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego nr 8 poz. 78 z dn. 08.06.1998 r.	XXVII/206/98
w sprawie zmiany w ogólnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Sulejów zatwierdzonym uchwałą Nr IV/26/94 Rady Miejskiej w Sulejowie z dnia 29 listopada 1994 roku (Dz. Urz. Woj. Piotrowski Nr 28, poz. 164) w zakresie umożliwiającym realizację fragmentu przesyłowego gazociągu w/c Dn. 500 Piotrków Trybunalski - Bobry, na obszarze gminy Sulejów	4,6	28.06.2000	31.08.2000	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 106 poz. 579 z dn. 16.08.2000 r.	XV/115/2000
w sprawie zmiany w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Sulejów, w zakresie umożliwiającym realizację przebudowy drogi krajowej nr 12 w rejonie gruntów Lasów Państwowych przylegających do granic miasta Piotrkowa Trybunalskiego	0,67	29.05.2002		Dz. Urz. Woj. Łódzkiego	XXVI/185/2002
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Sulejowie przy ulicy Grunwaldzkiej	11,17	31.03.2005	24.06.2005	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 161 poz 1629 z dn. 25.05.2005 r.	XXIV/175/2005
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Sulejowie w rejonie ulic: Koneckiej i Wschodniej	7,1	27.11.2007	20.02.2008	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 21 poz. 237 z dn. 21.01.2008 r.	XIII/110/2007
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Sulejowie między ulicą Piotrkowską a ulicą Błonie	7,25	17.04.2008	07.07.2008	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 184 poz. 1743 z dn. 07.06.2008 r.	XVII/163/2008

w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Uszczynie obejmującego działki nr ew.: 148/1, 148/3, 148/4, 149/1, 149/2, 149/3, 150	7,46	27.11.2008	06.03.2009	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 16 poz. 152 z dn. 04.02.2009 r.	XXIII/230/2008
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Barkowice	16,86	21.04.2010	27.06.2010	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego nr 153 poz. 1264 z dn. 28.05.2010 r.	XXXVII/380/2010
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w miejscowości Witów Kolonia	26,53	27.11.2011	18.02.2012	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 115 z dn. 19.01.2012 r.	XI/82/2011
w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego we Włodzimierzowie dla terenu położonego przy skrzyżowaniu ulicy Łęczyńskiej z ulicą Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	1,28	24.09.2018	30.10.2018	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 5313 z dn. 15.10.2018 r.	LX/508/2018
w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Sławno – Sulejów dla obszaru położonego na gruntach obrębów geodezyjnych 14, 15, 16, 17, 19, 20 i 21, m. Sulejów	18,11	26.09.2023	12.12.2023	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 8863 z dn. 27.11.2023 r.	LXVIII/574/2023

Źródło: <https://sulejow.e-mapa.net/wykazplanow/>

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Sulejów wskazano następujące główne kierunki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego wynikające z uwarunkowań i przeprowadzonych analiz:

- Miasto Sulejów:
  - kierunek północno – wschodni (rejon Dobrej Wody), charakteryzujący się dobrymi powiązaniem infrastrukturalnymi i słabą bonitacją gleb;
  - kierunek wschodni (za lasem) na słabych glebach - możliwość realizacji „osiedla – satelity” zlokalizowanego w dobrych warunkach aerosanitarnych;
  - kierunek „Podklasztorze” (Piaski, Obdzież), jako kontynuację istniejących funkcji;
  - kierunek południowo – zachodni wymagający uporządkowania chaotycznej i ekstensywnej zabudowy, a potencjalnie stwarzający możliwość realizacji „miniosiedli”.
- Gmina Sulejów:
  - uzupełnienie istniejącej zabudowy w jednostkach osiedleńczych i przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy;
  - rozwój ośrodków osiedleńczych Barkowice i Barkowice – Mokre z wyraźnym oddzieleniem tych jednostek i rozplanowaniem adekwatnym do funkcji i imperatywu ochrony walorów przyrodniczych;
  - uporządkowanie zabudowy w Poniatowie – Uszczyńcu i dążenie do koncentracji zabudowy oraz wytwarzania funkcji w zakresie usług podstawowych i ponadpodstawowych;
  - sanacja, rekonstrukcja przestrzenna i uporządkowanie zabudowy i funkcji rejonu Włodzimierzów – Przyglów na zasadzie wdrożenia kilku MPZP.

Wizja lokalna

Funkcje miasta Sulejów przenikają się, co sprawia, że nie można wyznaczyć jasnych stref funkcjonalnych. W wielu przypadkach, obszary mieszkalne sąsiadują bezpośrednio z terenami przemysłowymi i handlowymi, co prowadzi do pewnych konfliktów użytkowania terenu. Na przykład, mieszkańcy mogą doświadczać uciążliwości związanych z hałasem, zanieczyszczeniami i ruchem ciężarówek, które są typowe dla obszarów przemysłowych. Brak wyraźnych stref funkcjonalnych może również prowadzić do problemów związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem miastem. W miastach, gdzie funkcje są jasno

określone, łatwiej jest zaplanować rozwój infrastruktury, transportu publicznego oraz usług społecznych. W Sulejowie, gdzie funkcje mieszkalne, przemysłowe i handlowe często się przenikają, planowanie staje się bardziej skomplikowane i wymaga elastycznego podejścia. Ponadto, przenikanie się różnych funkcji miasta może wpływać na jakość życia mieszkańców. Na przykład, w obszarach, gdzie domy jednorodzinne sąsiadują z zakładami przemysłowymi, mieszkańcy mogą mieć ograniczony dostęp do terenów zielonych i przestrzeni rekreacyjnych. Jednocześnie, w historycznym centrum miasta, gęsta zabudowa i ograniczone możliwości rozbudowy mogą utrudniać modernizację infrastruktury oraz rozwój nowych usług i udogodnień.

Miasto Sulejów jest podzielone przez rzekę Pilicę, a funkcje poszczególnych części miasta przenikają się w sposób, który utrudnia wyznaczenie jasnych stref funkcjonalnych. Zachodnia część miasta charakteryzuje się dominacją przemysłu i handlu, podczas gdy wschodnia część to historyczne centrum z gęstą zabudową mieszkalną. Przenikanie się tych funkcji stwarza wyzwania dla planowania przestrzennego, zarządzania miastem oraz jakości życia mieszkańców, co podkreśla potrzebę skoordynowanego podejścia do rewitalizacji i rozwoju Sulejowa.

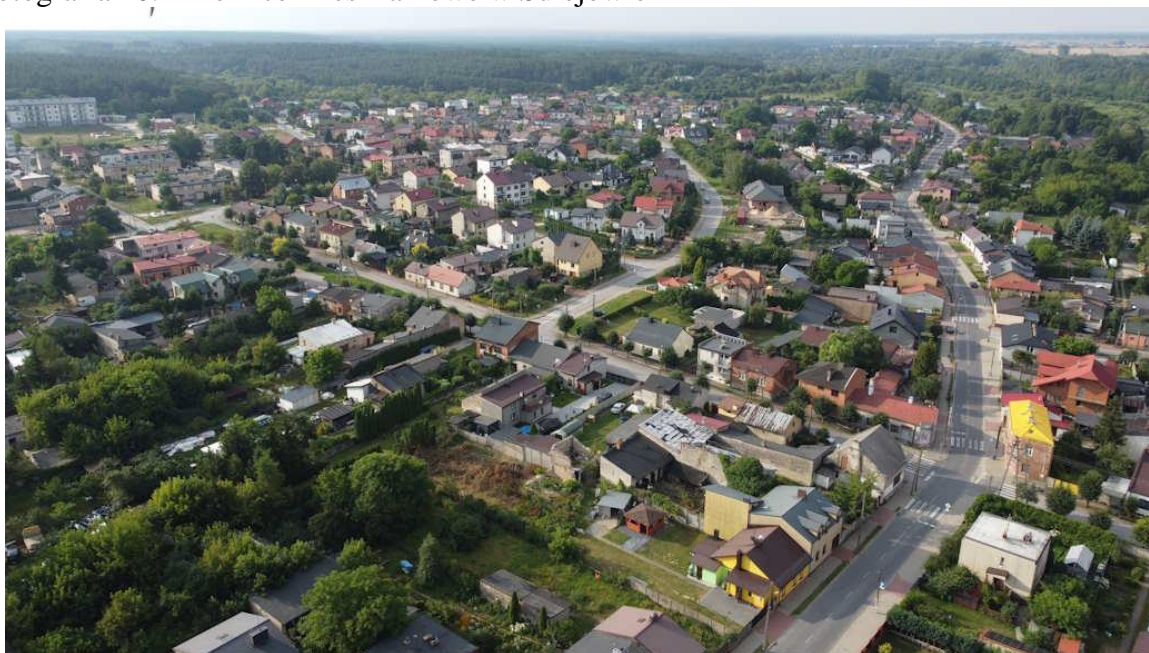
Po wschodniej części miasta Sulejów krzyżują się drogi krajowe nr 12 i nr 74, co powoduje największy ruch i szereg problemów związanych z infrastrukturą oraz jakością życia mieszkańców. Wysokie natężenie ruchu, zwłaszcza ciężarowego, na tych kluczowych arteriach komunikacyjnych prowadzi do licznych wyzwań zarówno środowiskowych, jak i społecznych. Intensywny ruch drogowy w tej części miasta przyczynia się do znacznego zanieczyszczenia powietrza. Emisje spalin z pojazdów, w tym tlenki azotu (NOx), dwutlenek węgla (CO₂) oraz pyły zawieszone (PM₁₀ i PM_{2.5}), mają negatywny wpływ na zdrowie mieszkańców, zwiększając ryzyko chorób układu oddechowego, krążenia oraz innych schorzeń. Mieszkańcy, zwłaszcza ci zamieszkujący w pobliżu głównych dróg, są szczególnie narażeni na te zanieczyszczenia, co obniża jakość ich życia. Hałas generowany przez ciągły ruch samochodowy, w tym ciężarowy, jest kolejnym poważnym problemem. Stały hałas powoduje stres, zaburzenia snu i problemy z koncentracją, wpływając negatywnie na zdrowie psychiczne i fizyczne mieszkańców. Długotrwała ekspozycja na hałas może prowadzić do poważnych problemów zdrowotnych, takich jak nadciśnienie tętnicze czy choroby serca. Nadmierny ruch drogowy powoduje również znaczne obciążenie infrastruktury drogowej w wschodniej części miasta. Drogi i mosty są intensywnie eksploatowane, co prowadzi do ich szybszego zużycia i konieczności częstych napraw. Prace remontowe generują dodatkowe

utrudnienia w ruchu, zwiększając korki i opóźnienia, co jest uciążliwe zarówno dla mieszkańców, jak i dla przewoźników.

Złożone układy komunikacyjne i wysokie natężenie ruchu wpływają również na bezpieczeństwo na drogach. Krzyżowanie się dwóch głównych dróg krajowych we wschodniej części miasta tworzy liczne punkty konfliktowe, zwiększając ryzyko wypadków drogowych. Piesi, rowerzyści oraz kierowcy muszą zachować szczególną ostrożność, co nie zawsze jest możliwe, zwłaszcza przy tak dużym natężeniu ruchu. Dodatkowo, ruch ciężarowy w centrum miasta prowadzi do degradacji estetyki miejskiej. Ciężkie pojazdy przejeżdżające przez zabytkowe części miasta nie tylko niszczą nawierzchnię, ale również wprowadzają hałas i wibracje, które mogą negatywnie wpływać na strukturalną integralność historycznych budynków. To z kolei wymaga dodatkowych środków na konserwację i renowację tych budynków, co stanowi dodatkowe obciążenie dla budżetu miejskiego.

Podsumowując, skrzyżowanie dróg krajowych nr 12 i nr 74 we wschodniej części Sulejowa generuje szereg problemów związanych z ruchem drogowym, zanieczyszczeniem powietrza, hałasem, obciążeniem infrastruktury oraz bezpieczeństwem. Te wyzwania wymagają skoordynowanych działań, aby zminimalizować negatywne skutki i poprawić jakość życia mieszkańców. Potrzebne są inwestycje w infrastrukturę drogową, w tym budowa obwodnic, modernizacja dróg oraz wprowadzenie rozwiązań, które zmniejszą ruch ciężarowy w centrum miasta. Dzięki tym działaniom możliwe będzie zrównoważone zarządzanie ruchem i poprawa warunków życia w Sulejowie.

Fotografia 20. Dzielnice mieszkaniowe w Sulejowie

Źródło: Fotografa własna

Większość ulic w Sulejowie posiada chodniki i jest prawidłowo zagospodarowanych, co znacząco ułatwia codzienne poruszanie się mieszkańcom oraz poprawia estetykę miejską. Chodniki te są dobrze utrzymane, co sprzyja pieszym, w tym dzieciom, seniorom oraz osobom prowadzącym aktywny tryb życia. Jednakże, jednym z kluczowych problemów jest brak miejsc parkingowych, co stanowi poważne wyzwanie dla mieszkańców i przyjezdnych. Deficyt miejsc parkingowych powoduje, że wielu kierowców zmuszonych jest parkować swoje pojazdy w nieodpowiednich miejscach, takich jak chodniki czy trawniki, co z kolei utrudnia ruch pieszych i niszczy zielenią miejską. Parkowanie wzdłuż wąskich ulic często prowadzi do zatorów i ogranicza swobodny przejazd, co jest szczególnie uciążliwe w godzinach szczytu. Problem ten jest najbardziej odczuwalny w centralnych częściach miasta, gdzie koncentracja działalności handlowej, usługowej i administracyjnej przyciąga wielu użytkowników samochodów.

Podwórka kamienic w Sulejowie są zazwyczaj ciasne i niewystarczająco przystosowane do współczesnych potrzeb mieszkańców. Brakuje przestrzeni do parkowania, miejsc do rekreacji oraz odpowiedniej infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami. W wielu przypadkach, podwórka są zaniedbane, brakuje na nich zieleni, a ich powierzchnia jest często nieutwardzona, co prowadzi do problemów z błotem i kałużami w czasie opadów deszczu. Dodatkowo, wąskie przejścia i strome schody stanowią poważne przeszkody dla osób starszych, rodziców z wózkami oraz osób z niepełnosprawnościami, które mają trudności w poruszaniu się po tych terenach.

Brak przystosowania podwórek dla osób z niepełnosprawnościami to problem, który wymaga natychmiastowej uwagi. Niedostępność architektoniczna sprawia, że osoby z ograniczoną mobilnością mają utrudniony dostęp do swoich mieszkań oraz do przestrzeni wspólnych, co ogranicza ich niezależność i integrację społeczną. Wprowadzenie ramp, odpowiednich podjazdów oraz szerokich przejść jest niezbędne, aby zapewnić wszystkim mieszkańcom równe możliwości korzystania z przestrzeni miejskich.

Aby poprawić sytuację, konieczne są inwestycje w infrastrukturę miejską, które obejmują tworzenie nowych miejsc parkingowych, modernizację podwórek oraz dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Fotografia 21. Ulica Taraszczyńska, Sulejów

Źródło: Fotografa własna

W centrum Sulejowa znajduje się wiele opuszczonych i zaniedbanych budynków, które nie tylko szpecą krajobraz, ale również stanowią potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców. Opuszczone budynki przyciągają wandalów, mogą być miejscem nielegalnych działań oraz pogarszają ogólną estetykę miasta. Opuszczone budynki często stają się schronieniem dla osób bezdomnych oraz miejscem spotkań młodzieży, co stwarza dodatkowe ryzyko pożarów, wypadków i innych niebezpiecznych incydentów. Ponadto, brak regularnej konserwacji tych budynków prowadzi do ich stopniowej degradacji, co zwiększa ryzyko zawalenia się konstrukcji i stanowi bezpośrednie zagrożenie dla przechodniów oraz pobliskich nieruchomości.

Zaniedbane budynki, ze względu na swój zły stan techniczny, często emitują pyły i inne zanieczyszczenia, co negatywnie wpływa na jakość powietrza i zdrowie mieszkańców. Dodatkowo, ich obecność obniża wartość nieruchomości w okolicy, co zniechęca potencjalnych inwestorów oraz nowych mieszkańców do osiedlania się w Sulejowie. Brak inwestycji i rewitalizacji tych budynków sprawia, że centrum miasta traci na atrakcyjności, co wpływa negatywnie na lokalny handel i usługi, które mogłyby czerpać korzyści z większego ruchu pieszych i turystów.

Fotografia 22. Budynek przy ulicy Garncarskiej

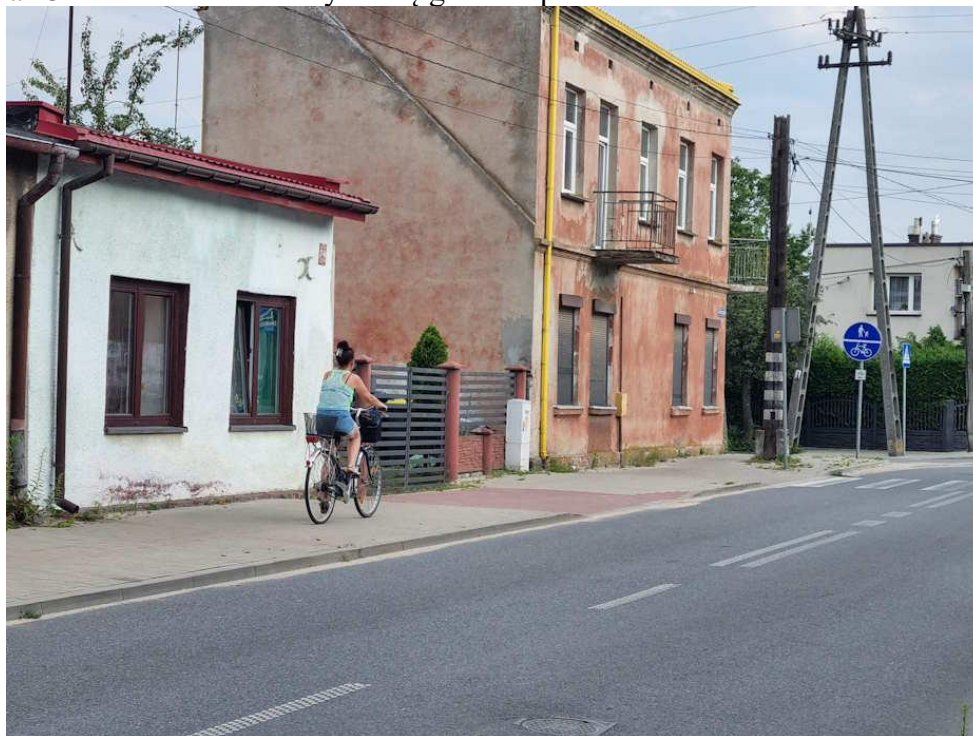

Źródło: Fotografa własna

Niewykorzystany potencjał tych budynków jest ogromny. Odpowiednia renowacja mogłaby przekształcić je w atrakcyjne miejsca mieszkalne, biurowe lub kulturalne, które ożywiłyby centrum Sulejowa i przyciągnęłyby nowych mieszkańców oraz przedsiębiorców. Inwestycje w rewitalizację mogłyby również stworzyć nowe miejsca pracy w sektorze budowlanym i usługowym, co dodatkowo wzmocniłoby lokalną gospodarkę.

Podsumowując, opuszczone i zaniedbane budynki w centrum Sulejowa stanowią poważny problem, który wymaga natychmiastowej interwencji. Ich obecność nie tylko psuje krajobraz i obniża wartość okolicznych nieruchomości, ale także stwarza realne zagrożenia dla bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców. Rewitalizacja tych budynków jest kluczowa dla poprawy estetyki miasta, zwiększenia jego atrakcyjności oraz stymulowania rozwoju gospodarczego. Działania te mogą przyczynić się do stworzenia bardziej przyjaznego i bezpiecznego środowiska życia dla mieszkańców oraz przyciągnąć nowych inwestorów i turystów, co przyniesie korzyści całemu miastu.

Fotografia 23. Ruch rowerem odbywa się głównie po chodnikach

Źródło: Fotografa własna

W Sulejowie wiele osób porusza się rowerem, jednak jazda na rowerze jest niebezpieczna z powodu braku odpowiedniej infrastruktury. W mieście brakuje wydzielonych pasów dla rowerów, dróg rowerowych oraz dodatkowej infrastruktury, takiej jak stojaki na rowery, co znacząco utrudnia i zniechęca do korzystania z tego środka transportu. Duży ruch pojazdów ciężarowych, zwłaszcza w centralnych częściach miasta, gdzie krzyżują się drogi krajowe nr 12 i nr 74, dodatkowo zwiększa ryzyko wypadków i sprawia, że jazda na rowerze staje się niebezpieczna.

Obecność ciężarówek na wąskich miejskich ulicach tworzy nieprzyjemne warunki dla rowerzystów, którzy muszą dzielić przestrzeń drogową z dużymi, często szybko poruszającymi się pojazdami. Brak wydzielonych pasów dla rowerów zmusza rowerzystów do poruszania się blisko krawędzi jezdni, co zwiększa ryzyko kolizji z samochodami, zwłaszcza podczas wyprzedzania lub omijania przeszkód. Kierowcy ciężarówek, z uwagi na ograniczoną widoczność i trudności w manewrowaniu, mogą nie zauważyć rowerzystów, co stwarza dodatkowe zagrożenie. Brak dróg rowerowych i wydzielonych pasów powoduje, że rowerzyści często korzystają z chodników, co z kolei prowadzi do konfliktów z pieszymi i stwarza niebezpieczeństwo dla obu grup użytkowników. Chodniki w wielu miejscach są wąskie i zatłoczone, co uniemożliwia bezpieczne poruszanie się rowerem. Dodatkowo, brak infrastruktury, takiej jak stojaki na rowery, utrudnia parkowanie i bezpieczne

przechowywanie rowerów, co zniechęca mieszkańców do korzystania z tego ekologicznego środka transportu.

Aby poprawić bezpieczeństwo i komfort jazdy na rowerze w Sulejowie, konieczne są inwestycje w rozwój infrastruktury rowerowej. Budowa wydzielonych pasów dla rowerów oraz dróg rowerowych powinna stać się priorytetem. Takie rozwiązania pozwolą na oddzielenie ruchu rowerowego od samochodowego, co znacznie zwiększy bezpieczeństwo i komfort rowerzystów. Wprowadzenie odpowiedniego oznakowania oraz sygnalizacji świetlnej dostosowanej do potrzeb rowerzystów również przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa na drogach.

Dodatkowo, rozbudowa infrastruktury wspierającej, takiej jak stojaki na rowery, miejsca do naprawy rowerów, może zachęcić więcej mieszkańców do korzystania z rowerów. Tworzenie zielonych tras rowerowych, łączących różne części miasta oraz atrakcji turystycznych, może nie tylko poprawić bezpieczeństwo, ale również przyczynić się do rozwoju turystyki rowerowej w regionie.

Mimo że wiele osób w Sulejowie porusza się rowerem, brak odpowiedniej infrastruktury rowerowej oraz duży ruch pojazdów ciężarowych sprawiają, że jazda na rowerze jest niebezpieczna. Inwestycje w rozwój dróg rowerowych, wydzielonych pasów dla rowerów oraz dodatkowej infrastruktury są niezbędne, aby zapewnić bezpieczeństwo rowerzystom i zachęcić więcej mieszkańców do korzystania z tego ekologicznego środka transportu.

Przestarzała infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna w Sulejowie nie odpowiada na potrzeby nowoczesnego miasta. Konieczne są pilne inwestycje w modernizację sieci energetycznych oraz rozwój szybkich i niezawodnych sieci telekomunikacyjnych, aby zapewnić mieszkańcom odpowiednią jakość życia oraz stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi gospodarczemu.

Obecna infrastruktura energetyczna w Sulejowie charakteryzuje się wysokim stopniem zużycia i brakiem efektywności. Częste awarie, przerwy w dostawie prądu oraz wysokie straty energii są powszechnymi problemami, które wpływają na codzienne życie mieszkańców oraz działalność lokalnych przedsiębiorstw. Przestarzałe linie przesyłowe oraz transformatorowe wymagają natychmiastowej modernizacji, aby zwiększyć niezawodność dostaw energii i zminimalizować ryzyko awarii. Inwestycje w modernizację sieci energetycznych powinny obejmować również instalacje odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak panele słoneczne, turbiny wiatrowe. Wykorzystanie OZE pozwoli nie tylko na redukcję emisji gazów cieplarnianych, ale również na obniżenie kosztów energii oraz zwiększenie niezależności energetycznej miasta. Dodatkowo, rozwój lokalnych źródeł energii

odnawialnej przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz promowania zrównoważonego rozwoju.

Telekomunikacja to kolejny obszar, który wymaga znaczących inwestycji. Obecna sieć telekomunikacyjna w Sulejowie jest niewystarczająca i nie spełnia wymagań współczesnych użytkowników. Powolny Internet, niska przepustowość oraz częste problemy z zasięgiem telefonii komórkowej utrudniają mieszkańcom codzienne funkcjonowanie oraz ograniczają możliwości rozwoju lokalnego biznesu. W dobie cyfryzacji, szybki i niezawodny dostęp do Internetu jest kluczowy dla edukacji, pracy zdalnej, telemedycyny oraz e-administracji.

Aby sprostać tym wyzwaniom, konieczne są inwestycje w rozwój nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych, takich jak światłowody oraz sieci 5G. Wprowadzenie tych technologii pozwoli na zapewnienie mieszkańcom szybkiego i niezawodnego dostępu do Internetu, co przyczyni się do poprawy jakości życia oraz zwiększenia atrakcyjności Sulejowa jako miejsca do życia i pracy. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej jest również kluczowy dla przyciągania inwestorów oraz rozwijania innowacyjnych przedsiębiorstw, które wymagają zaawansowanych technologii komunikacyjnych.

Przestarzała infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna w Sulejowie stanowi poważne ograniczenie dla rozwoju miasta. Modernizacja sieci energetycznych, w tym inwestycje w odnawialne źródła energii oraz rozwój szybkich i niezawodnych sieci telekomunikacyjnych są niezbędne, aby zapewnić mieszkańcom odpowiednią jakość życia oraz stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi gospodarczemu. Tylko poprzez kompleksowe podejście do modernizacji infrastruktury można osiągnąć zrównoważony rozwój i poprawić konkurencyjność Sulejowa na tle innych miast.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Podsumowanie:

Zjawisko negatywne: brak miejsc parkingowych, zaniedbane podwórka oraz brak przystosowania podwórek dla osób z niepełnosprawnościami, opuszczone i zaniedbane budynki w centrum Sulejowa (potwierdzone wizja lokalną)

Zjawisko negatywne: braki w infrastrukturze rowerowej (miasto Sulejów)

Zjawisko negatywne: przestarzała infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna utrudniająca rozwój miasta

Zjawisko negatywne: niewystarczający dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji

- Wskaźnik: liczba ogólnodostępnych obiektów infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze z uwzględnieniem średniej dla gminy Sulejów [%]

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie liczby miejsc infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej na terenie gminy Sulejów oraz obliczono wskazany wyżej wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości niższe od średniej dla gminy ogółem, wskazując tereny, na których zdiagnozowano występowanie zjawiska negatywnego.

Tabela 26 Liczba ogólnodostępnych obiektów infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze z uwzględnieniem średniej dla gminy Sulejów

Obszar	liczba mieszkańców	miejsca infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej ogólnodostępnej	wskaźnik
Gmina ogółem	16136	21	0,13
Sulejów- miasto	5926	5	0,08
Sołectwa	10210	16	0,16
Barkowice	426	1	0,23
Barkowice-Mokre	142	0	0,00
Biała	448	1	0,22
Bilska Wola-Kolonia	210	2	0,95
Bilska-Wola	205		0,00
Kałek	308	0	0,00
Klementynów	220	0	0,00
Kłudzice	372	3	0,81
Koło	391	2	0,51
Korytnica	289	3	1,04
Krzewiny	243	1	0,41
Kurnędz	346	1	0,29
Łazy-Dąbrowa	182	0	0,00
Łęczno	436	0	0,00
Nowa Wieś	149	0	0,00
Podlubień	139	0	0,00
Poniatów	900	0	0,00
Przygłów	1013	0	0,00
Uszczyn	669	0	0,00
Witów	308	0	0,00
Witów-Kolonia	481	0	0,00
Włodzimierzów	1778	0	0,00
Wójtostwo	82	0	0,00
Zalesice	274	2	0,73
Zalesice-Kolonia	199	0	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Sulejowie

6. Problemy techniczne

Analizie podlegają również problemy techniczne – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych, umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ (potwierdzone wizją lokalną)

Miasto Sulejów, mimo przeprowadzonych w ubiegłych latach prac rewitalizacyjnych, nadal wymaga dalszych działań, aby poprawić jakość życia swoich mieszkańców i dostosować przestrzeń miejską do współczesnych standardów. Obecnie przestrzeń miejska nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co znacząco ogranicza ich mobilność i dostęp do podstawowych usług. Wiele chodników znajduje się w złym stanie – są nierówne, popękane i brakuje na nich odpowiednich podjazdów oraz obniżek krawężników, co utrudnia poruszanie się nie tylko osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, ale również osobom starszym oraz rodzicom z wózkami dziecięcymi.

Kamienice, szczególnie te będące własnością prywatną, są w fatalnym stanie technicznym. Wiele z nich jest zaniedbanych, z odpadającymi tynkami, nieszczelnymi dachami i zniszczonymi elewacjami, co nie tylko wpływa na estetykę miasta, ale również stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców. Konieczne są kompleksowe prace remontowe i modernizacyjne, które pozwolą na przywrócenie im dawnego blasku oraz poprawę warunków mieszkaniowych.

Sytuacja w mieście Sulejów jest szczególnie trudna w porównaniu z innymi miejscowościami w gminie. W żadnej z nich nie występują problemy na taką skalę jak w Sulejowie. Infrastruktura w mniejszych miejscowościach jest zazwyczaj w lepszym stanie, co sprawia, że różnice w jakości życia mieszkańców są znaczące. Sulejów, będąc największym ośrodkiem w gminie, powinien być przykładem estetycznego miasta, jednak obecne problemy przestrzenne i techniczne wymagają pilnych działań.

Aby sprostać tym wyzwaniom, niezbędne są dalsze inwestycje w infrastrukturę miejską. Modernizacja chodników i dróg, dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz przeprowadzenie gruntownych remontów prywatnych kamienic powinny stać się priorytetem. Programy wsparcia dla właścicieli prywatnych budynków,

które pomogą im w przeprowadzeniu niezbędnych napraw, mogą przyczynić się do szybszej poprawy stanu technicznego tych obiektów. Dalsze prace rewitalizacyjne muszą również obejmować rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych, które są niezbędne dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz przyciągnięcia turystów. Zadbane parki, place zabaw i ścieżki rowerowe mogą stać się miejscami spotkań społeczności lokalnej, sprzyjającymi integracji i aktywnemu wypoczynkowi.

Miasto Sulejów, mimo dotychczasowych wysiłków rewitalizacyjnych, nadal stoi przed licznymi wyzwaniem, które wymagają dalszych, skoordynowanych działań. Przestrzeń miejska musi zostać dostosowana do potrzeb wszystkich mieszkańców, a stan techniczny budynków i infrastruktury znacznie poprawiony. Tylko poprzez konsekwentne inwestycje i współpracę władz z mieszkańcami możliwe będzie przywrócenie miastu dawnego blasku i stworzenie przyjaznego, bezpiecznego środowiska do życia.

Fotografia 24. Plac Straży - zachodnia część miasta

Źródło: Fotografia własna

Zabudowa w centrum miasta Sulejów jest chaotyczna, co stanowi poważny problem urbanistyczny i estetyczny. Centrum miasta nie posiada wyraźnie zdefiniowanych stref handlowych, mieszkalnych czy rekreacyjnych, co prowadzi do konfliktów funkcjonalnych i utrudnia codzienne życie mieszkańców. Ruchliwe trasy drogowe, przecinające centrum miasta, dodatkowo niszczą strukturę urbanistyczną Sulejowa. Główne drogi, takie jak krajowe trasy nr 12 i nr 74, generują duże natężenie ruchu, w tym ciężarowego, co powoduje liczne problemy. Intensywny ruch samochodowy prowadzi do zanieczyszczenia powietrza, hałasu

oraz wibracji, które negatywnie wpływają na stan techniczny budynków, szczególnie tych zabytkowych. Wibracje spowodowane ruchem ciężarówek mogą przyczynić się do mikropęknięć w konstrukcjach budynków, co w dłuższej perspektywie prowadzi do ich degradacji. Ruchliwe drogi utrudniają również bezpieczne i komfortowe poruszanie się pieszym i rowerzystom. Brak odpowiednich przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych oraz miejsc do parkowania powoduje, że centrum miasta staje się mniej przyjazne dla mieszkańców i turystów. Utrudniona komunikacja i zatory drogowe w godzinach szczytu dodatkowo pogłębiają problem, prowadząc do frustracji i zniechęcenia mieszkańców.

Chaotyczna zabudowa i intensywny ruch drogowy wpływają również negatywnie na działalność gospodarczą w centrum miasta. Sklepy, restauracje i inne punkty usługowe tracą klientów, którzy wolą unikać zatłoczonych i hałaśliwych obszarów. W efekcie, wiele lokalnych biznesów boryka się z problemami finansowymi, a niektóre z nich są zmuszone do zamknięcia działalności. To z kolei prowadzi do dalszego pogarszania się stanu centrum miasta, które staje się coraz mniej atrakcyjne zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających.

Wprowadzenie rozwiązań ograniczających ruch samochodowy w centrum miasta, takich jak strefy uspokojonego ruchu czy rozbudowa infrastruktury dla pieszych i rowerzystów, jest kluczowe dla poprawy jakości życia mieszkańców. Modernizacja i rozbudowa sieci dróg oraz stworzenie nowych miejsc parkingowych na obrzeżach centrum mogą znacząco zmniejszyć natężenie ruchu i poprawić płynność komunikacji. Planowana obwodnica miasta (S12) na pewno odciąży z ruchu centrum miasta. Podsumowując, chaotyczna zabudowa i ruchliwe trasy drogowe niszczą strukturę urbanistyczną centrum Sulejowa, wpływając negatywnie na estetykę, funkcjonalność i jakość życia mieszkańców. Konieczne są kompleksowe działania w zakresie planowania przestrzennego i zarządzania ruchem, aby uporządkować przestrzeń miejską, poprawić jej estetykę i stworzyć przyjazne warunki do życia i pracy. Tylko poprzez skoordynowane i konsekwentne działania można przywrócić centrum Sulejowa jego dawną świetność i atrakcyjność.

Fotografia 25. Kamienice w centrum Sulejowa

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 26. Centrum Sulejowa - skrzyżowanie dróg krajowych

Źródło: Fotografia własna

Infrastruktura drogowa w mieście Sulejów jest w dobrym stanie, co znacząco ułatwia poruszanie się zarówno mieszkańcom, jak i przyjezdnym. Jednakże, mimo ogólnie zadowalającej kondycji dróg, konieczne są dalsze prace remontowe, aby utrzymać i poprawić ich stan. W szczególności, chodniki w wielu miejscach są powybijane, co stwarza poważne problemy dla pieszych, zwłaszcza dla osób starszych, dzieci oraz osób z

niepełnosprawnościami. Nierówne nawierzchnie, popękane płytki i brak odpowiednich podjazdów utrudniają codzienne poruszanie się i mogą prowadzić do niebezpiecznych upadków i urazów.

Dodatkowo, zieleń wzdłuż dróg również wymaga poprawy. Drzewa, krzewy i trawniki, które mogłyby stanowić naturalną barierę chroniącą przed hałasem oraz zanieczyszczeniami powietrza, są często zaniedbane. Brak regularnej pielęgnacji i konserwacji zieleni miejskiej sprawia, że nie pełni ona swojej roli w sposób optymalny. Zaniedbane pasy zieleni tracą na estetyce, co negatywnie wpływa na ogólny wizerunek miasta i komfort mieszkańców. Zieleń miejska nie tylko poprawia estetykę przestrzeni publicznych, ale również przyczynia się do poprawy jakości powietrza, redukcji hałasu i tworzenia przyjemniejszego mikroklimatu w miejskich obszarach.

Aby poprawić sytuację, konieczne są skoordynowane działania w zakresie remontów i modernizacji zarówno dróg, jak i chodników. Prace te powinny obejmować wymianę uszkodzonych nawierzchni, wyrównywanie chodników oraz instalację nowych, bardziej trwałych materiałów, które zapewnią długotrwałą stabilność i bezpieczeństwo. Dodatkowo, warto zwrócić uwagę na dostosowanie chodników do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprzez instalację odpowiednich podjazdów i obniżeń krawężników, co znacząco poprawi dostępność przestrzeni miejskiej.

Oprócz remontów dróg i chodników, konieczne jest także zintensyfikowanie prac związanych z pielęgnacją zieleni miejskiej. Regularne przycinanie drzew i krzewów, koszenie trawników oraz sadzenie nowych roślin to podstawowe działania, które mogą znacząco poprawić wygląd i funkcjonalność zieleni wzdłuż dróg. Warto również rozważyć wprowadzenie dodatkowych elementów małej architektury, takich jak ławki, kosze na śmieci czy kwietniki, które uczynią przestrzeń publiczną bardziej przyjazną i estetyczną. Wzrost dbałości o infrastrukturę drogową i zieleń miejską przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców Sulejowa. Estetyczne, bezpieczne i dobrze utrzymane przestrzenie publiczne zwiększają komfort życia, sprzyjają integracji społecznej i zachęcają do spędzania czasu na świeżym powietrzu. Lepsze chodniki i zieleń miejska przyciągną również turystów, co może mieć pozytywny wpływ na lokalną gospodarkę, wspierając rozwój usług i handlu.

Fotografia 27 Ulica Garncarska, Sulejów

Źródło: Fotografia własna

W najgorszym stanie w Sulejowie znajdują się kamienice, które są źle izolowane i zaniedbane. Klatki schodowe w tych budynkach są w fatalnym stanie, nierzadko zniszczone, brudne i nieprzystosowane do potrzeb osób starszych oraz z niepełnosprawnościami. Brak odpowiednich ramp, poręczy i wind znacząco utrudnia codzienne funkcjonowanie mieszkańców z ograniczoną mobilnością, co prowadzi do ich wykluczenia społecznego i ograniczenia ich niezależności. Na ścianach wielu kamienic można zauważyć grzyby i pleśń, które są wynikiem długotrwałej wilgoci i braku odpowiedniej wentylacji. Grzyby na ścianach nie tylko szpecą wnętrza, ale przede wszystkim stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, prowadząc do chorób układu oddechowego, alergii oraz innych schorzeń. Nieszczelne okna i dachy dodatkowo pogarszają sytuację, powodując straty ciepła zimą i nadmierne nagrzewanie się pomieszczeń latem. Brak izolacji termicznej sprawia, że koszty ogrzewania są bardzo wysokie, co stanowi duże obciążenie finansowe dla mieszkańców.

Stan tych kamienic negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Zaniedbane budynki obniżają estetykę przestrzeni miejskiej, co zniechęca zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów oraz turystów. Zniszczone elewacje, odpadający tynk i nieszczelne dachy sprawiają, że centrum Sulejowa traci na atrakcyjności, co wpływa na ogólną percepcję miasta jako miejsca zaniedbanego i niedoinwestowanego.

Problemy związane z fatalnym stanem kamienic mają również wpływ na zdrowie i komfort życia mieszkańców. Zimne, wilgotne i zagrzybione mieszkania prowadzą do złego samopoczucia, problemów zdrowotnych oraz pogorszenia jakości życia. Mieszkańcy, zwłaszcza osoby starsze, dzieci i osoby z chorobami układu oddechowego, są szczególnie narażeni na negatywne skutki związane z życiem w takich warunkach. Dodatkowo, wysokie koszty ogrzewania i konieczność częstych napraw stanowią duże obciążenie finansowe dla mieszkańców, co może prowadzić do ubóstwa energetycznego i dodatkowych problemów społecznych.

Aby poprawić sytuację, konieczne są pilne i skoordynowane działania w zakresie remontów i modernizacji kamienic. Niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowych prac renowacyjnych, które obejmą izolację termiczną budynków, wymianę nieszczelnych okien i dachów oraz naprawę klatek schodowych. Wprowadzenie odpowiednich rozwiązań dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, takich jak instalacja wind, poręczy i ramp, jest kluczowe dla zapewnienia im pełnego dostępu do swoich mieszkań i zwiększenia ich niezależności.

Dodatkowo, konieczne jest zwrócenie uwagi na problem wilgoci i grzybów, poprzez zapewnienie odpowiedniej wentylacji i usunięcie istniejących zagrzybień. Takie działania nie tylko poprawią estetykę wewnątrz, ale przede wszystkim przyczynią się do poprawy zdrowia mieszkańców. Programy wsparcia finansowego i technicznego dla właścicieli prywatnych kamienic mogą pomóc w przeprowadzeniu niezbędnych prac remontowych, co przyczyni się do poprawy warunków mieszkaniowych oraz ogólnego wizerunku miasta.

Fatalny stan kamienic w Sulejowie, obejmujący złe izolacje, nieszczelności w oknach i dachach, zaniedbane klatki schodowe oraz obecność grzybów na ścianach, ma negatywny wpływ na wizerunek miasta oraz zdrowie i komfort życia mieszkańców. Pilne działania remontowe i modernizacyjne są niezbędne, aby poprawić warunki mieszkaniowe, zwiększyć atrakcyjność miasta oraz zapewnić mieszkańcom bezpieczne i zdrowe środowisko do życia.

Fotografia 28. Kamienice przy ulicy Koneckiej

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 29. Elewacja kamienicy

Źródło: Fotografia własna

Wiele budynków w mieście Sulejów jest opuszczonych i wymaga rozbiórki, co stanowi poważny problem dla jakości życia mieszkańców oraz estetyki miasta. Opuszczone budynki, często w zaawansowanym stanie degradacji, nie tylko szpecą krajobraz, ale także stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa. Zaniebane, zniszczone struktury mogą być miejscem działalności nielegalnych oraz stwarzają ryzyko pożarów, zawalenia się i innych wypadków, co obniża poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Oprócz opuszczonych budynków, w Sulejowie można znaleźć wiele nowych, niedokończonych obiektów, które jeszcze bardziej potęgują negatywne wrażenie. Te niedokończone projekty budowlane, często porzucone z powodu braku funduszy lub problemów administracyjnych, stoją jako trwałe przypomnienie nieudanych inwestycji. Ich obecność obniża wartość okolicznych nieruchomości i zniechęca potencjalnych inwestorów oraz nowych mieszkańców do osiedlania się w Sulejowie.

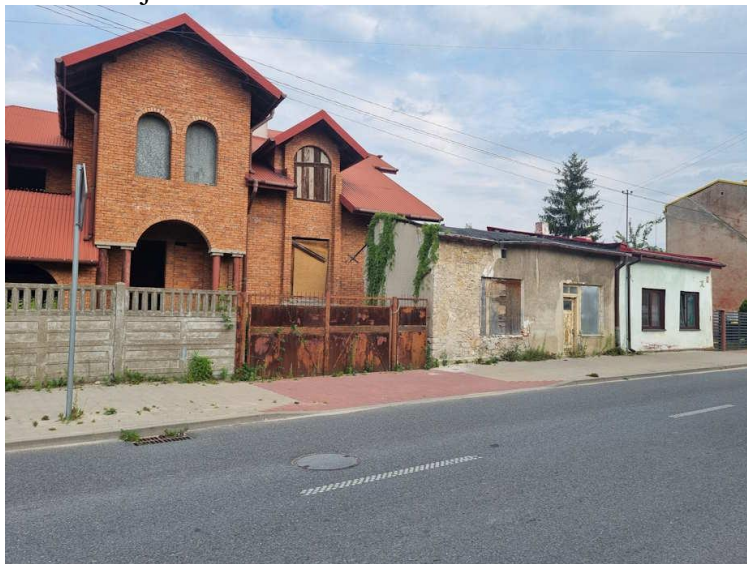
Takie zaniebane i nieukończone budynki wpływają negatywnie na ogólną jakość życia w mieście. Brak dbałości o przestrzeń miejską odbija się na codziennym życiu mieszkańców, którzy muszą mierzyć się z nieprzyjaznym otoczeniem. Estetyka miasta znacząco cierpi, co wpływa na samopoczucie i morale mieszkańców. Obrazy zrujnowanych budynków i niedokończonych budowli w przestrzeni miejskiej tworzą wrażenie zaniedbania i braku troski o rozwój miasta, co może prowadzić do poczucia rezygnacji i apatii wśród społeczności lokalnej. Opuszczone i niedokończone budynki również wpływają negatywnie na lokalną gospodarkę. Mniej atrakcyjne miasto przyciąga mniej turystów, co ogranicza dochody z

branży turystycznej i usługowej. Ponadto, potencjalni inwestorzy mogą unikać inwestowania w mieście, które sprawia wrażenie zaniedbanego i nierozwijającego się, co dodatkowo hamuje rozwój ekonomiczny Sulejowa.

Aby poprawić sytuację, konieczne są skoordynowane działania mające na celu zarówno rozbiórkę opuszczonych budynków, jak i dokończenie niedokończonych projektów. Rozbiórka zrujnowanych budynków może uwolnić cenne tereny, które mogłyby zostać przeznaczone na nowe inwestycje, takie jak: parki, place zabaw, centra społeczne lub nowe budownictwo mieszkalne. Tego rodzaju projekty mogą przyczynić się do ożywienia przestrzeni miejskiej, poprawy estetyki i stworzenia bardziej przyjaznego otoczenia dla mieszkańców.

Dokończenie niewykończonych obiektów budowlanych powinno być priorytetem, aby uniknąć dalszego marnotrawstwa zasobów i przestrzeni. Współpraca z inwestorami oraz programy wsparcia finansowego mogą pomóc w zrealizowaniu tych projektów, co przyniesie korzyści zarówno dla właścicieli budynków, jak i dla całej społeczności. Dodatkowo, wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych i administracyjnych może zapobiec przerywaniu budowy kolejnych inwestycji w przyszłości.

Fotografia 30. Centrum Sulejowa

Źródło: Fotografia własna

Stan niektórych podwórek wokół kamienic i domów jednorodzinnych w centrum Sulejowa jest fatalny, co stanowi poważny problem dla mieszkańców i ogólnej estetyki miasta. Podwórka te są często nieutwardzone, co prowadzi do powstawania błota i kałuż po każdym deszczu, znacznie utrudniając codzienne korzystanie z tych przestrzeni. Brak utwardzonej nawierzchni sprawia, że poruszanie się po nich jest nie tylko niewygodne, ale także

niebezpieczne, zwłaszcza dla osób starszych, dzieci i osób z niepełnosprawnościami, które mogą mieć trudności z przemieszczaniem się w takich warunkach.

Jednym z najbardziej uciążliwych problemów są podtopienia, które regularnie występują na nieutwardzonych podwórkach. Woda deszczowa nie ma odpowiedniego odpływu, gromadzi się na powierzchni, tworząc duże kałuże i rozlewiska. Podtopienia te mogą prowadzić do uszkodzeń fundamentów budynków, co z kolei zwiększa ryzyko poważnych problemów konstrukcyjnych. Ponadto, stojąca woda sprzyja rozwojowi pleśni i grzybów, które mogą przenikać do wnętrza budynków, stwarzając zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. Stan tych podwórek ma również negatywny wpływ na estetykę całej okolicy. Zaniedbane, błotniste i podtopione podwórka tworzą wrażenie chaosu i braku dbałości, obniżając ogólny wizerunek miasta. Taka sytuacja zniechęca zarówno mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów oraz turystów, którzy mogliby być zainteresowani Sulejowem. Estetyka przestrzeni publicznych jest kluczowa dla budowania pozytywnego wizerunku miasta i przyciągania nowych inwestycji oraz turystów.

Aby poprawić stan podwórek wokół kamienic i domów jednorodzinnych w centrum Sulejowa, konieczne są pilne działania w zakresie infrastruktury. Przede wszystkim, należy utwardzić nawierzchnie podwórek, co pozwoli na eliminację problemów z błotem i kałużami. Utwardzenie nawierzchni może obejmować zastosowanie kostki brukowej, asfaltu lub innych trwałych materiałów, które zapewnią odpowiednią stabilność i wygodę użytkownika. Ważnym elementem poprawy stanu podwórek jest również stworzenie odpowiedniego systemu odprowadzania wody deszczowej. Instalacja drenażu, studzienek deszczowych oraz rynien pozwoli na skuteczne zarządzanie wodą opadową, co zapobiegnie podtopieniom i uszkodzeniom budynków. Dodatkowo, wprowadzenie zielonych rozwiązań, takich jak roślinność absorbująca wodę, może wspomóc naturalne odprowadzanie wody i poprawić estetykę podwórek.

Rewitalizacja podwórek powinna również uwzględniać stworzenie przestrzeni rekreacyjnych i zielonych, które będą sprzyjać integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców. Ławki, place zabaw, altany oraz zielone skwery mogą stać się miejscami spotkań i odpoczynku dla mieszkańców, co pozytywnie wpłynie na ich samopoczucie i relacje społeczne.

Fatalny stan podwórek wokół kamienic i domów jednorodzinnych w centrum Sulejowa, charakteryzujący się nieutwardzonymi nawierzchniami i podtopieniami, ma negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz estetykę miasta. Pilne działania w zakresie utwardzenia nawierzchni, stworzenia systemu odprowadzania wody oraz rewitalizacji

przestrzeni rekreacyjnych są niezbędne, aby poprawić warunki mieszkaniowe, zwiększyć atrakcyjność miasta i zapewnić mieszkańcom bezpieczne oraz przyjazne otoczenie.

Fotografia 31. Podwórko w Sulejowie

Źródło: Fotografia własna

Największym zasobem historycznym całej gminy jest Klasztor Cystersów. Zespół klasztorny opactwa cysterskiego w Sulejowie, położony w Podklasztorzu, będącym obecnie dzielnicą Sulejowa, to jeden z najlepiej zachowanych zespołów cysterskich w Polsce, będący zabytkiem architektury romańskiej. Jest to najważniejszy zabytek w mieście Sulejów oraz w całym województwie łódzkim. 22 października 2012 roku obiekt został wpisany na listę Pomników historii, co podkreśla jego wyjątkowe znaczenie kulturowe i historyczne.

Najistotniejszymi zachowanymi elementami zespołu klasztornego są:

- Kościół św. Tomasza Kantuaryjskiego: Jest to trójnawowa bazylika z transeptem, której budowę zakończono w roku 1232, co symbolizuje data konsekracji kościoła. Bryła kościoła zachowała się w nienaruszonym układzie, a front zdobią romański portal i rozeta. Wyposażenie świątyni pochodzi z okresów baroku i rokoka, co nadaje wnętrzu wyjątkowego charakteru.
- Skrzydło wschodnie klasztoru: To jedyna zachowana część klasztoru, w której obecnie znajduje się muzeum. W skrzydle tym zachowały się również późnoromański kapitularz oraz gotyckie krużganki. Sklepienie kapitularza opiera się na jednej kolumnie, umieszczonej w środku pomieszczenia. Niestety, skrzydło południowe,

pochodzące z XVI wieku, jest w ruinie. Dawniej trzy skrzydła klasztoru i kościół otaczały wirydarz.

- Siedziba rzymskokatolickiej parafii św. Tomasza Kantuaryjskiego: Opactwo pełni funkcję siedziby parafii, co podkreśla jego znaczenie nie tylko jako zabytku, ale także jako aktywnego ośrodka życia religijnego.

Niestety, stan tego cennego zabytku jest zły i wymaga pilnych prac renowacyjnych. Zarówno zewnętrzne elementy budynków, jak i wnętrza świątyni oraz skrzydła klasztorne potrzebują gruntownej renowacji, aby zachować ich historyczną i architektoniczną wartość dla przyszłych pokoleń. Konieczne jest podjęcie działań mających na celu zabezpieczenie strukturalne, odnowienie fasad oraz wnętrz, a także przywrócenie pierwotnego blasku temu wyjątkowemu obiektowi. Renowacja klasztoru cysterskiego w Sulejowie to priorytet, który pozwoli nie tylko na ochronę tego unikalnego zabytku, ale również na dalszy rozwój turystyki i kultywowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Zły stan zabytkowego zespołu klasztorne opactwa cysterskiego w Sulejowie negatywnie wpływa na rozwój całego miasta. Ten niezwykle cenny zabytek, będący najważniejszym obiektem historycznym w Sulejowie i województwie łódzkim, mógłby być kluczowym elementem promocji turystycznej i kulturowej miasta. Niestety, jego obecny stan ogranicza te możliwości, co ma szereg negatywnych konsekwencji dla lokalnej gospodarki i społeczności. Przede wszystkim, zaniedbany wygląd klasztoru odstrasza potencjalnych turystów, którzy mogliby przyjeżdżać do Sulejowa, aby podziwiać unikalną architekturę romańską i cieszyć się historycznym klimatem tego miejsca. Turystyka mogłaby stać się jednym z głównych źródeł dochodu dla miasta, przyciągając zarówno krajowych, jak i zagranicznych gości. Odpowiednio zadbane i promowane zabytki mogłyby generować znaczące przychody z biletów wstępu, przewodnictwa, sprzedaży pamiątek oraz usług gastronomicznych i hotelarskich. Ponadto, rozwój turystyki stworzyłby nowe miejsca pracy, poprawiając sytuację na lokalnym rynku pracy i zwiększając dochody mieszkańców.

Zły stan klasztoru wpływa również negatywnie na poczucie tożsamości i dumy lokalnej społeczności. Mieszkańcy Sulejowa mogą czuć się zniechęceni i zaniepokojeni widokiem zaniedbanego zabytku, który mógłby być wizytówką ich miasta. Odbudowa i renowacja klasztoru mogłyby przyczynić się do wzmocnienia lokalnej tożsamości, podnosząc morale mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy społeczne oraz kulturalne.

Wykorzystanie pełnego potencjału zespołu klasztorne ma ogromne znaczenie dla przyszłości Sulejowa. Renowacja zabytku pozwoliłaby na organizację licznych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i religijnych, takich jak koncerty, wystawy, warsztaty czy

konferencje, które przyciągnęłyby zarówno lokalnych mieszkańców, jak i gości spoza regionu. Takie inicjatywy mogłyby ożywić życie kulturalne miasta, przyczyniając się do jego wszechstronnego rozwoju. Oprócz korzyści ekonomicznych i społecznych, renowacja klasztoru cysterskiego miałaby również istotne znaczenie dla ochrony dziedzictwa kulturowego. Zachowanie i odnowienie tego wyjątkowego zabytku pozwoliłoby na przekazanie przyszłym pokoleniom świadectwa bogatej historii i tradycji regionu. Konserwacja architektonicznych detali, fresków, rzeźb i innych elementów zabytkowych to inwestycja w przyszłość, która zapewni ciągłość dziedzictwa kulturowego i historycznego.

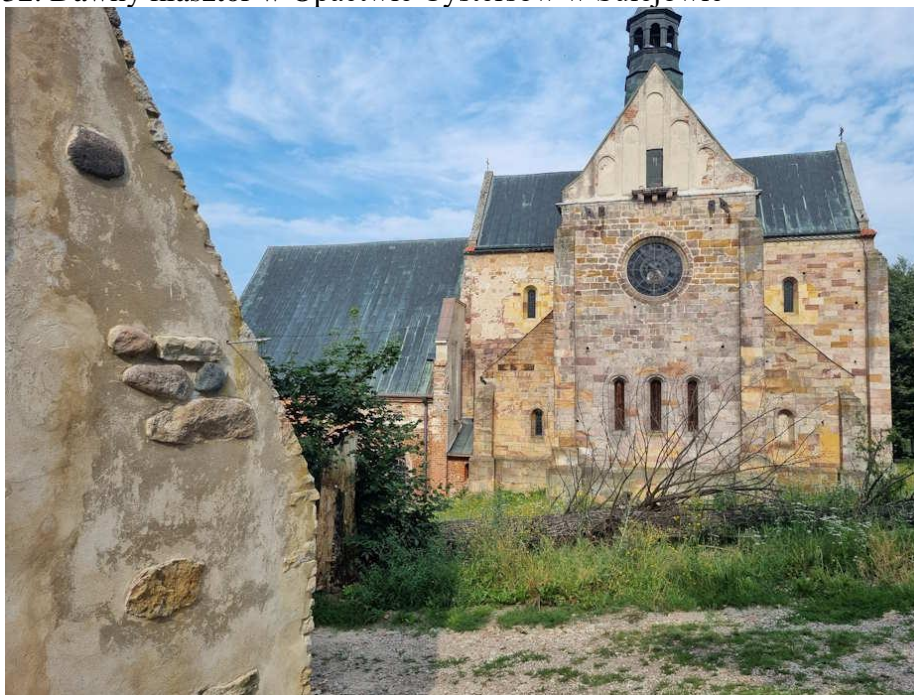
W części Opactwa Cystersów w Sulejowie znajduje się hotel, który stanowi wspaniały przykład wykorzystania tradycyjnej zabudowy do świadczenia funkcji gospodarczej. Ta unikalna integracja zabytkowej architektury z nowoczesnymi usługami hotelarskimi pokazuje, jak historyczne obiekty mogą być adaptowane do współczesnych potrzeb, przyczyniając się jednocześnie do zachowania dziedzictwa kulturowego i stymulowania lokalnej gospodarki. Hotel w Opactwie Cystersów oferuje gościom nie tylko komfortowe zakwaterowanie, ale także wyjątkowe doświadczenie pobytu w historycznym miejscu, które przenosi ich w odległe czasy. Przebywanie w murach zabytkowego klasztoru, w otoczeniu oryginalnych elementów architektonicznych, takich jak kamienne ściany, sklepienia i gotyckie krużganki, zapewnia niepowtarzalną atmosferę, która przyciąga turystów poszukujących autentycznych i wyjątkowych wrażeń. Takie połączenie historii i nowoczesności przyciąga nie tylko turystów, ale także organizatorów różnorodnych wydarzeń, takich jak konferencje, seminaria, wesela i inne uroczystości, co dodatkowo zwiększa dochody z działalności hotelowej.

Wykorzystanie części Opactwa Cystersów na potrzeby hotelu ma także pozytywny wpływ na sam zabytek. Dochody generowane przez hotel mogą być przeznaczone na prace konserwatorskie i renowacyjne, co pomaga w utrzymaniu i zachowaniu obiektu w dobrym stanie. Regularna konserwacja i troska o zabytkowe elementy architektoniczne zapewniają ich długowieczność i możliwość podziwiania przez przyszłe pokolenia. Adaptacja zabytkowej zabudowy do celów gospodarczych, takich jak hotelarstwo, stanowi również ważny przykład zrównoważonego rozwoju. Pozwala na ochronę dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym wykorzystaniu jego potencjału ekonomicznego. Tego rodzaju inicjatywy mogą inspirować inne miasta i regiony do podobnych działań, promując model, w którym historia i tradycja idą w parze z nowoczesnością i innowacyjnością.

Hotel w Opactwie Cystersów w Sulejowie przyczynia się również do promocji miasta jako atrakcyjnej destynacji turystycznej. Obecność tak unikalnego obiektu hotelowego w zabytkowym klasztorze zwiększa zainteresowanie Sulejowem wśród turystów z kraju i

zagranicy, co przekłada się na wzrost liczby odwiedzających. Większa liczba turystów oznacza większe przychody dla lokalnych przedsiębiorstw, w tym restauracji, sklepów z pamiątkami, przewodników turystycznych oraz innych usług związanych z branżą turystyczną.

Fotografia 32. Dawny klasztor w Opactwie Cystersów w Sulejowie

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 33. Dawny klasztor w Opactwie Cystersów w Sulejowie

Źródło: Fotografia własna

Wokół Opactwa Cystersów w Sulejowie, które jest jednym z najważniejszych zabytków w mieście i województwie łódzkim, ścieżki, drogi dojazdowe oraz inne elementy infrastruktury są zaniedbane, co wymaga pilnych prac pod kierunkiem konserwatora zabytków. Stan tych dróg i ścieżek jest nie tylko estetycznym problemem, ale również utrudnia dostęp do tego cennego obiektu zarówno mieszkańcom, jak i turystom, co ogranicza jego potencjał turystyczny i kulturalny.

Zaniedbane ścieżki i drogi dojazdowe wokół opactwa są często uszkodzone, z dziurami, nierównościami i brakującymi fragmentami nawierzchni, co utrudnia bezpieczne poruszanie się pieszym oraz pojazdom. W okresie deszczowym te drogi i ścieżki stają się błotniste i śliskie, co jeszcze bardziej pogarsza warunki i zwiększa ryzyko wypadków. Dla osób starszych, rodzin z małymi dziećmi oraz osób z niepełnosprawnościami, takie warunki mogą być szczególnie trudne do pokonania, ograniczając ich dostęp do opactwa.

Stan dróg dojazdowych ma również bezpośredni wpływ na wizerunek Opactwa Cystersów. Zaniedbana infrastruktura wokół tak ważnego zabytku tworzy negatywne pierwsze wrażenie, które może zniechęcić potencjalnych turystów i odwiedzających. To z kolei wpływa na liczbę odwiedzających i ogranicza możliwości rozwoju turystyki kulturowej w Sulejowie. W kontekście znaczenia Opactwa Cystersów jako Pomnika Historii, zachowanie odpowiednich standardów estetycznych i funkcjonalnych jest kluczowe dla podtrzymania jego prestiżu i atrakcyjności. Pilne prace renowacyjne pod kierunkiem konserwatora zabytków są niezbędne, aby przywrócić ścieżki i drogi dojazdowe do odpowiedniego stanu. Prace te powinny obejmować naprawę nawierzchni, usunięcie nierówności oraz zapewnienie odpowiedniego odprowadzania wody deszczowej, aby zapobiec przyszłym uszkodzeniom. Ważne jest, aby wszystkie prace były prowadzone zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, aby zachować historyczny charakter otoczenia opactwa i zapewnić jego spójność z zabytkowym kontekstem. Dodatkowo, renowacja ścieżek i dróg dojazdowych powinna uwzględniać poprawę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez instalację ramp, szerokich i równych chodników oraz odpowiednich oznaczeń. Zapewnienie dostępności jest kluczowe, aby każdy mógł cieszyć się dziedzictwem kulturowym Opactwa Cystersów, niezależnie od swoich możliwości fizycznych. Wprowadzenie dodatkowych elementów infrastruktury, takich jak oświetlenie, ławki oraz tablice informacyjne, może również przyczynić się do poprawy komfortu odwiedzających i zwiększenia atrakcyjności miejsca. Oświetlenie nie tylko zwiększy bezpieczeństwo w godzinach wieczornych, ale także podkreśli walory architektoniczne opactwa, tworząc malowniczy widok nocą. Ławki i miejsca do odpoczynku

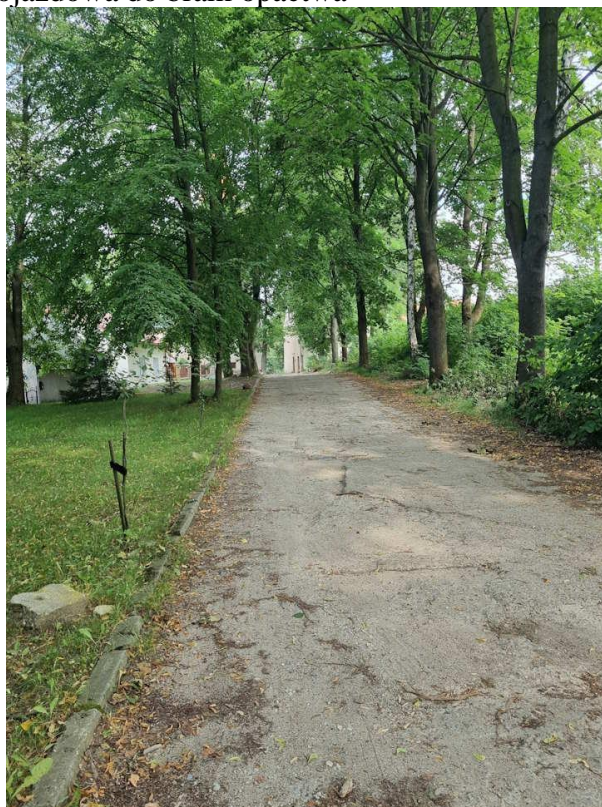
pozwolą odwiedzającym na chwilę relaksu podczas zwiedzania, a tablice informacyjne dostarczą cennych informacji o historii i znaczeniu opactwa.

Fotografia 34. Opactwo Cystersów

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 35. Droga dojazdowa do bram opactwa

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 36. Chodniki wokół opactwa

Źródło: Fotografia własna

Zły stan infrastruktury wokół Opactwa Cystersów w Sulejowie jest wyraźnie widoczny i stanowi poważny problem zarówno dla mieszkańców, jak i dla odwiedzających to miejsce turystów. Nie tylko ścieżki i drogi dojazdowe są zaniedbane, ale również niektóre prywatne domy i ich otoczenie znajdują się w złym stanie, co dodatkowo pogłębia ogólny obraz zaniedbania. Wokół Opactwa Cystersów, które jest jednym z najważniejszych zabytków w regionie, zaniedbana infrastruktura stanowi poważne wyzwanie. Stan niektórych prywatnych domów i ich otoczenia wokół opactwa jest również niepokojący. Wiele budynków jest zaniedbanych, z odpadającymi tynkami, nieszczelnymi dachami i zniszczonymi elewacjami. Podwórka są często nieutwardzone, z powstającymi kałużami po deszczach, co prowadzi do podtopień i dodatkowych uszkodzeń fundamentów budynków. Brak odpowiedniej pielęgnacji zieleni wokół tych domów, zaniedbane ogródki i zarośnięte tereny jeszcze bardziej pogarszają estetykę okolicy.

Zaniedbane domy i ich otoczenie wpływają negatywnie na ogólny wizerunek miasta i obniżają jego atrakcyjność. Turystów odwiedzających Opactwo Cystersów zniechęca widok zaniedbanych budynków i nieutrzymanych terenów, co może skutkować spadkiem liczby odwiedzających i, w konsekwencji, mniejszymi przychodami z turystyki. Mieszkańcy również odczuwają skutki zaniedbań, ponieważ zły stan infrastruktury i otoczenia wpływa na jakość ich życia, obniżając komfort codziennego funkcjonowania. Aby poprawić sytuację, konieczne są skoordynowane działania mające na celu renowację infrastruktury wokół Opactwa Cystersów oraz poprawę stanu prywatnych domów i ich otoczenia. Prace te powinny

obejmować naprawę i utwardzenie dróg oraz ścieżek, instalację systemów odprowadzania wody deszczowej oraz regularną konserwację tych elementów infrastruktury. Niezbędne jest również wsparcie dla właścicieli prywatnych domów w zakresie remontów budynków i poprawy estetyki otoczenia. Programy dotacyjne lub pożyczki na preferencyjnych warunkach mogą pomóc właścicielom w przeprowadzeniu niezbędnych prac naprawczych, co przyczyni się do poprawy stanu technicznego budynków i ogólnej estetyki miasta. Dodatkowo, działania te powinny być realizowane pod kierunkiem konserwatora zabytków, aby zapewnić, że wszelkie prace renowacyjne są zgodne z wymaganiami ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego. Zachowanie integralności architektonicznej i historycznej Opactwa Cystersów oraz jego otoczenia jest kluczowe dla podtrzymania wartości tego zabytku.

Zły stan infrastruktury wokół Opactwa Cystersów oraz niektórych prywatnych domów i ich otoczenia w Sulejowie wymaga pilnych działań naprawczych. Poprawa stanu dróg, ścieżek oraz budynków nie tylko zwiększy atrakcyjność turystyczną miasta, ale także poprawi jakość życia mieszkańców. Skoordynowane działania w zakresie renowacji infrastruktury i wsparcia dla właścicieli prywatnych domów są niezbędne, aby przywrócić miastu jego dawną świetność i stworzyć przyjazne oraz estetyczne otoczenie dla wszystkich.

Fotografia 37. Obiekty mieszkalne na Podklasztorzu

Źródło: Fotografia własna

W Sulejowie występują liczne luki w zabudowie oraz tereny niewykorzystane i zdegradowane, które mają negatywny wpływ na estetykę i funkcjonalność przestrzeni miejskiej. Jednym z najbardziej widocznych przykładów jest teren przy budynku ochotniczej

straży pożarnej, znajdujący się w pobliżu Opactwa Cystersów. Obszar ten, zamiast pełnić funkcję atrakcyjnej i użytecznej przestrzeni, pozostaje zaniedbany i nieprzystosowany do żadnych celów społecznych. Zdegradowane tereny i luki w zabudowie nie tylko szpecą krajobraz miasta, ale również stanowią niewykorzystany potencjał, który mógłby być zagospodarowany z korzyścią dla lokalnej społeczności. Przestrzenie te, jeśli odpowiednio zrewitalizowane, mogłyby stać się miejscami spotkań, rekreacji oraz aktywności społecznej, co znacząco poprawiłoby jakość życia mieszkańców oraz estetykę miasta.

Teren przy budynku ochotniczej straży pożarnej w pobliżu Opactwa Cystersów jest doskonałym przykładem miejsca, które mogłoby być przekształcone na cele społeczne. W obecnym stanie obszar ten nie jest wykorzystywany efektywnie, co przyczynia się do jego degradacji. Tymczasem, poprzez odpowiednie zagospodarowanie, można by stworzyć tam przestrzeń, która będzie służyć mieszkańcom oraz turystom odwiedzającym opactwo.

Przekształcenie tego terenu na cele społeczne mogłoby obejmować budowę parku, placu zabaw, lub nawet małego centrum społecznego. Wprowadzenie takiej infrastruktury społecznej miałoby również pozytywny wpływ na lokalną gospodarkę. Zadbane i funkcjonalne tereny przyciągnęłyby więcej turystów, co z kolei zwiększyłoby dochody lokalnych przedsiębiorców, takich jak sklepy, restauracje i kawiarnie. Ponadto, rewitalizacja tego obszaru mogłaby stać się impulsem do dalszych inwestycji w okolicy, przyczyniając się do ogólnego rozwoju miasta.

Działania związane z zagospodarowaniem terenu przy budynku ochotniczej straży pożarnej powinny być realizowane we współpracy z mieszkańcami oraz lokalnymi organizacjami społecznymi. Udział społeczności lokalnej w procesie planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych jest kluczowy, aby zapewnić, że powstałe przestrzenie będą odpowiadały rzeczywistym potrzebom i oczekiwaniom mieszkańców.

Fotografia 38. Teren przy OSP

Źródło: Fotografia własna

Miasto Sulejów boryka się z licznymi problemami technicznymi, które mają znaczący wpływ na jakość życia mieszkańców oraz ogólną atrakcyjność miasta. Problemy te obejmują przestarzałą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, wymagającą pilnych napraw i modernizacji. Częste awarie i przerwy w dostawie wody, nieszczelne rury oraz brak odpowiedniego systemu odprowadzania wody deszczowej prowadzą do podtopień i degradacji budynków, co stanowi poważne wyzwanie dla mieszkańców i przedsiębiorstw. Infrastruktura energetyczna również pozostawia wiele do życzenia, z częstymi przerwami w dostawie prądu i niską efektywnością energetyczną budynków. Stare i nieszczelne okna oraz dachy, złe izolacje termiczne i grzyby na ścianach wpływają nie tylko na komfort życia, ale również na zdrowie mieszkańców, szczególnie tych najmłodszych i najstarszych. Koszty ogrzewania są wysokie, co dodatkowo obciąża domowe budżety.

Telekomunikacja w Sulejowie jest niewystarczająca, z powolnym Internetem i problemami z zasięgiem, co ogranicza dostęp do nowoczesnych usług cyfrowych i utrudnia pracę zdalną oraz naukę. Komunikacja publiczna jest słabo rozwinięta, z ograniczoną liczbą kursów i tras, co zmusza mieszkańców do korzystania z samochodów prywatnych, zwiększając ruch drogowy i zanieczyszczenie powietrza. Zaniedbane podwórka wokół kamienic i domów jednorodzinnych, nieutwardzone i podatne na podtopienia, oraz zaniedbane ścieżki i drogi dojazdowe wokół Opactwa Cystersów, wymagają pilnych prac remontowych. Estetyka miasta cierpi na skutek zaniedbanych, opuszczonych i niedokończonych budynków, co obniża wartość nieruchomości i zniechęca inwestorów oraz turystów.

Wiele budynków w centrum miasta, szczególnie prywatnych kamienic, jest w fatalnym stanie technicznym, z odpadającymi tynkami, nieszczelnymi dachami i grzybami na ścianach. Te budynki są nieprzystosowane do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, co prowadzi do ich wykluczenia społecznego. Dodatkowo, luki w zabudowie i niewykorzystane, zdegradowane tereny, takie jak obszar przy budynku ochotniczej straży pożarnej w pobliżu opactwa, stanowią poważny problem, który wymaga pilnego zagospodarowania na cele społeczne. Tereny te mogłyby zostać przekształcone w parki, place zabaw lub centra społeczne, co znacznie poprawiłoby jakość życia mieszkańców oraz estetykę miasta.

Podsumowując, teren miasta Sulejów posiada największe problemy techniczne w całej gminie, które znacząco obniżają jakość życia mieszkańców i atrakcyjność miasta. Kompleksowe podejście do modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, energetycznej i telekomunikacyjnej, a także rewitalizacja zaniedbanych budynków i przestrzeni publicznych, są niezbędne, aby przywrócić miastu jego dawną świetność. Skuteczna rewitalizacja Sulejowa przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności turystycznej oraz rozwoju gospodarczego miasta.

ZJAWISKA NEGATYWNE W SFERZE TECHNICZNEJ

Zachowane obiekty dziedzictwa historycznego stanowią obecnie o lokalizacji obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów technicznych. Związane są one przede wszystkim z wiekiem zabudowy, jej zabytkowym charakterem oraz postępującą degradacją ze względu na znaczną kosztochłonność działań, które muszą być realizowane zgodnie z wytycznymi Konserwatora Zabytków. Specyfika przestrzenna i funkcjonalna gminy pozwoliła określić obszary o największej liczbie obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ).

Zjawisko negatywne: koncentracja problemów technicznych związana z obiektami zabytkowymi wpisanymi do GEZ

- Wskaźnik: udział obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych w Gminie Sulejów

Przedstawiono liczbę obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, obliczono średnią liczbę zabytków dla gminy, a następnie kolorem oznaczono liczby zabytków od niej wyższe, wskazując na obszar koncentracji występowania obiektów zabytkowych.

Tabela 27 Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Obszar	liczba obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ
	Ogółem = 85 średnia = 3,27
Gmina ogółem	
Sulejów- miasto	49
Sołectwa	
Barkowice	1
Barkowice-Mokre	2
Biała	1
Bilska Wola-Kolonia	0
Bilska-Wola	3
Kałek	0
Klementynów	3
Kłudzice	1
Koło	4
Korytnica	0
Krzewiny	0
Kurnędz	0
Łazy-Dąbrowa	0
Łęczno	2
Nowa Wieś	0
Podlubień	0
Poniatów	1
Przyglów	2
Uszczyn	2
Witów	13
Witów-Kolonia	0
Włodzimierzów	0
Wójtostwo	1
Zalesice	0
Zalesice-Kolonia	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

7. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, przed przystąpieniem do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, gmina musi wyznaczyć obszar zdegradowany oraz obszar podlegający rewitalizacji (Art. 8). Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi

potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako **obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:**

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Z podsumowania pogłębionej diagnozy sfery społecznej wynika, iż obszarem gminy znajdującym się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest obszar miasta Sulejów oraz sołectw: Biała, Bilska-Wola, Kałek, Poniatów oraz Zalesice.

Na obszarze tym:

- występuje ubytek liczby ludności (porównanie 2023 roku do 2020 roku);
- odnotowano ujemny przyrost naturalny na 1000 ludności;

- odnotowano niekorzystne wskaźniki salda migracji na 1000 ludności;
- występuje niekorzystna struktura wieku ludności, wyrażona udziałem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze;
- wysoki odsetek osób korzysta ze wsparcia pomocy społecznej;
- odnotowuje się wyższy odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- aktywne są tam procedury Niebieska Karta;
- występuje podwyższony wskaźnik przestępczości;
- odnotowano wyższy niż przeciętnie w gminie udział osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów".

Szerzej zjawiska te opisano w rozdziale sfera społeczna.

W celu wytyczenia obszaru zdegradowanego w tabeli poniżej zaprezentowano obszary, na których stwierdzono występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Zgodnie z zapisami Art. 9 ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Z tego powodu w poniższej tabeli przedstawiono także pozostałe negatywne zjawiska, opisane wcześniej w diagnozie, oznaczając je tylko dla tych ulic/obszarów, dla których odnotowano koncentrację występowania negatywnych zjawisk społecznych.

Zjawiska negatywne w sferach innych niż społeczna opisano zarówno za pomocą analizy wskaźnikowej, jak i na podstawie przeprowadzonej wizji lokalnej, co potwierdzają opisy i fotografie zawarte we wcześniejszych rozdziałach.

Tabela 28 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy

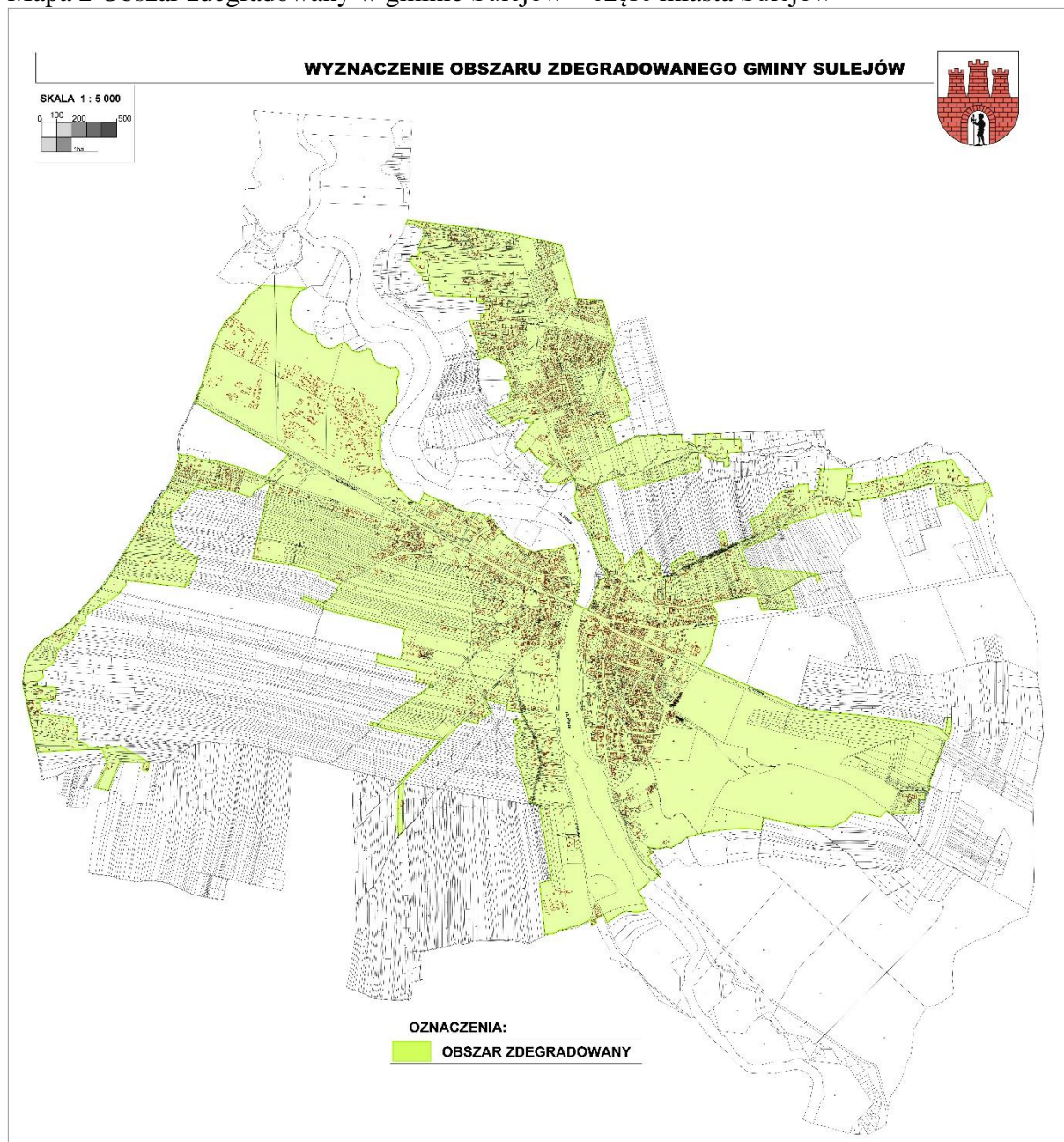
Obszar	Sfera społeczna	liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze w latach 2020-2023	liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze w latach 2020-2023	zanieczyszczenie powietrza oraz hałas wynikające z położenia przy drogach krajowych nr 12 oraz 74	Udział powierzchni materiałów zawierających azbest na danym obszarze w powierzchni danego obszaru [%]	stosunek liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby bezodpływowych zbiorników ścieków na danym obszarze	brak miejsc parkingowych, zaniebane podwórka oraz brak przystosowania podwórek dla osób z niepełnosprawnościami, opuszczone i zaniebane budynki w centrum Sulejowa	braki w infrastrukturze rowerowej	przeszarżała infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna utrudniająca rozwój miasta	liczba ogólnodostępnych obiektów infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze z uwzględnieniem średniej dla gminy Sulejów [%]	udział obiektów wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych w gminie Sulejów	Liczba zjawisk negatywnych = 24; średnia = 4
Gmina ogółem	średnia = 3	2,3	1,53		0,24	0,25				0,13	3,27	
Sulejów - miasto	9	3	3		1,64	0,12				0,08	49	10
Sołectwa												
Biała	6	4	1		0,04	0,23				0,22	1	2
Bilska-Wola	4	4	2		0,02	0,08				0,00	3	4
Kałek	4	3	3		0,01	0,34				0,00	0	3
Poniatów	5	1	3			0,39				0,00	1	3
Zalesice	4	4	0		0,03	0,18				0,73	0	2

Źródło: Opracowanie własne

OBSZAR ZDEGRADOWANY

Powyższa tabela wskazuje największą koncentrację zjawisk negatywnych poza sferą społeczną na obszarze miasta Sulejów. Średnia dla prezentowanego obszaru gminy wyniosła 4 zjawiska negatywne poza sferą społeczną, tylko w mieście Sulejów odnotowano wyższą liczbę tych zjawisk w liczbie 10. W mieście kumulują się problemy: społeczne, gospodarcze, techniczne, środowiskowe oraz funkcjonalno-przestrzenne.

Mapa 2 Obszar zdegradowany w gminie Sulejów – część miasta Sulejów

Na obszarze zdegradowanym wyróżniono zatem 9 zjawisk negatywnych w sferze społecznej, do których należą:

- zmniejszenie liczby ludności,
- ujemny przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji,
- starzenie się społeczeństwa,
- konieczność korzystania z pomocy społecznej,
- wysoki odsetek osób bezrobotnych wśród ludności w wieku produkcyjnym,
- aktywna Niebieska Karta,
- przestępczość,
- ubożenie społeczeństwa (korzystanie z programu „Korpus wsparcia seniorów”).

Ponadto, zdiagnozowano występowanie następujących zjawisk negatywnych w pozostałych sferach:

- mniejsza aktywność gospodarcza mieszkańców,
- wyrejestrowywanie działalności gospodarczej,
- zanieczyszczenie powietrza oraz hałas wynikające z położenia przy drogach krajowych nr 12 oraz 74,
- pokrycie wyrobami zawierającymi azbest,
- wysoki odsetek występowania bezodpływowych zbiorników ścieków,
- brak miejsc parkingowych, zaniedbane podwórka oraz brak przystosowania podwórek dla osób z niepełnosprawnościami, opuszczone i zaniedbane budynki w centrum Sulejowa (potwierdzone wizja lokalną),
- braki w infrastrukturze rowerowej (miasto Sulejów),
- przestarzała infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna utrudniająca rozwój miasta,
- niewystarczający dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji,
- koncentracja problemów technicznych związana z obiektami zabytkowymi wpisanymi do GEZ.

Obszar zdegradowany:

- zamieszkuje 5926 osób, co stanowi 36,73% mieszkańców gminy Sulejów (16 136 osób),
- ma powierzchnię mniejszą niż powierzchnia miasta, czyli 2624,94 ha, co stanowi mniej niż 13,96% powierzchni gminy Sulejów (18795,29 ha).

POGŁĘBIONA DIAGNOZA SFERY SPOŁECZNEJ DLA OBSZARU WYSTĘPOWANIA ZJAWISK KRYZYSOWYCH

Dla obszaru, na którym zidentyfikowano występowanie zjawisk kryzysowych, czyli dla miasta Sulejów przeprowadzono pogłębioną diagnozę sfery społecznej. W celu przanalizowania zjawisk negatywnych bardziej szczegółowo, wskaźniki przedstawiono w podziale na wyodrębnione w mieście ulice.

Zjawisko negatywne: starzenie się społeczeństwa

- Wskaźnik: udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze

W tabeli przedstawiono wyżej opisany wskaźnik. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy (wskaźniki dla miasta Sulejów ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy) i kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska.

Tabela 29 Udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze w gminie Sulejów w latach 2020-2023 z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 236
Gmina ogółem	20,46	20,57	21,17	21,68	średnia = 1,85
Sulejów- miasto	22,66	22,70	23,34	23,96	4
Akacyjowa	37,50	37,50	37,50	37,50	4
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	15,00	14,29	16,67	21,43	0
Błonie	22,73	22,02	22,22	24,00	4
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	16,67	25,00	16,67	25,00	2
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 236
Gmina ogółem	20,46	20,57	21,17	21,68	średnia = 1,85
Cmentarna	31,91	30,30	30,53	30,85	4
Częstochowska	28,57	29,17	28,89	28,26	4
Dobra Woda	12,50	13,14	12,81	13,99	0
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	28,87	28,57	26,69	27,59	4
Generała Stefana Grota-Roweckiego	22,22	23,90	25,68	25,50	4
Góra Strzelecka	17,99	17,09	17,52	18,03	0
Górna	35,92	35,64	32,99	30,53	4
Grodzka	0,00	0,00	0,00	33,33	1
Grunwaldzka	23,26	24,71	24,39	25,64	4
Handlowa	14,29	14,29	16,67	33,33	1
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	14,29	18,75	22,22	23,26	2
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	15,00	14,29	9,52	13,33	0
Jaśminowa	9,09	9,52	8,00	8,33	0
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	35,29	40,00	37,50	43,75	4
Kazimierza Jagiellończyka	22,58	24,79	26,61	27,43	4
Kazimierza Sprawiedliwego	27,50	30,77	28,95	34,21	4
Kirasjerów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klasztorna	33,94	30,63	30,36	29,09	4
Klonowa	28,57	22,22	22,22	18,18	3
Konecka	25,17	25,72	27,18	27,42	4
Konfederatów Barskich	25,64	29,73	30,56	29,73	4
Kopalnia Dolna	34,38	34,38	33,87	38,33	4
Kopalnia Górna	19,05	17,07	15,00	13,16	0
Krakowska	25,00	25,00	28,57	28,57	4
Królowej Jadwigi	11,86	11,86	19,67	16,67	0
Krótką	16,67	16,67	16,67	16,67	0
Ks. Jana Umińskiego	46,67	50,00	50,00	36,36	4
Książęca	25,00	22,22	22,22	22,22	4
Kubusia Puchatka	0,00	0,00	(-)	(-)	0
Kuligowska	32,43	33,33	38,71	38,71	4
Kwiatowa	31,11	33,33	33,33	34,09	4
Leśna	23,66	24,18	21,74	23,26	4
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	20,00	20,00	20,00	20,00	0
Łączna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łąkowa	80,00	80,00	80,00	80,00	4

Obszar	udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 236
Gmina ogółem	20,46	20,57	21,17	21,68	średnia = 1,85
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	14,29	10,00	10,53	21,05	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	16,67	16,67	0
Mauretańska	16,67	19,57	19,15	17,78	0
Mieszka I	17,07	16,67	17,07	16,67	0
Milejowska	21,37	23,08	24,35	25,22	4
Miła	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Nadpiliczna	19,23	18,92	18,92	18,67	0
Nadradońska	18,33	15,79	15,52	16,95	0
Nadrzeczna	25,86	25,42	24,53	23,53	4
Ogrodowa	25,81	24,56	24,56	26,42	4
Opacka	27,78	27,78	27,78	27,78	4
Opoczyńska	24,70	24,24	28,57	27,85	4
Parkowa	24,00	24,00	28,00	32,00	4
Piaskowa	22,22	25,37	25,37	25,00	4
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	23,53	22,02	22,97	24,76	4
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	46,67	46,15	43,75	47,06	4
Plac Targowy	40,00	40,00	40,00	40,00	4
Podkurnędz	29,41	28,75	31,58	30,26	4
Podole	20,34	20,69	20,18	21,62	1
Podwłodzimierzów	25,21	23,28	23,89	22,81	4
Polna	25,00	25,24	24,27	24,04	4
Połaniecka	0,00	0,00	6,25	6,25	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przydziałki	10,64	10,64	15,38	19,23	0
Romańska	13,29	13,41	16,56	17,18	0
Rycerska	20,00	18,83	20,13	20,12	0
Rynek	17,65	17,14	17,86	21,43	0
Sadowa	5,56	0,00	0,00	0,00	0
Słoneczna	29,03	27,12	26,67	30,00	4
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	13,33	0
Spacerowa	28,57	27,18	26,17	26,36	4
Sportowa	5,56	15,79	16,67	16,67	0
Stanisława Psarskiego	40,00	40,00	40,00	40,00	4
Staropiotrkowska	25,71	21,88	22,06	23,88	4
Starorzeczna	14,29	14,29	25,00	25,00	2
Stuziennicka	16,88	18,99	19,75	20,99	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	11,11	0

Obszar	udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 236
Gmina ogółem	20,46	20,57	21,17	21,68	średnia = 1,85
Taraszczyńska	24,66	23,73	23,97	23,49	4
Targowa	19,57	19,57	23,91	23,91	2
Tarkowa	40,00	40,00	40,00	25,00	4
Topolowa	0,00	0,00	8,33	25,00	1
Torowa	10,64	14,89	14,89	17,02	0
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	21,71	21,21	22,14	21,43	3
Wąska	26,67	25,00	21,21	24,59	4
Wczasowa	0,00	0,00	20,00	25,00	1
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	21,05	21,05	20,00	27,78	3
Władysława Łokietka	40,43	40,43	37,04	39,22	4
Wodna	15,38	15,38	22,22	22,22	2
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	29,20	32,12	35,88	37,01	4
Wspólna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	0,00	(-)	0
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	18,84	19,86	22,63	25,00	2
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródlana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Żwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sulejowie

POMOC SPOŁECZNA I BEZROBOCIE

Poniżej przedstawiono zjawiska negatywne oraz wskaźniki z zakresu pomocy społecznej i bezrobocia. Kolorem oznaczono wartości wskaźnika wyższe od średniej dla gminy w danym roku. W kolumnie ogółem podano liczbę tych wartości, obliczono średnią dla gminy (wskaźniki dla miasta Sulejów ogółem nie został uwzględniony przy wyliczaniu średniej dla gminy) i kolorem oznaczono wartości od niej wyższe, wskazując obszar koncentracji zjawiska.

POMOC SPOŁECZNA

Zjawisko negatywne: konieczność korzystania z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

- Wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

Tabela 30 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 114 średnia = 0,90
Gmina ogółem	1,10	1,17	1,10	0,92	średnia = 0,90
Sulejów- miasto	1,49	1,54	1,36	1,13	4
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Błonie	1,82	0,92	1,85	1,00	3
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cmentarna	4,26	0,00	0,00	1,06	2
Częstochowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Dobra Woda	0,42	0,85	1,24	1,23	2
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	8,79	7,14	4,24	3,45	4
Generała Stefana Grotta-Roweckiego	0,00	0,00	0,68	0,67	0
Góra Strzelecka	0,84	1,71	0,85	0,43	1
Górna	0,97	0,00	1,03	0,00	0
Grodzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Grunwaldzka	2,33	1,18	0,00	0,00	2
Handlowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jaśminowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Jagiellończyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Sprawiedliwego	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 114
Gmina ogółem	1,10	1,17	1,10	0,92	średnia = 0,90
Kirasjerów	0,00	3,85	3,70	3,70	3
Klasztorna	0,00	0,00	0,00	0,91	0
Klonowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Konecka	3,81	3,41	2,96	2,87	4
Konfederatów Barskich	2,56	2,70	0,00	0,00	2
Kopalnia Dolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kopalnia Górna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krakowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Królowej Jadwigi	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krótka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ks. Jana Umińskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Książęca	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kubusia Puchatka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kuligowska	0,00	2,78	3,23	3,23	3
Kwiatowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Leśna	0,00	3,30	1,09	3,49	2
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łączna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łąkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mauretańska	2,08	0,00	0,00	0,00	1
Mieszka I	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Milejowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Miła	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Nadpiliczna	2,56	2,70	2,70	2,67	4
Nadradońska	3,33	1,75	1,72	1,69	4
Nadrzeczna	10,34	8,47	9,43	7,84	4
Ogrodowa	1,61	0,00	0,00	0,00	1
Opacka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Opoczyńska	0,00	0,00	0,65	0,00	0
Parkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piaskowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	2,71	7,80	3,83	0,49	3
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	6,67	7,69	6,25	5,88	4
Plac Targowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podkurnędz	1,18	2,50	2,63	2,63	4

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 114
Gmina ogółem	1,10	1,17	1,10	0,92	średnia = 0,90
Podole	0,85	0,86	0,88	0,90	0
Podwłodzimierzów	0,84	0,86	0,88	0,00	0
Polna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Połaniecka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przydziałki	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Romańska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Rycerska	0,00	0,00	1,26	0,00	1
Rynek	8,82	8,57	10,71	7,14	4
Sadowa	5,56	6,25	6,25	6,25	4
Słoneczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	6,67	1
Spacerowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Sportowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Stanisława Psarskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Staropiotrkowska	1,43	1,56	1,47	1,49	4
Starorzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Studziennicka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Taraszczyńska	0,68	1,02	2,40	2,49	2
Targowa	2,17	2,17	2,17	2,17	4
Tarkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Topolowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Torowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	1,55	1,52	1,53	0,79	3
Wąska	0,00	0,00	0,00	1,64	1
Wczasowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Władysława Łokietka	0,00	0,00	1,85	1,96	2
Wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	0,73	0,00	0,76	1,57	1
Wspólna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	0,00	(-)	0
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem
	2020	2021	2022	2023	suma = 114
Gmina ogółem	1,10	1,17	1,10	0,92	średnia = 0,90
Zamkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródłana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Miejskiego w Sulejowie oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie

Zjawisko negatywne: konieczność korzystania z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

- Wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

Tabela 31 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 153
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,72	0,76	0,70	0,70	średnia = 1,21
Sulejów- miasto	0,85	0,81	0,90	0,88	4
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Błonie	0,91	1,83	1,85	1,00	4
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cmentarna	1,06	0,00	1,05	1,06	3
Częstochowska	0,00	2,08	0,00	2,17	2
Dobra Woda	0,83	0,85	2,07	1,23	4
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	2,51	1,68	1,69	1,29	4
Generała Stefana Grota-Roweckiego	0,00	0,00	1,35	0,67	1

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 153
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,72	0,76	0,70	0,70	średnia = 1,21
Góra Strzelecka	0,42	0,43	0,43	0,43	4
Górna	1,94	0,00	0,00	2,11	2
Grodzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Grunwaldzka	2,33	1,18	1,22	1,28	4
Handlowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jaśminowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Jagiellończyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Sprawiedliwego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kirasjerów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klasztorna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klonowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Konecka	0,99	0,51	0,35	0,36	1
Konfederatów Barskich	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kopalnia Dolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kopalnia Górna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krakowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Królowej Jadwigi	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krótka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ks. Jana Umińskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Książęca	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kubusia Puchatka	0,00	0,00	(-)	(-)	0
Kuligowska	2,70	0,00	0,00	0,00	1
Kwiatowa	2,22	2,22	2,22	2,27	4
Leśna	0,00	1,10	0,00	1,16	2
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	40,00	40,00	40,00	40,00	4
Łączna	50,00	50,00	50,00	50,00	4
Łąkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mauretańska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mieszka I	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Milejowska	0,85	0,85	0,87	0,87	4
Miła	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 153
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,72	0,76	0,70	0,70	średnia = 1,21
Nadpiliczna	1,28	1,35	1,35	0,00	3
Nadradońska	0,00	0,00	0,00	1,69	1
Nadrzeczna	6,90	3,39	5,66	5,88	4
Ogrodowa	1,61	0,00	0,00	0,00	1
Opacka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Opoczyńska	0,00	0,61	0,65	0,63	0
Parkowa	4,00	4,00	4,00	4,00	4
Piaskowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	0,90	1,38	1,44	0,97	4
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	6,67	7,69	6,25	5,88	4
Plac Targowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podkurnędz	1,18	0,00	1,32	1,32	3
Podole	0,85	0,86	0,88	0,90	4
Podwłodzimierzów	0,84	0,86	0,88	0,88	4
Połna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Połaniecka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przydziałki	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Romańska	0,00	1,22	1,84	1,23	3
Rycerska	0,63	1,30	0,63	1,18	2
Rynek	2,94	2,86	3,57	3,57	4
Sadowa	5,56	6,25	6,25	6,25	4
Słoneczna	0,00	1,69	0,00	0,00	1
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	6,67	1
Spacerowa	0,95	0,97	0,93	0,91	4
Sportowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Stanisława Psarskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Staropiotrkowska	1,43	1,56	1,47	1,49	4
Starorzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Studziennicka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Taraszczyńska	0,68	1,36	1,71	1,42	3
Targowa	2,17	2,17	2,17	2,17	4
Tarkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Topolowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Torowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 153
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,72	0,76	0,70	0,70	średnia = 1,21
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	1,55	1,52	1,53	0,79	4
Wąska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wczasowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Władysława Łokietka	2,13	2,13	1,85	1,96	4
Wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	0,00	0,00	0,00	1,57	1
Wspólna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródlana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Żwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Miejskiego w Sulejowie oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie

Zjawisko negatywne: konieczność korzystania z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

- Wskaźnik: udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

Tabela 32 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] (,-, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 112
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,71	0,88	0,88	0,89	średnia = 0,88
Sulejów- miasto	0,87	1,18	1,04	0,88	3
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 112
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,71	0,88	0,88	0,89	średnia = 0,88
Basztowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Błonie	1,82	0,92	1,85	2,00	4
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cmentarna	0,00	2,02	1,05	0,00	2
Częstochowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Dobra Woda	0,00	1,27	1,65	1,23	3
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	5,02	5,04	3,81	2,16	4
Generała Stefana Grot-Roweckiego	0,62	1,89	0,68	0,67	1
Góra Strzelecka	0,42	2,99	2,14	0,43	2
Górna	0,97	0,00	2,06	2,11	3
Grodzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Grunwaldzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Handlowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jaśminowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Jagiellończyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Sprawiedliwego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kirasjerów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klasztorna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klonowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Konecka	1,49	1,02	1,05	1,08	4
Konfederatów Barskich	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kopalnia Dolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kopalnia Górna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krakowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Królowej Jadwigi	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krótką	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ks. Jana Umińskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Książęca	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kubusia Puchatka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kuligowska	2,70	2,78	3,23	3,23	4

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 112
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,71	0,88	0,88	0,89	średnia = 0,88
Kwiatowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Leśna	1,08	1,10	1,09	1,16	4
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łączna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łąkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mauretańska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mieszka I	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Miejewska	1,71	0,85	0,87	0,87	1
Miła	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Nadpiliczna	0,00	0,00	0,00	1,33	1
Nadradońska	1,67	1,75	1,72	1,69	4
Nadrzeczna	1,72	1,69	0,00	0,00	2
Ogrodowa	4,84	3,51	3,51	3,77	4
Opacka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Opoczyńska	1,20	0,00	1,30	1,27	3
Parkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piaskowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	1,36	3,67	2,87	0,49	3
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Plac Targowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podkurnędz	0,00	2,50	1,32	0,00	2
Podole	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podwłodzimierzów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Polna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Połaniecka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przydziałki	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Romańska	0,63	0,61	0,61	0,00	0
Rycerska	0,63	2,60	1,89	0,59	2
Rynek	5,88	5,71	7,14	3,57	4
Sadowa	5,56	6,25	6,25	6,25	4
Słoneczna	1,61	3,39	3,33	3,33	4
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	6,67	1
Spacerowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Sportowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Obszar	udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]				ogółem = 112
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	0,71	0,88	0,88	0,89	średnia = 0,88
Stanisława Psarskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Staropiotrkowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Starorzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Studziennicka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Taraszczyńska	1,69	2,71	1,71	3,20	4
Targowa	0,00	0,00	2,17	4,35	2
Tarkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Topolowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Torowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wąska	0,00	0,00	0,00	1,64	1
Wczasowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	0,00	0,00	0,00	5,56	1
Władysława Łokietka	0,00	2,13	0,00	0,00	1
Wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	0,73	0,00	0,76	2,36	2
Wspólna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	0,00	(-)	0
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródlana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Żwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Miejskiego w Sulejowie oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie

BEZROBOCIE

Zjawisko negatywne: utrzymujące się na zbliżonym poziomie bezrobocie długotrwałe

- Wskaźnik: udział liczby osób bezrobotnych długotrwałe w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]

Tabela 33 udział liczby osób bezrobotnych długotrwałe w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%] („-„ oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych długotrwałe w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 144
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	2,22	2,39	2,32	2,33	średnia = 1,11
Sulejów- miasto	2,58	2,56	2,51	2,64	4
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Błonie	6,06	3,13	6,35	5,26	4
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cmentarna	4,44	2,13	0,00	0,00	1
Częstochowska	0,00	3,23	0,00	0,00	1
Dobra Woda	0,61	1,20	1,16	1,14	0
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	8,89	5,93	5,97	5,34	4
Generała Stefana Grot-Roweckiego	3,00	2,11	1,16	3,41	2
Góra Strzelecka	4,41	3,70	2,27	3,05	3
Górna	3,85	2,00	2,00	3,92	2
Grodzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Grunwaldzka	0,00	1,82	3,77	6,00	2
Handlowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	0,00	0,00	3,33	3,57	2
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jaśminowa	0,00	0,00	5,88	6,25	2
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Jagiellończyka	0,00	1,43	1,56	1,54	0
Kazimierza Sprawiedliwego	4,55	5,00	9,52	9,52	4
Kirasjerów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klasztorna	1,72	1,64	1,59	0,00	0
Klonowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Konecka	3,52	3,69	3,55	3,99	4

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 144
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	2,22	2,39	2,32	2,33	średnia = 1,11
Konfederatów Barskich	8,00	9,09	9,09	9,09	4
Kopalnia Dolna	0,00	0,00	3,03	3,45	2
Kopalnia Górna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krakowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Królowej Jadwigi	2,44	2,33	0,00	0,00	1
Krótką	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ks. Jana Umińskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Książęca	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kubusia Puchatka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kuligowska	4,76	5,26	5,88	5,88	4
Kwiatowa	4,35	0,00	0,00	0,00	1
Leśna	1,89	0,00	0,00	4,08	1
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łączna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łąkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mauretańska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mieszka I	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Milejowska	4,23	2,94	3,13	6,25	4
Miła	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Nadpiliczna	1,89	6,00	6,00	3,85	3
Nadradońska	2,78	5,56	5,26	5,13	4
Nadrzeczna	5,41	2,63	2,70	2,78	4
Ogrodowa	6,06	12,50	9,38	6,45	4
Opacka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Opoczyńska	0,00	3,13	3,41	2,17	2
Parkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piaskowa	2,50	0,00	0,00	2,63	2
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	3,79	5,93	4,51	4,72	4
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Plac Targowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podkurnędz	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podole	0,00	1,30	0,00	0,00	0
Podwłodzimierzów	0,00	0,00	1,45	0,00	0
Polna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Połaniecka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	14,29	0,00	0,00	0,00	1

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 144
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	2,22	2,39	2,32	2,33	średnia = 1,11
Przydziałki	3,23	3,13	0,00	3,13	3
Romańska	2,02	1,96	3,13	3,13	2
Rycerska	3,13	3,13	1,04	1,00	2
Rynek	3,70	0,00	0,00	0,00	1
Sadowa	7,14	0,00	0,00	7,14	2
Słoneczna	9,09	9,09	14,71	9,38	4
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	0,00	0
Spacerowa	0,00	1,85	3,57	3,57	2
Sportowa	8,33	10,00	0,00	0,00	2
Stanisława Psarskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Staropiotrkowska	2,08	0,00	0,00	0,00	0
Starorzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Stuziennicka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Taraszczyńska	5,75	5,71	5,20	5,95	4
Targowa	0,00	0,00	3,85	3,85	2
Tarkowa	50,00	0,00	0,00	0,00	1
Topolowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Torowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	0,00	0,00	0,00	1,39	0
Wąska	0,00	3,13	0,00	2,94	2
Wczasowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Władysława Łokietka	3,85	0,00	0,00	0,00	1
Wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	1,35	1,47	1,67	0,00	0
Wspólna	8,33	8,33	7,69	0,00	2
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	0,00	(-)	0
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	1,18	2,38	3,75	1,32	1
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródłana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Żwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Miejskiego w Sulejowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

Zjawisko negatywne: utrzymujące się bezrobocie wśród osób po 50 roku życia

- Wskaźnik: udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]

Tabela 34 Udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 131
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	1,35	1,28	1,17	1,11	średnia = 1,03
Sulejów- miasto	1,62	1,61	1,47	1,43	4
Akacyjowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Archeologów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Błonie	3,03	3,13	6,35	3,51	4
Bolesława Chrobrego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Brzozowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cicha	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Cmentarna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Częstochowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Dobra Woda	0,61	1,80	0,58	0,57	1
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Fosa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Garncarska	4,44	4,44	2,24	0,00	3
Generała Stefana Grota-Roweckiego	1,00	0,00	0,00	0,00	0
Góra Strzelecka	2,21	1,48	1,52	1,53	4
Górna	5,77	2,00	2,00	0,00	3
Grodzka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Grunwaldzka	3,51	5,45	3,77	6,00	4
Handlowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	0,00	0,00	0,00	3,57	1
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jaśminowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	0,00	14,29	0,00	0,00	1
Kazimierza Jagiellończyka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kazimierza Sprawiedliwego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kirasjerów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Klasztorna	0,00	1,64	0,00	0,00	1
Klonowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Konecka	1,76	2,15	1,61	1,99	4
Konfederatów Barskich	8,00	9,09	9,09	9,09	4

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 131
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	1,35	1,28	1,17	1,11	średnia = 1,03
Kopalnia Dolna	2,86	0,00	0,00	0,00	1
Kopalnia Górna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Krakowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Królowej Jadwigi	0,00	2,33	0,00	0,00	1
Krótka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ks. Jana Umińskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Książęca	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kubusia Puchatka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kuligowska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Kwiatowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Leśna	0,00	0,00	0,00	2,04	1
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Lipowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łączna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łąkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Małego Rycerza	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Mauretańska	3,03	0,00	0,00	0,00	1
Mieszka I	3,85	0,00	0,00	0,00	1
Milejowska	4,23	2,94	4,69	7,81	4
Miła	0,00	0,00	10,00	0,00	1
Nadpiliczna	1,89	4,00	4,00	5,77	4
Nadradońska	5,56	5,56	5,26	5,13	4
Nadrzeczna	2,70	0,00	0,00	0,00	1
Ogrodowa	3,03	3,13	3,13	3,23	4
Opacka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Opoczyńska	2,02	3,13	3,41	2,17	4
Parkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Piaskowa	2,50	0,00	2,78	2,63	2
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	1,52	1,48	1,50	2,36	4
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Plac Targowy	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Podkurnędz	0,00	2,00	0,00	0,00	1
Podole	0,00	1,30	1,32	0,00	2
Podwłodzimierzów	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Polna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Połaniecka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Południowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przejazd	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Przydziałki	3,23	0,00	2,94	0,00	2

Obszar	udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]				ogółem = 131
	2020	2021	2022	2023	
Gmina ogółem	1,35	1,28	1,17	1,11	średnia = 1,03
Romańska	1,01	2,94	2,08	1,04	2
Rycerska	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Rynek	3,70	0,00	0,00	0,00	1
Sadowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Słoneczna	6,06	9,09	11,76	9,38	4
Sosnowa	(-)	(-)	(-)	0,00	0
Spacerowa	1,82	3,70	3,57	5,36	4
Sportowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Stanisława Psarskiego	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Staropiotrkowska	4,17	2,13	0,00	0,00	2
Starorzeczna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Studziennicka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Szkolna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Taraszczyńska	2,87	2,29	2,31	3,57	4
Targowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Tarkowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Topolowa	18,18	0,00	0,00	0,00	1
Torowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Ustronna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wapienna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wąska	0,00	3,13	0,00	2,94	2
Wczasowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Władysława Łokietka	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wodna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wschodnia	1,35	0,00	3,33	0,00	1
Wspólna	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	(-)	(-)	0,00	(-)	0
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	1,18	1,19	1,25	1,32	2
Zamurowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Zielona	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Źródłana	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Żwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Miejskiego w Sulejowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

Zjawisko negatywne: niska aktywność społeczeństwa

- Wskaźnik: frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku [%]

Poniżej przedstawiono frekwencję w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku. Kolorem oznaczono wartości wskaźników niższe od średniej dla gminy ogółem (40,14%), wskazując obszary koncentracji zjawiska.

Tabela 35 Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Obszar	frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. [%]
Gmina ogółem	40,14
Sulejów- miasto	40,89
Akacyjowa	41,32
Archeologów	45,03
Barbary	(-)
Basztowa	45,03
Błonie	41,32
Bolesława Chrobrego	45,03
Brzozowa	41,32
Cicha	37,53
Cmentarna	41,32
Częstochowska	41,32
Dobra Woda	37,53
Dworcowa	(-)
Działkowa	37,53
Fosa	45,03
Garncarska	38,45
Generała Stefana Grota-Roweckiego	38,45
Góra Strzelecka	37,53
Górna	41,32
Grodzka	45,03
Grunwaldzka	45,03
Handlowa	37,53
Herbowa	(-)
Huzarska	45,03
Jałowcowa	(-)
Jana Sobieskiego	45,03
Jaśminowa	45,03
Jeziorna	(-)
Kamienna	38,45
Kazimierza Jagiellończyka	45,03
Kazimierza Sprawiedliwego	45,03
Kirasjerów	45,03
Klasztorna	37,53
Klonowa	41,32

Obszar	frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. [%]
Gmina ogółem	40,14
Konecka	38,45 / 37,53 ⁷
Konfederatów Barskich	38,45
Kopalnia Dolna	38,45
Kopalnia Górna	38,45
Krakowska	41,32
Królowej Jadwigi	45,03
Krótką	41,32
Ks. Jana Umińskiego	41,32
Książęca	45,03
Kubusia Puchatka	38,45
Kuligowska	38,45
Kwiatowa	38,45
Leśna	41,32
Letniskowa	45,03
Lipowa	41,32
Łączna	37,53
Łąkowa	45,03
Łowiecka	(-)
Malinowa	41,32
Małego Rycerza	45,03
Mauretańska	45,03
Mieszka I	45,03
Milejowska	41,32
Miła	37,53
Nadpiliczna	41,32
Nadradońska	45,03
Nadrzeczna	37,53
Ogrodowa	38,45
Opacka	45,03
Opoczyńska	37,53
Parkowa	41,32
Piaskowa	38,45
Piastowska	(-)
Piotrkowska	41,32
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)
Plac Straży	41,32
Plac Targowy	37,53
Podkurnędz	41,32
Podole	41,32
Podwłodzimierzów	41,32
Polna	41,32
Połaniecka	45,03
Południowa	41,32
Przejazd	38,45

⁷ Ul. Konecka podzielona była na dwie obwodowe komisje wyborcze.

Obszar	frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. [%]
Gmina ogółem	40,14
Przydziałki	41,32
Romańska	45,03
Rycerska	45,03
Rynek	37,53
Sadowa	37,53
Słoneczna	38,45
Sosnowa	38,45
Spacerowa	38,45
Sportowa	45,03
Stanisława Psarskiego	41,32
Staropiotrkowska	41,32
Starorzeczna	45,03
Studziennicka	38,45
Szkolna	41,32
Świerkowa	(-)
Świętego Jana	37,53
Taraszczyńska	38,45
Targowa	37,53
Tarkowa	45,03
Topolowa	41,32
Torowa	41,32
Ustronna	45,03
Wapienna	38,45
Wąska	41,32
Wczasowa	45,03
Widok	(-)
Władysława Jagiełły	45,03
Władysława Łokietka	45,03
Wodna	41,32
Wrzosowa	(-)
Wschodnia	38,45
Wspólna	45,03
Wycieczkowa	(-)
Wykopaliskowa	(-)
Wypoczynkowa	(-)
Zakątna	(-)
Zakole	(-)
Zamkowa	45,03
Zamurowa	45,03
Zielona	45,03
Źródłana	37,53
Żwirowa	(-)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie
<https://wybory.gov.pl/pe2024/pl/frekwencja/Koniec/gm/101009>

Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zjawisk negatywnych w sferze społecznej, zawartych w pogłębionej diagnozie sfery społecznej. Tabela przedstawia ostateczne podsumowania wskaźników.

Skróty użyte w tabeli:

A - udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze [%]

B - udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

C - udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

D - udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%]

E - udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]

F - udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]

G - frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. [%]

Tabela 36 Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej (znak (-) oznacza brak mieszkańców)

Obszar	A	B	C	D	E	F	G	Ogółem = 235
	ogółem = 236	ogółem = 114	ogółem = 153	ogółem = 112	ogółem = 144	ogółem = 131		
Gmina ogółem - średnia	1,85	0,90	1,21	0,88	1,11	1,03	40,14	2,3
Sulejów- miasto	4	4	4	3	4	4	40,89	6
Akacyjowa	4	0	0	0	0	0	41,32	1
Archeologów	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Barbary	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Basztowa	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Błonie	4	3	4	4	4	4	41,32	6
Bolesława Chrobrego	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Brzozowa	2	0	0	0	0	0	41,32	1
Cicha	0	0	0	0	0	0	37,53	1
Cmentarna	4	2	3	2	1	0	41,32	4
Częstochowska	4	0	2	0	1	0	41,32	2
Dobra Woda	0	2	4	3	0	1	37,53	4
Dworcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Działkowa	0	0	0	0	0	0	37,53	1
Fosa	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Garncarska	4	4	4	4	4	3	38,45	7
Generała Stefana Grota- Roweckiego	4	0	1	1	2	0	38,45	4
Góra Strzelecka	0	1	4	2	3	4	37,53	6
Górna	4	0	2	3	2	3	41,32	5
Grodzka	1	0	0	0	0	0	45,03	0
Grunwaldzka	4	2	4	0	2	4	45,03	5
Handlowa	1	0	0	0	0	0	37,53	1
Herbowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Huzarska	2	0	0	0	2	1	45,03	2
Jałowcowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Jana Sobieskiego	0	0	0	0	0	0	45,03	0

Obszar	A	B	C	D	E	F	G	Ogółem = 235
	ogółem = 236	ogółem = 114	ogółem = 153	ogółem = 112	ogółem = 144	ogółem = 131		
Gmina ogółem - średnia	1,85	0,90	1,21	0,88	1,11	1,03	40,14	2,3
Jaśminowa	0	0	0	0	2	0	45,03	1
Jeziorna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Kamienna	4	0	0	0	0	1	38,45	2
Kazimierza Jagiellończyka	4	0	0	0	0	0	45,03	1
Kazimierza Sprawiedliwego	4	0	0	0	4	0	45,03	2
Kirasjerów	0	3	0	0	0	0	45,03	1
Klasztorna	4	0	0	0	0	1	37,53	2
Klonowa	3	0	0	0	0	0	41,32	1
Konecka	4	4	1	4	4	4	38,45 / 37,53[1]	6
Konfederatów Barskich	4	2	0	0	4	4	38,45	5
Kopalnia Dolna	4	0	0	0	2	1	38,45	3
Kopalnia Górna	0	0	0	0	0	0	38,45	1
Krakowska	4	0	0	0	0	0	41,32	1
Królowej Jadwigi	0	0	0	0	1	1	45,03	0
Krótką	0	0	0	0	0	0	41,32	0
Ks. Jana Umińskiego	4	0	0	0	0	0	41,32	1
Książęca	4	0	0	0	0	0	45,03	1
Kubusia Puchatka	0	(-)	0	(-)	(-)	(-)	38,45	1
Kuligowska	4	3	1	4	4	0	38,45	5
Kwiatowa	4	0	4	0	1	0	38,45	3
Leśna	4	2	2	4	1	1	41,32	4
Letniskowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	0
Lipowa	0	0	4	0	0	0	41,32	1
Łączna	0	0	4	0	0	0	37,53	2
Łąkowa	4	0	0	0	0	0	45,03	1
Łowiecka	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Malinowa	0	0	0	0	0	0	41,32	0

Obszar	A	B	C	D	E	F	G	Ogółem = 235
	ogółem = 236	ogółem = 114	ogółem = 153	ogółem = 112	ogółem = 144	ogółem = 131		
Gmina ogółem - średnia	1,85	0,90	1,21	0,88	1,11	1,03	40,14	2,3
Małego Rycerza	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Mauretańska	0	1	0	0	0	1	45,03	1
Mieszka I	0	0	0	0	0	1	45,03	0
Milejowska	4	0	4	1	4	4	41,32	5
Miła	0	0	0	0	0	1	37,53	1
Nadpiliczna	0	4	3	1	3	4	41,32	5
Nadradońska	0	4	1	4	4	4	45,03	4
Nadrzeczna	4	4	4	2	4	1	37,53	6
Ogrodowa	4	1	1	4	4	4	38,45	6
Opacka	4	0	0	0	0	0	45,03	1
Opoczyńska	4	0	0	3	2	4	37,53	5
Parkowa	4	0	4	0	0	0	41,32	2
Piaskowa	4	0	0	0	2	2	38,45	4
Piastowska	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Piotrkowska	4	3	4	3	4	4	41,32	6
Plac im. Księdza Kanonika Antoniego Grochowskiego	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Plac Straży	4	4	4	0	0	0	41,32	3
Plac Targowy	4	0	0	0	0	0	37,53	2
Podkurnędz	4	4	3	2	0	1	41,32	4
Podole	1	0	4	0	0	2	41,32	2
Podwłodzimierzów	4	0	4	0	0	0	41,32	2
Polna	4	0	0	0	0	0	41,32	1
Połaniecka	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Południowa	0	0	0	0	0	0	41,32	0
Przejazd	0	0	0	0	1	0	38,45	1
Przydziałki	0	0	0	0	3	2	41,32	2
Romańska	0	0	3	0	2	2	45,03	3

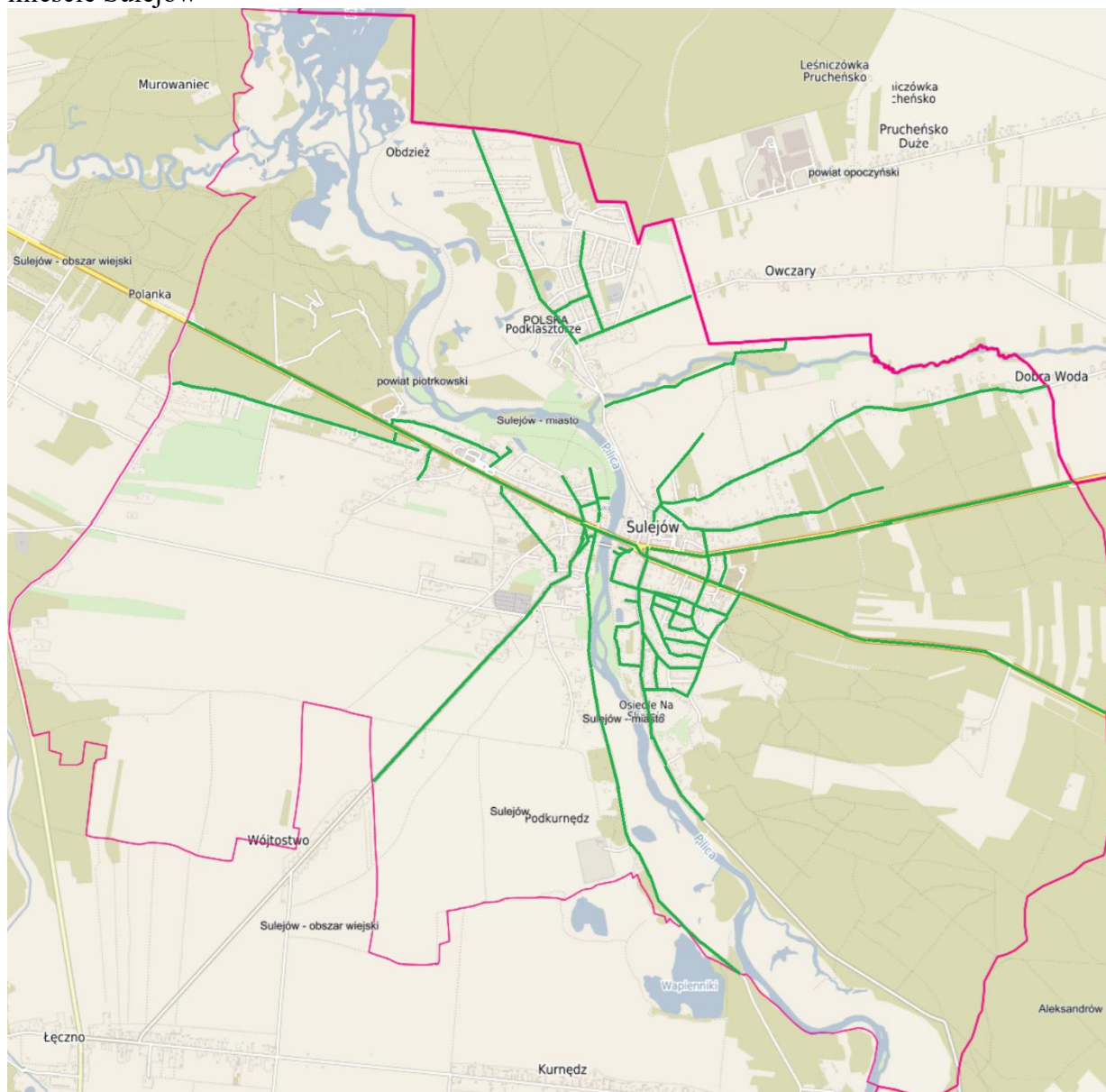

Obszar	A	B	C	D	E	F	G	Ogółem = 235
	ogółem = 236	ogółem = 114	ogółem = 153	ogółem = 112	ogółem = 144	ogółem = 131		
Gmina ogółem - średnia	1,85	0,90	1,21	0,88	1,11	1,03	40,14	2,3
Rycerska	0	1	2	2	2	0	45,03	4
Rynek	0	4	4	4	1	1	37,53	4
Sadowa	0	4	4	4	2	0	37,53	5
Słoneczna	4	0	1	4	4	4	38,45	5
Sosnowa	0	1	1	1	0	0	38,45	3
Spacerowa	4	0	4	0	2	4	38,45	5
Sportowa	0	0	0	0	2	0	45,03	1
Stanisława Psarskiego	4	0	0	0	0	0	41,32	2
Staropiotrkowska	4	4	4	0	0	2	41,32	4
Starorzeczna	2	0	0	0	0	0	45,03	1
Studziennicka	0	0	0	0	0	0	38,45	1
Szkolna	0	0	0	0	0	0	41,32	0
Świerkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Świętego Jana	0	0	0	0	0	0	37,53	1
Taraszczyńska	4	2	3	4	4	4	38,45	7
Targowa	2	4	4	2	2	0	37,53	6
Tarkowa	4	0	0	0	1	0	45,03	1
Topolowa	1	0	0	0	0	1	41,32	0
Torowa	0	0	0	0	0	0	41,32	0
Ustronna	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Wapienna	3	3	4	0	0	0	38,45	4
Wąska	4	1	0	1	2	2	41,32	5
Wczasowa	1	0	0	0	0	0	45,03	0
Widok	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Władysława Jagiełły	3	0	0	1	0	0	45,03	2
Władysława Łokietka	4	2	4	1	1	0	45,03	4
Wodna	2	0	0	0	0	0	41,32	1
Wrzosowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Obszar	A	B	C	D	E	F	G	Ogółem = 235
	ogółem = 236	ogółem = 114	ogółem = 153	ogółem = 112	ogółem = 144	ogółem = 131		
Gmina ogółem - średnia	1,85	0,90	1,21	0,88	1,11	1,03	40,14	2,3
Wschodnia	4	1	1	2	0	1	38,45	4
Wspólna	0	0	0	0	2	0	45,03	1
Wycieczkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Wykopaliskowa	0	0	(-)	0	0	0	(-)	(-)
Wypoczynkowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakątna	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zakole	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)
Zamkowa	2	0	0	0	1	2	45,03	2
Zamurowa	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Zielona	0	0	0	0	0	0	45,03	0
Źródłana	0	0	0	0	0	0	37,53	1
Źwirowa	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)	(-)

Na rysunku poniżej oznaczono ulice - obszary koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej – zgodnie z powyższą tabelą są to ulice oznaczone kolorem błękitnym.

Rysunek 2 Obszary koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej w mieście Sulejów

Źródło: Opracowanie własne przy wykorzystaniu mapy z Geoportalu Województwa Łódzkiego <https://geoportal.lodzkie.pl/imap/>

Na wyłonionym obszarze, gdzie odnotowano koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, zgodnie z pogłębioną diagnozą sfery społecznej, dodatkowo zaobserwowano:

- Wysoki udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze, czyli następuje tam proces starzenia się społeczeństwa;

- Wysoki udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa, niepełnosprawności i bezrobocia;
- Wysoki udział liczby osób bezrobotnych długotrwale oraz po 50 roku życia w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%];
- Niższą frekwencję w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 r. [%], co świadczy o niższej aktywności społecznej mieszkańców.

Wizja lokalna a również znajomość lokalnej specyfiki wskazują, iż w Sulejowie jednym z poważnych problemów społecznych jest alkoholizm, który ma negatywny wpływ na życie miasta i jego mieszkańców. Problem ten dotyka wielu rodzin, prowadząc do destabilizacji ich funkcjonowania oraz pogorszenia warunków życia. Alkoholizm często prowadzi do zaniedbywania obowiązków rodzinnych i zawodowych, co skutkuje rozpadem rodzin, problemami wychowawczymi z dziećmi oraz trudnościami w utrzymaniu zatrudnienia. Osoby uzależnione od alkoholu często borykają się z problemami zdrowotnymi, co obciąża system opieki zdrowotnej w gminie. Choroby związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu, takie jak marskość wątroby, choroby serca czy zaburzenia psychiczne, wymagają intensywnej i kosztownej opieki medycznej. Ponadto, alkoholizm jest często przyczyną problemów psychicznych, które nieleczone prowadzą do dalszej marginalizacji społecznej.

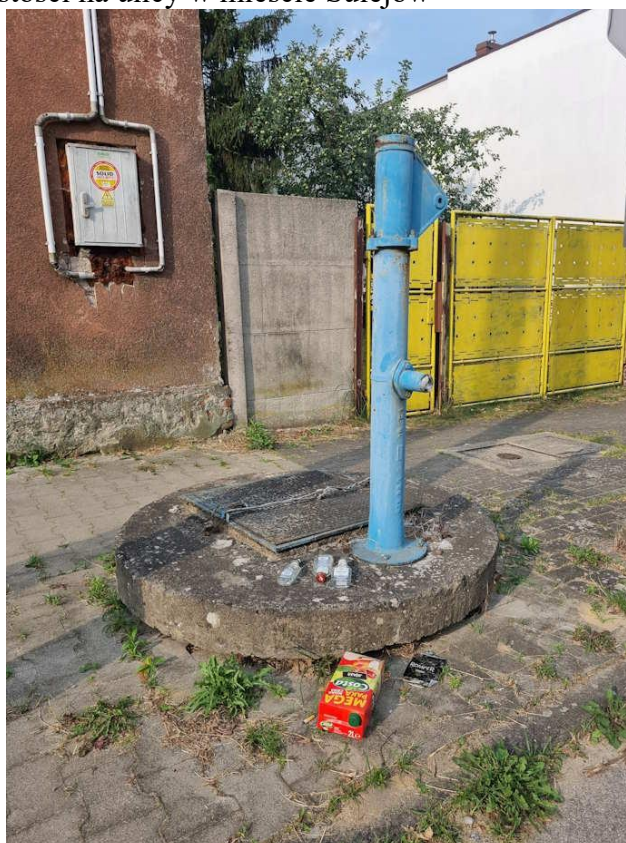
Problem alkoholizmu wpływa również na bezpieczeństwo publiczne. Osoby pod wpływem alkoholu częściej popełniają przestępstwa, w tym akty wandalizmu, przemoc domową i uliczną, co zwiększa poczucie zagrożenia wśród mieszkańców. Wysoki poziom przestępczości związanej z alkoholem obniża atrakcyjność miasta zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów, co z kolei wpływa na rozwój gospodarczy Sulejowa. Alkoholizm ma także negatywny wpływ na młodzież. Dzieci wychowywane w rodzinach z problemem alkoholowym często doświadczają zaniedbań emocjonalnych i fizycznych, co prowadzi do problemów w nauce, trudności w nawiązywaniu zdrowych relacji oraz większego ryzyka powielenia wzorców zachowań swoich rodziców w przyszłości. Młodzież często szuka ucieczki od problemów w alkoholu, co prowadzi do wczesnego uzależnienia i powielania cyklu problemów społecznych.

Brak odpowiedniego wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla osób uzależnionych oraz ich rodzin dodatkowo pogłębia problem alkoholizmu w Sulejowie. Ograniczona liczba placówek oferujących pomoc psychologiczną i terapeutyczną sprawia, że wiele osób nie otrzymuje niezbędnej pomocy, co utrudnia walkę z uzależnieniem i jego skutkami.

Podsumowując, alkoholizm jest poważnym problemem społecznym w Sulejowie, który negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, bezpieczeństwo publiczne oraz rozwój miasta. Wymaga to podjęcia zdecydowanych działań w zakresie profilaktyki, leczenia uzależnień oraz wsparcia dla osób dotkniętych problemem alkoholowym i ich rodzin. Rewitalizacja miasta powinna uwzględniać te aspekty, aby skutecznie przeciwdziałać negatywnym skutkom alkoholizmu i poprawić warunki życia mieszkańców.

W Sulejowie bardzo często miejscem spotkań stają się ulice, gdzie osoby spożywające alkohol gromadzą się w grupach. Takie zgromadzenia mają negatywne konsekwencje dla estetyki miasta i bezpieczeństwa jego mieszkańców. Ulice, które stają się miejscem spotkań, są często zaśmiecane butelkami, puszkami oraz innymi odpadami. Pozostawiane są również nieczystości, takie jak niedopałki papierosów i resztki jedzenia, co prowadzi do zanieczyszczenia przestrzeni publicznej.

Fotografia 39. Nieczystości na ulicy w mieście Sulejów

Źródło: Opracowanie własne

Nieczystości na ulicach nie tylko pogarszają wygląd miasta, ale również stanowią zagrożenie dla zdrowia publicznego. Brak odpowiednich miejsc do gromadzenia odpadów oraz ich regularnego usuwania sprawia, że ulice stają się brudne. Mieszkańcy coraz częściej wyrażają swoje niezadowolenie z powodu braku czystości i porządku w przestrzeni

publicznej, co obniża jakość życia w mieście. Ponadto, zgromadzenia osób pod wpływem alkoholu na ulicach wpływają na poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

Długotrwałe zaniedbanie przestrzeni publicznej może również negatywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy Sulejowa. Zanieczyszczone i niebezpieczne ulice zniechęcają potencjalnych inwestorów oraz turystów, co ogranicza możliwości rozwoju miasta i poprawy warunków życia jego mieszkańców. Podsumowując, problem gromadzenia się osób spożywających alkohol na ulicach Sulejowa oraz pozostawiane przez nich nieczystości mają istotny wpływ na estetykę i bezpieczeństwo miasta. Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom, konieczne jest podjęcie zdecydowanych działań w zakresie utrzymania czystości, monitorowania miejsc spotkań oraz poprawy poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Rewitalizacja miasta powinna uwzględniać te aspekty, aby przywrócić miastu atrakcyjność i zapewnić lepsze warunki życia jego mieszkańcom.

Fotografia 40. Ulica Sulejowa - miejsce spotkań

Źródło: Opracowanie własne

Mówiąc o problemach społecznych obszaru należy uwypuklić problem niepełnosprawności. Niepełnosprawność jest stanem będącym efektem dysfunkcji natury fizycznej lub psychicznej, ubytku anatomicznego wynikły z urazów, schorzeń lub zaburzeń rozwojowych i powodujący znaczące ograniczenie możliwości wykonywania podstawowych

czynności życiowych, tj. samoobsługa, przemieszczanie się, czynności manualne, orientacja w otoczeniu, zdolności komunikowania się z innymi ludźmi oraz czynności związane z uczeniem się, wykonywaniem pracy, życiem rodzinnym czy prowadzeniem gospodarstwa domowego. Za osobę niepełnosprawną uznać należy „osobę, której stan fizyczny lub psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza albo uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z normami społecznymi i prawnymi”.

Sytuacja osób niepełnosprawnych jest trudna. Niepełnosprawni fizycznie mają olbrzymie trudności m.in.: ze swobodnym poruszaniem się (bariery architektoniczne w mieszkaniach i w budynkach użyteczności publicznej, brak środków komunikacji), tzw. samoobsługą, dostępnością do fachowej opieki medycznej i rehabilitacji, niemożnością edukacji na miarę swoich możliwości i predyspozycji. Bariery te nie tylko utrudniają, ale wręcz uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w normalnym życiu. Osoby niepełnosprawne psychicznie postrzegane są zazwyczaj jako nieprzewidywalne, a co za tym idzie również niebezpieczne. Największym jednak problemem dla ludzi niepełnosprawnych są czynniki psychologiczne i społeczne: trudność w akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz brak zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Większości osób niepełnosprawność pozwala w miarę normalnie funkcjonować w społeczeństwie, ponieważ jest ona zwykle związana z wiekiem.

Dane na temat zatrudnienia są bardzo istotnym wskaźnikiem charakteryzującym sytuację społeczną gminy. Sytuacja bezrobotnych nie jest zadowalająca. Częściowo procesowi temu sprzyjają wyjazdy młodych, często wykształconych mieszkańców miasta poza granice kraju, w poszukiwaniu lepiej płatnej pracy.

Największymi grupami osób pozostających bez pracy są osoby po 55 roku życia.

Z powodu długotrwałego pozostawania bez pracy część rodzin nie radzi sobie z utrzymaniem, dlatego też zgłasza się po pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulejowie. Duża liczba z osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się z pracy dorywczej lub pracy w gospodarstwach rolnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sulejów na lata 2021 – 2027, wskazuje, iż do najważniejszych problemów, przed którymi w najbliższych latach stanie gmina zaliczają się:

- problem starzejącego się społeczeństwa, stale rosnącej liczby osób niepełnosprawnych, osób z długotrwałą ciężką chorobą.

Niekorzystne zmiany demograficzne powodują potrzebę rozwijania w gminie placówek dziennych dla tej grupy osób. Bardzo ważne jest zapewnienie mieszkań chronionych typu

mieszkania wspomagane w tym również dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W dalszym ciągu należy kontynuować prowadzenie wsparcia poprzez usługi opiekuńcze jak i specjalistyczne usługi opiekuńcze w zakresie rehabilitacji, psychologii, logopedii. Celowym jest także budowa i rozbudowa mieszkalnictwa komunalnego i tym samym podniesienie jakości życia najuboższych mieszkańców.

- znaczna liczba rodzin, która zmagą się z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- ubożenie społeczeństwa i stale utrzymująca się duża liczba osób bezrobotnych.

Problem ten wymaga kontynuowania działań poprzez realizację programów aktywizujących, prac społecznie użytecznych, robót publicznych, szeroko rozwiniętych kursów i szkoleń, pozyskiwanie inwestorów i wspieranie rozwoju podmiotów już istniejących na terenie gminy

- stale rosnące potrzeby w zakresie ochrony zdrowia poprzez kontynuowanie działań prozdrowotnych, również zwiększanie dostępności do specjalistycznych usług medycznych przede wszystkim do rehabilitacji, psychologii i opieki geriatrycznej.
- problem alkoholizmu i przemocy domowej, który powoduje konieczność zwiększania prowadzonej profilaktyki. Zintensyfikowanie dostępności do leczenia i do umożliwienia w szerszym zakresie dostępu do pomocy terapeutycznej, prawnej, psychologicznej, również wspierania ruchu samopomocowego. Istotnym jest zapewnienie wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez utworzenie punktu interwencji kryzysowej.

WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z Art. 10 pkt 2 ustawy o rewitalizacji „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”.

Limit dotyczący powierzchni obszaru rewitalizacji:

Obszar rewitalizacji zawiera się w granicach miasta Sulejów, czyli stanowi maksymalnie 13,96% powierzchni gminy, a zatem obszar rewitalizacji jest mniejszy niż 20% powierzchni gminy. Kryterium dotyczące powierzchni pozostaje spełnione.

Limit dotyczący liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji

Jak wspomniano wcześniej, obszar zdegradowany zamieszkuje 5926 osób, co stanowi 36,73% mieszkańców gminy Sulejów (16 136 osób). Wynika z tego, że obszar rewitalizacji musi stanowić część obszaru zdegradowanego, tak aby spełniono limit dotyczący liczby mieszkańców.

Na terenie zdegradowanym wyznaczono **obszar rewitalizacji**, który obejmuje wszystkie ulice, na których zdiagnozowano koncentrację występowania negatywnych zjawisk społecznych w pogłębionej diagnozie sfery społecznej. Obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, w celu zachowania spójności obszaru, kilka ulic zostało dodanych.

Poniżej przedstawiono liczbę mieszkańców obszaru rewitalizacji. Obszar ten zamieszkuje około 4812 osób, czyli 29,82% mieszkańców gminy Sulejów. Kryterium jest zatem spełnione.

Tabela 37 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji

ulica	liczba mieszkańców	ulica	liczba mieszkańców
Błonie	100	Spacerowa	110
Cmentarna	94	Staropiotrkowska	67
Dobra Woda	243	Taraszczyńska	281
Garncarska	232	Targowa	46
Generała Stefana Grot-Roweckiego	149	Wapienna	126
Góra Strzelecka	233	Wąska	61
Górna	95	Władysława Łokietka	51
Grunwaldzka	78	Wschodnia	127
Konecka	558	Krótką (część ulicy, nie wszyscy mieszkańcy)	12
Konfederatów Barskich	37	Częstochowska (część ulicy, nie wszyscy mieszkańcy)	46
Kopalnia Dolna	60	Szkolna	1
Kuligowska	31	Polna (część ulicy, nie wszyscy mieszkańcy)	104
Kwiatowa	44	Akacyjowa	8
Leśna	86	Stuziennicka	81
Milejowska	115	Przejazd	11
Nadpiliczna	75	Kamienna	16
Nadradońska	59	Barbary	0
Nadrzeczna	51	Żwirowa	0
Ogrodowa	53	Łączna	2
Opoczyńska	158	Miła	12
Piaskowa	72	Działkowa	1
Piotrkowska	206	Handlowa	6
Plac Straży	17	Plac Targowy	5
Podkurnędz	76	Cicha	8
Romańska	163	Klasztorna	110

Rycerska	169	Władysława Jagiełły	18
Rynek	28	Opacka	18
Sadowa	16	Mauretańska	45
Słoneczna	60	Kazimierza Sprawiedliwego	38
Sosnowa	15	Basztowa	28
Razem 4812			

Zródło: Opracowanie własne

Obszar cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i stanowi część obszaru zdegradowanego.

Do obszaru rewitalizacji włączono m.in. tereny dawnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sulejowie, część osiedla Podklasztorze, teren przy budynku ochotniczej straży pożarnej w pobliżu Opactwa Cystersów oraz tereny zabytkowego Opactwa Cystersów w Sulejowie.

Tereny te włączono do obszaru rewitalizacji ze względu na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta Sulejów, jak i całej gminy Sulejów.

Wysunięta najbardziej na północ granica obszaru rewitalizacji obejmuje część osiedla Podklasztorze, następnie w kierunku południowym Opactwo Cystersów w Sulejowie oraz obszary przy ulicy Nadradońka. Granice prowadzą ku centrum Sulejowa obejmując skrzyżowanie ulic: Opoczyńskiej, Koneckiej i Piotrkowskiej, wraz z obszarami położonymi przy tych ulicach. W części wschodniej do obszaru rewitalizacji należą także tereny położone przy ulicy Dobra Woda, natomiast w kierunku południowym obszar osiedla pod ulicą Konecką, zlokalizowany na wschód od rzeki Pilicy. W kwartale tym zlokalizowany jest Urząd Miejski przy ulicy Koneckiej. Na zachód od Pilicy obszar obejmuje tereny położone przy ulicach Podkurnędz i Cmentarnej, a następnie w kierunku ulicy Piotrkowskiej, plac Straży i budynek Ochotniczej Straży Pożarnej, Komisariat Policji w Sulejowie. Następnie ulicą Milejowską granice kierują na północny-zachód, obejmując ulicę Błonie oraz tereny dawnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sulejowie.

Problemem obszaru jest z pewnością zły stan techniczny budynków mieszkalnych należących do gminnego zasobu. Znajdują się tu obiekty, w których mieszczą się lokale komunalne, często zamieszkiwane przez osoby o niskich dochodach. Budynki te są obecnie w znacznym stopniu zdegradowane, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców i estetykę okolicy. Konstrukcje wymagają pilnych działań budowlanych, w tym remontów, napraw strukturalnych i termomodernizacji, aby poprawić ich efektywność energetyczną oraz zapewnić bezpieczne i godne warunki mieszkaniowe dla mieszkańców. Brak takich działań prowadzi do dalszej degradacji substancji mieszkaniowej, rosnących kosztów utrzymania oraz negatywnego wpływu na społeczność lokalną.

Centrum obszaru cechuje również brak odpowiedniej infrastruktury transportowej, która mogłaby skutecznie obsługiwać ruch pasażerski. Obecny budynek na ul. Dworcowej nie spełnia standardów wymaganych dla funkcjonalnego centrum przesiadkowego – jego powierzchnia jest niewystarczająca do obsługi rosnącego ruchu autobusowego, co powoduje trudności w zarządzaniu przepływem pasażerów oraz negatywnie wpływa na komfort korzystania z transportu publicznego. Dodatkowo, obecny stan techniczny budynku wymaga pilnych prac budowlanych i rozbudowy, a infrastruktura drogowa, w tym ul. Dworcowa, wymaga przebudowy, aby dostosować ją do nowoczesnych wymogów transportowych i zapewnić bezpieczne warunki dla ruchu pasażerskiego i drogowego. Brak nowoczesnego centrum przesiadkowego negatywnie wpływa na efektywność transportu publicznego oraz na dostępność komunikacyjną centrum miasta, ograniczając możliwości mobilności mieszkańców i odwiedzających.

Istotnym punktem na mapie obszaru rewitalizacji jest teren dawnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sulejowie. Ośrodek ten był niegdyś integralną częścią infrastruktury turystycznej regionu. W latach swojej świetności przyciągał tysiące turystów każdego roku, oferując szeroką gamę atrakcji sportowych i rekreacyjnych. Jednak od lat 90. XX wieku turystyka w Sulejowie zaczęła stopniowo zanikać, co w rezultacie doprowadziło do znacznego pogorszenia stanu technicznego obiektów oraz zaniedbania terenów zielonych. Brak inwestycji w infrastrukturę, zmniejszający się ruch turystyczny oraz brak inicjatyw rewitalizacyjnych spowodowały, że ośrodek, zamiast być wizytówką regionu, stał się symbolem jego zaniedbania.

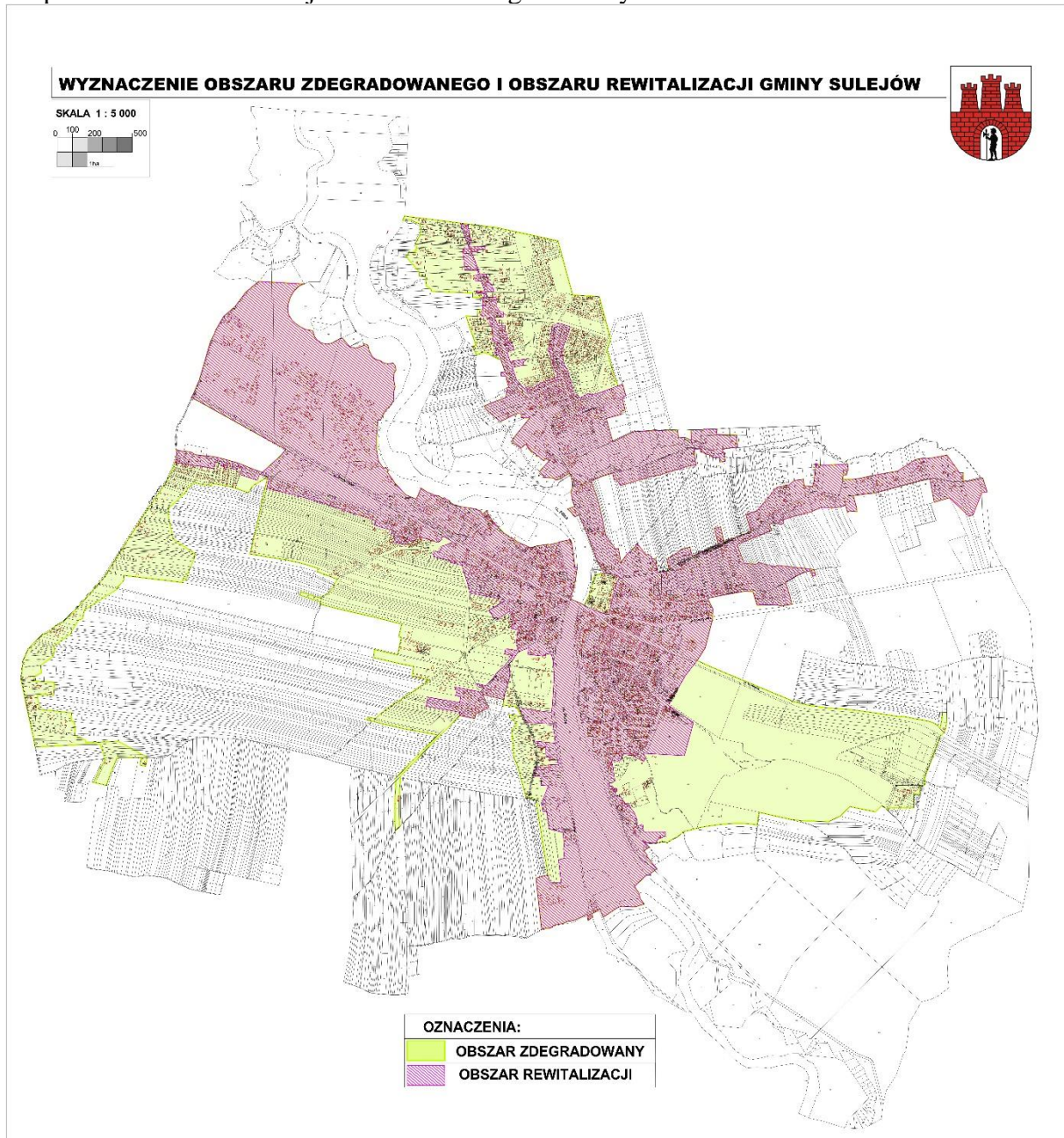
Zaniedbany jest również teren wokół budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, co doprowadziło do utraty dawniej pełnionej funkcji społecznej. Obszar, który kiedyś pełnił ważną rolę w życiu mieszkańców osiedla, stopniowo popadł w ruinę, co negatywnie wpływa na otaczającą przestrzeń. Zaniedbane otoczenie budynku OSP stało się symbolem degradacji i stagnacji w tej części osiedla, wywołując negatywne konsekwencje dla lokalnej społeczności. Zaniedbany obszar osłabia rozwój turystyki w regionie, szczególnie w kontekście atrakcji turystycznych związanych z pobliskim Klasztorem Cystersów, który stanowi ważny punkt na mapie kulturalno-turystycznej miasta. Brak uporządkowanej infrastruktury oraz zniszczone tereny publiczne wpływają także na spowolnienie rozwoju gospodarczego w okolicy, zniechęcając potencjalnych inwestorów i turystów.

Niezwykle istotnym punktem na mapie obszaru rewitalizacji jest Opactwo Cystersów w Sulejowie. Zespół klasztorny opactwa cysterskiego, położony w Podklasztorzu, będącym obecnie dzielnicą Sulejowa, to jeden z najlepiej zachowanych kompleksów cysterskich w

kraju. Jego wyjątkowa wartość historyczna i kulturowa została doceniona poprzez wpisanie obiektu 22 października 2012 roku na prestiżową listę Pomników historii. Wiele elementów tego zabytkowego kompleksu pozostaje w bardzo złym stanie technicznym. Południowe skrzydło klasztoru wymaga pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich, by zapobiec dalszej degradacji i utracie nieodwracalnych wartości historycznych. Również zachodnie skrzydło, będące integralną częścią opactwa, wymaga pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich, aby zapobiec dalszej degradacji i utracie cennych elementów architektonicznych. Obecny stan obiektu ogranicza możliwości pełnego wykorzystania jego potencjału zarówno przez Hotel Podklasztorze, który jest właścicielem tego obszaru, jak i przez lokalną społeczność oraz turystów. Brak odpowiedniej infrastruktury oraz nieodpowiednie warunki techniczne powodują, że skrzydło nie może pełnić funkcji użytkowych, co hamuje rozwój działalności konferencyjnej i kulturalnej. Zły stan obiektu nie tylko wpływa negatywnie na jego wygląd i bezpieczeństwo, ale także ogranicza możliwość pełnienia przez niego ważnych funkcji społecznych, turystycznych i religijnych. Brak działań rewitalizacyjnych może prowadzić do dalszej destrukcji tego cennego dziedzictwa, co z kolei wpłynie na zmniejszenie zainteresowania turystów i pielgrzymów, osłabiając jednocześnie rozwój gospodarczy i turystyczny regionu.

Na mapie poniżej oznaczono obszar rewitalizacji zgodnie z przesłankami ustawowymi. Dokładna mapa obszaru stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

Mapa 3 Obszar rewitalizacji na obszarze zdegradowanym

Spis rysunków

Rysunek 1 Fragment mapy przedstawiającej gminę Sulejów – lokalizacja dróg krajowych DK12 i DK74

Rysunek 2 Obszary koncentracji występowania zjawisk negatywnych w sferze społecznej w mieście Sulejów

Spis fotografii

Fotografia 1. Domek w jednym z dawnych ośrodków wypoczynkowych

Fotografia 2. Dawny bar w ośrodku wypoczynkowym

Fotografia 3. Budynek w strefie przemysłowej, ul. Błonie

Fotografia 4. Działalność gospodarcza w centrum Sulejowa

Fotografia 5. Sulejów - punkty usługowe

Fotografia 6. Puste lokale w centrum Sulejowa

Fotografia 7. Bar "Emeryt" w Sulejowie

Fotografia 8. Kash Kebab w centrum miasta

Fotografia 9. Ruch pojazdów w centrum Sulejowa

Fotografia 10. Kamienica w centrum Sulejowa - brak poprawnej izolacji

Fotografia 11. Płyty azbestowe przy ulicy Taraszczyńskiej w Sulejowie

Fotografia 12. Rzeka Pilica w Sulejowie

Fotografia 13. Odpady na ulicy Sulejowa

Fotografia 14. Podwórko przy ulicy Koneckiej w Sulejowie

Fotografia 15. Rzeka Pilica w mieście Sulejów

Fotografia 16. Centrum miasta

Fotografia 17. Widok na miejscowość Kurnędz

Fotografia 18. Miasto Sulejów – położenie nad rzeką Pilicą

Fotografia 19. Podklasztorze – kościół romański

Fotografia 20. Dzielnice mieszkaniowe w Sulejowie

Fotografia 21. Ulica Taraszczyńska, Sulejów

Fotografia 22. Budynek przy ulicy Garncarskiej

Fotografia 23. Ruch rowerem odbywa się głównie po chodnikach

Fotografia 24. Plac Straży - zachodnia część miasta

Fotografia 25. Kamienice w centrum Sulejowa

Fotografia 26. Centrum Sulejowa - skrzyżowanie dróg krajowych

Fotografia 27. Ulica Garncarska, Sulejów

Fotografia 28. Kamienice przy ulicy Koneckiej

Fotografia 29. Elewacja kamienicy

Fotografia 30. Centrum Sulejowa

Fotografia 31. Podwórko w Sulejowie

Fotografia 32. Dawny klasztor w Opactwie Cystersów w Sulejowie

Fotografia 33. Dawny klasztor w Opactwie Cystersów w Sulejowie

Fotografia 34. Opactwo Cystersów

Fotografia 35. Droga dojazdowa do bram opactwa

Fotografia 36. Chodniki wokół opactwa

Fotografia 37. Obiekty mieszkalne na Podklasztorzu

Fotografia 38. Teren przy OSP

Fotografia 39. Nieczystości na ulicy w mieście Sulejów

Fotografia 40. Ulica Sulejowa - miejsce spotkań

Spis map

Mapa 1 Sulejów z Podklasztorzem

Mapa 2 Obszar zdegradowany w gminie Sulejów – część miasta Sulejów

Mapa 3 Obszar rewitalizacji na obszarze zdegradowanym

Spis tabel

Tabela 1 Liczba mieszkańców w gminie Sulejów z podziałem na miejscowości oraz miasto Sulejów - stan na 31 grudnia w latach 2020-2023

Tabela 2 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Sulejów w latach 2020-2023 (stan w dniu 31 grudnia)

Tabela 3 Migracje na pobyt stały gminne

Tabela 4 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z obszaru gminy Sulejów w latach 2020-2023

Tabela 5 Ludność w Gminie Sulejów w latach 2020-2023 -zmiany w 2023 roku w stosunku do 2020 roku („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 6 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

Tabela 7 Saldo migracji na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020 -2023

Tabela 8 Udział liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze w Gminie Sulejów w latach 2020-2023 z uwzględnieniem wartości wskaźnika niższych niż średnia gminy („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 9 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców danego obszaru [%] – stan na 31 grudnia w latach 2020-2023 – z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 10 Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w obrębie danego obszaru w latach 2020-2023 [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 11 Liczba funkcjonujących Niebieskich Kart w stosunku do liczby ludności ogółem [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 12 Liczba zarejestrowanych czynów karalnych w stosunku do liczby ludności na danym obszarze w latach 2020-2023 [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 13 Udział liczby osób korzystających z programu "Korpus wsparcia seniorów" w liczbie mieszkańców w wieku poprodukcyjnym [%] („-”, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 14 Podsumowanie analizy zjawisk negatywnych w sferze społecznej

Tabela 15 Struktura powierzchniowa indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie Sulejów (stan na 2020 rok).

Tabela 16 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Sulejów wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)

Tabela 17 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Sulejów w latach 2020-2023

Tabela 18 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym [%], na danym obszarze w latach 2020-2023

Tabela 19 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym [%], na danym obszarze w latach 2020-2023

Tabela 20 Udział powierzchni materiałów zawierających azbest na danym obszarze w powierzchni danego obszaru [%]

Tabela 21 Stosunek liczby przydomowych oczyszczalni ścieków do liczby bezodpływowych zbiorników ścieków na danym obszarze

Tabela 22 Zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów, stan na 01.01.2020 r. (pow. geodezyjna)

Tabela 23 Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków

Tabela 24 Wykaz obiektów zamieszczony w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Sulejów

Tabela 25 Akty planowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Sulejów (dostęp: 10.09.2024 r.)

Tabela 26 Liczba ogólnodostępnych obiektów infrastruktury sportowej/ rekreacyjnej w stosunku do liczby mieszkańców na danym obszarze z uwzględnieniem średniej dla gminy Sulejów

Tabela 27 Liczba obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Tabela 28 Wytyczenie obszaru zdegradowanego w oparciu o występowanie negatywnych zjawisk – podsumowanie diagnozy

Tabela 29 Udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem na danym obszarze w gminie Sulejów w latach 2020-2023 z uwzględnieniem wartości wskaźnika wyższych niż średnia gminy („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 30 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 31 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 32 Udział liczby osób objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia w obrębie danego obszaru w liczbie mieszkańców ogółem danego obszaru [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 33 udział liczby osób bezrobotnych długotrwale w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 34 Udział liczby osób bezrobotnych po 50 r.ż., w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 35 Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2024 roku [%] („-„, oznacza brak mieszkańców)

Tabela 36 Podsumowanie pogłębionej diagnozy sfery społecznej (znak (-) oznacza brak mieszkańców)

Tabela 37 Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Sulejów w latach 2020-2023

Wykres 2 Przyrost naturalny w gminie Sulejów w podziale na miasto Sulejów oraz obszar wiejski gminy w latach 2020-2023

Wykres 3 Saldo migracji w gminie Sulejów w latach 2020 - 2023

Wykres 4 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie Sulejów w latach 2020-2023

Wykres 5 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w mieście Sulejów w latach 2020-2023

Wykres 6 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na obszarze wiejskim gminy w latach 2019-2023

Wykres 7 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem odpowiednio na obszarze miasta i obszarze wiejskim gminy Sulejów w latach 2020-2023

Wykres 8 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2020-2023 (stan na 31 grudnia)

Wykres 9 Udział liczby osób, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w liczbie ludności odpowiednio obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy

Wykres 10 Udział liczby osób bezrobotnych w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, odpowiednio gminy, obszaru miasta oraz obszaru wiejskiego gminy

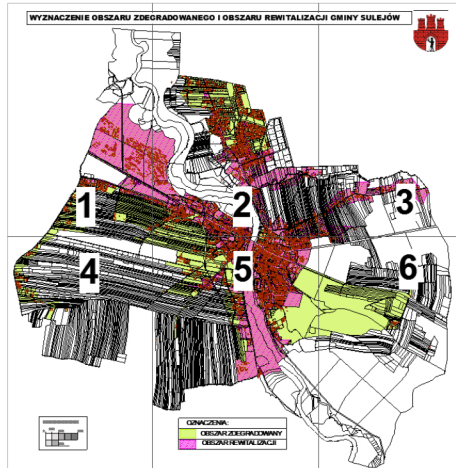
Wykres 11 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Sulejów w latach 2020-2023 w podziale na miasto i obszar wiejski gminy

Wykres 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Sulejów w latach 2020-2023

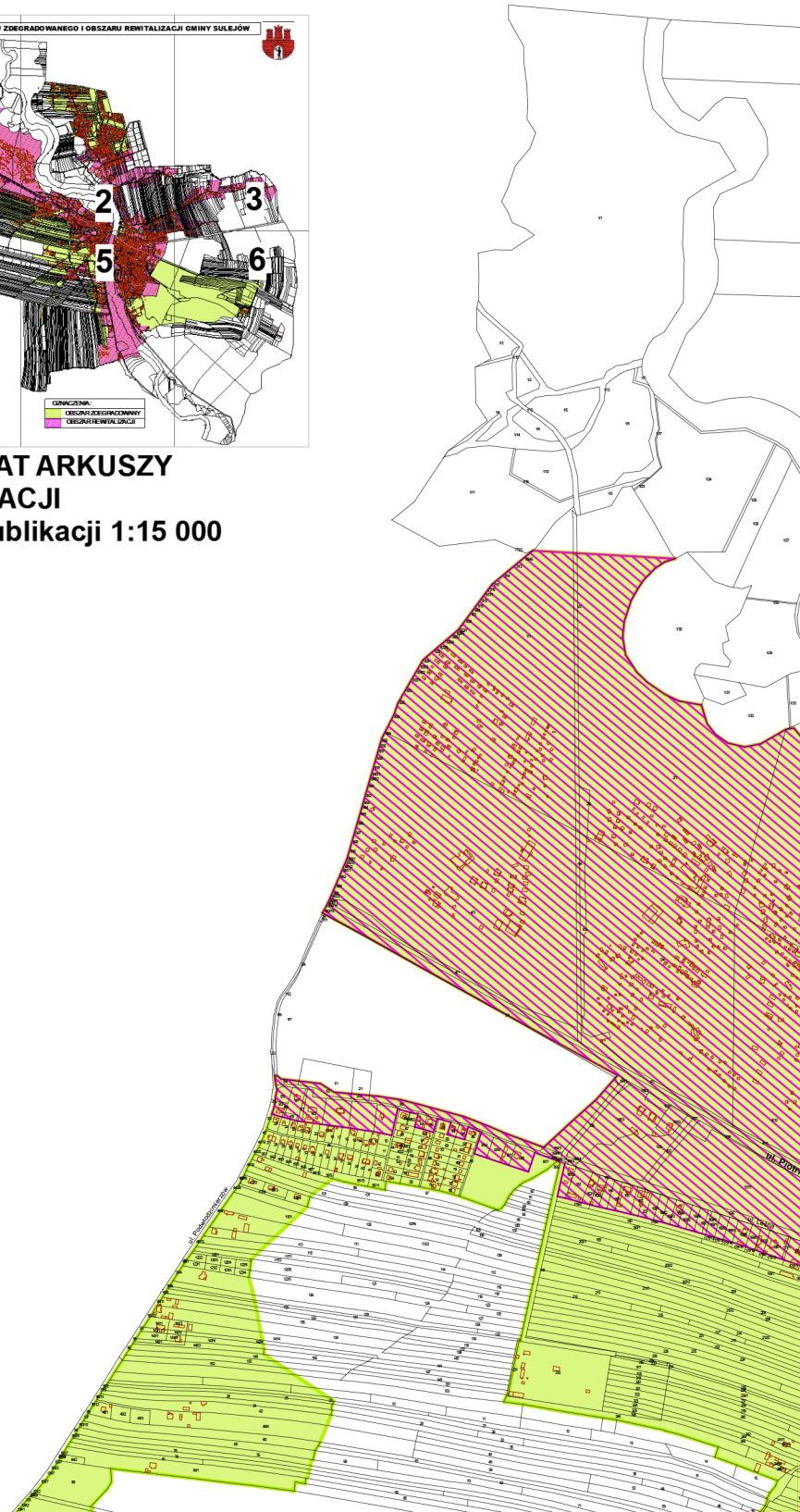
Wykres 13. Rodzaje działalności gospodarczej w 2023 r.

Wykres 14. Rozkład podmiotów gospodarki narodowej wg klasy wielkości (w okresie 2020-2023)

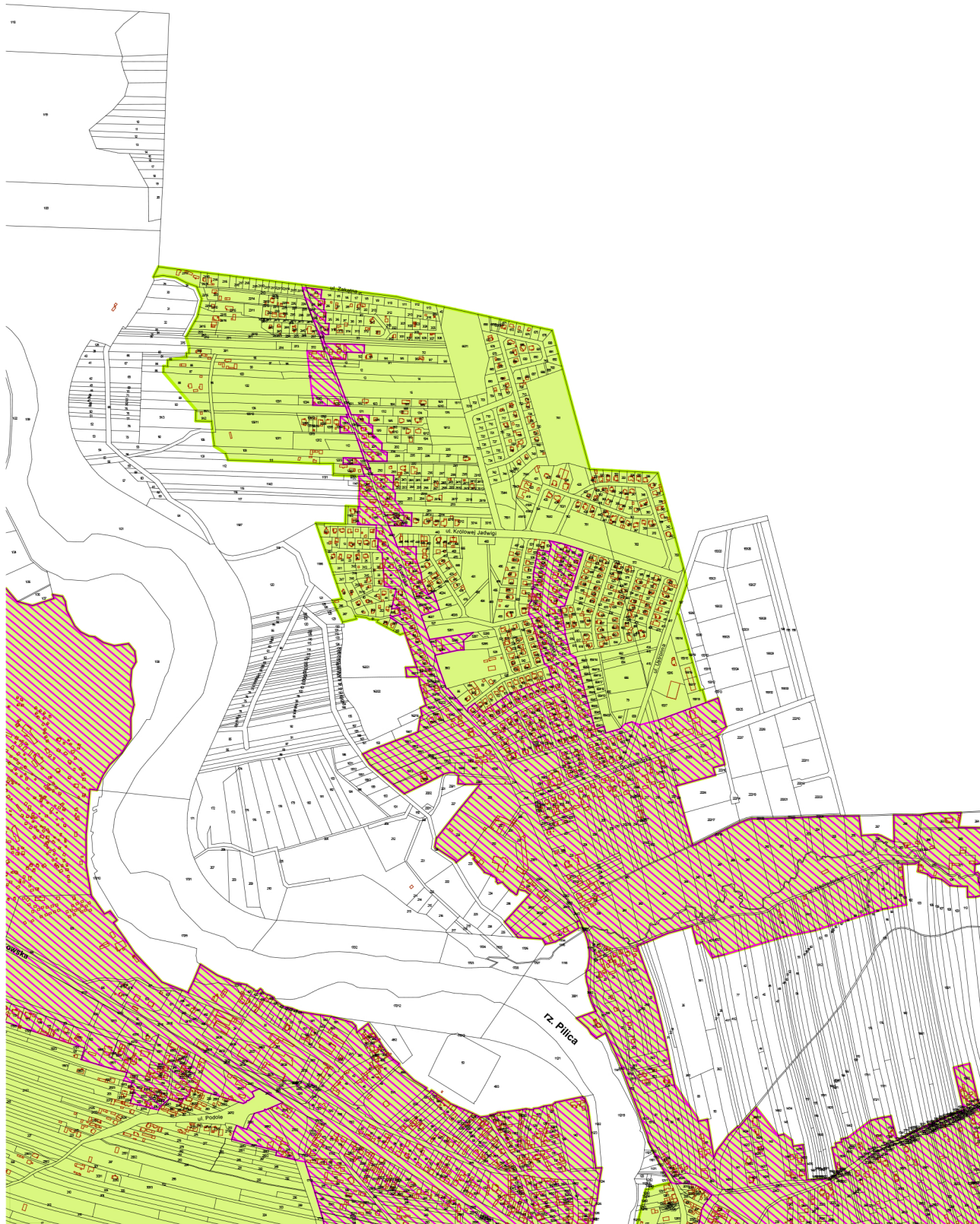
WYZNACZENIE OBSZARU ZDEC

skala publikacji 1:15 000

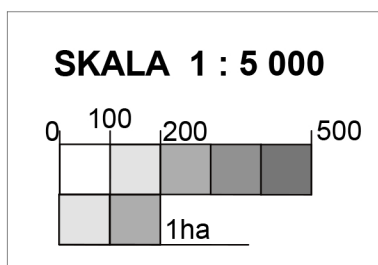

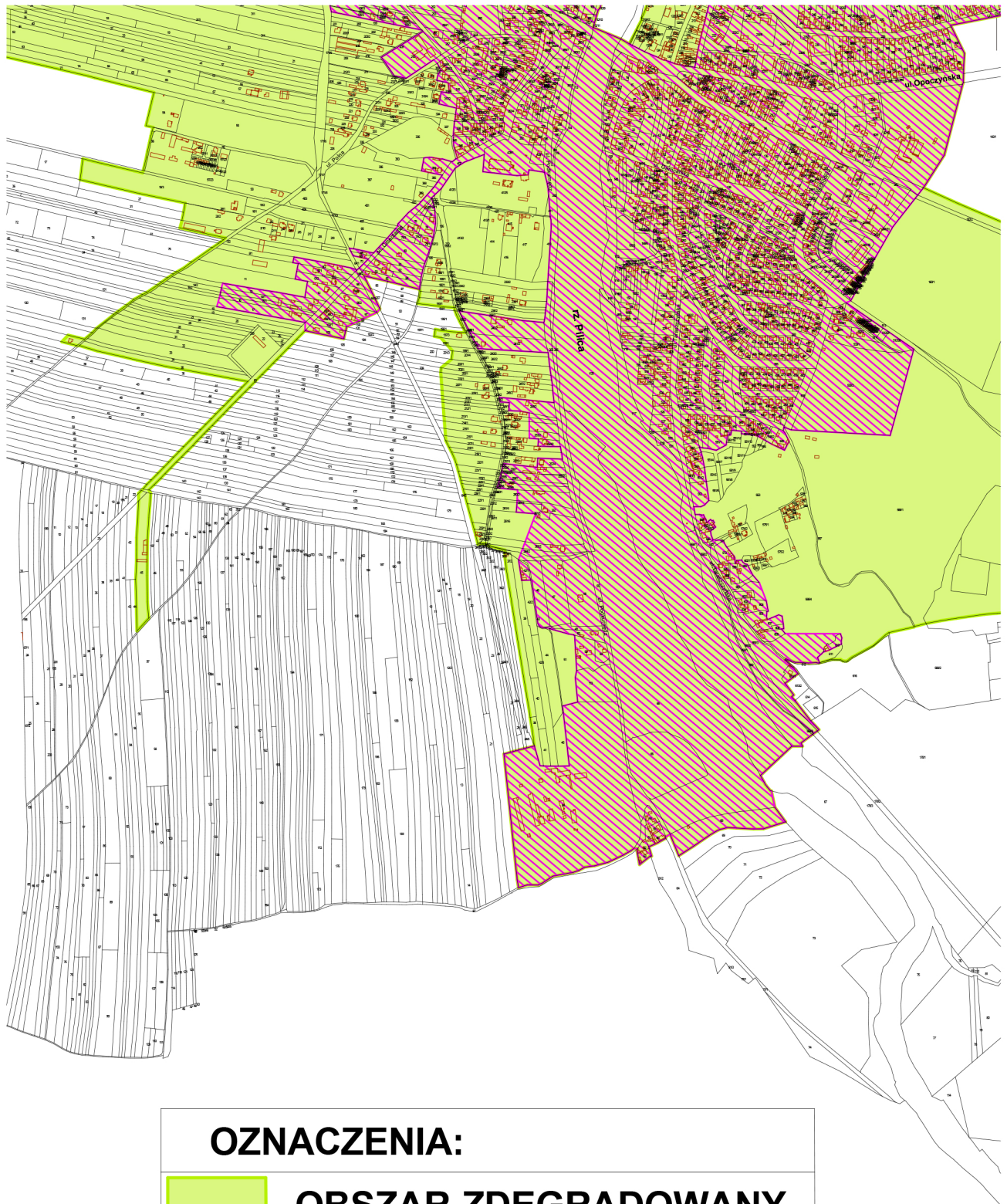
GRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

ĆJGI GMINY SULEJÓW

OZNACZENIA:	
	OBSZAR ZDEGRADOWANY
	OBSZAR REWITALIZACJI

Uzasadnienie

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, która określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy należy zgodnie z zapisami art. 11 ustawy mając na uwadze realizację procesu rewitalizacji wyznaczyć obszar zdegradowany i rewitalizacji w drodze uchwały Rady Miejskiej w Sulejowie.